DIATESSARON:

SIVE

INTEGRA HISTORIA

DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI

GRÆCE,

EX

IV. EVANGELIIS INTER SE COLLATIS

IPSISQUE

EVANGELISTARUM VERBIS

APTE ET ORDINATE DISPOSITIS

CONFECTA.

SUBJUNGITUR EVANGELIORUM HARMONIA BREVIS.

EDIDIT J. WHITE, S. T. P.

LING. ARAB. PROF. VERSIONIS SYRIACÆ
PHILOXENIANÆ NOV. TEST.
INTERPRES.

OXONII:

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

MDCCC.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

MAXIME REVERENDO

JOHANNI MOORE, S. T. P.

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI

OB

EXIMIAM IN SACROSANCTO MUNERE SUSTINENDO

CONSTANTIAM ET GRAVITATEM,

CUM MORUM MANSUETUDINE

ET FACILITATE SINGULARI CONJUNCTAM,

SPECTATO VIRO, ET SUIS CARISSIMO,

HANC HISTORIÆ EVANGELICÆ

SYNOPSIN,

QUÆ

STUDIIS THEOLOGICIS JUVENUM ACADEMICORUM

ADMINICULO ESSE POSSIT,

MEMORI ET GRATO

ERGA PATRONUM SUUM ANIMO,

DAT DICAT DEDICAT

JOSEPHUS WHITE.

LECTORI BENEVOLO S.

RATIONEM et inſtitutum libelli, qui tibi nunc in manus traditur, ſic paucis accipe. Cum ſanctis Evangeliſtis, qui Domini noſtri Jeſu Chriſti vitam memoriæ tradiderunt, non uno modo materiem ſuam tractare placuerit, ſed pro diverſo conſilio diverſam ſeriem rerum geſtarum exponere; fuerunt qui vel *Harmonias* concinnarent; vel varia monumenta ex quatuor Evangeliis excerpta in *Hiſtoriam perpetuam*, juxta temporum ordinem, diſponere aggrederentur. Et primum quidem locum ſibi vindicat Tatianus Syrus, tertii ſæculi ſcriptor, de quo ita Euſebius, Hiſt. Eccleſ. iv. 29. Ὁ Τατιανὸς συνάφειάν τινα καὶ συναγωγὴν οὐκ οἶδ' ὅπως τῶν Εὐαγγελίων συνθεὶς, ΤΟ ΔΙΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ τοῦτο προσωνόμασεν. Sequitur Ammonius Alexandrinus, tertii itidem ſæculi, *Harmoniæ* auctor, eodem Euſebio teſte: Ἀμμώνιος μὲν ὁ Ἀλεξανδρεὺς, πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγαγὼν, ΤΟ ΔΙΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ἡμῖν καταλέλοιπεν Εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ Ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν Εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθεὶς, κ. τ. λ.*

* Epiſt. ad Carpianum.

Opus autem et hoc et illud injuria temporis intercidit.*

E recentioribus non defuerunt eximii viri qui eandem provinciam ſtrenue et feliciter adminiſtraverunt; quos nimius eſſem nominatim recenſendo. Cum vero omnes hujuſce argumenti libri lingua vernacula editi ſint, viſum eſt mihi, in gratiam juvenum Academicorum, in rebus Theologicis prima tirocinia ponentium, opellam hanc Græce atque ipſis verbis Evangeliſtarum, contexere. Id vero mihi propoſitum fuit, ut ex quatuor Evangeliis integram Domini noſtri Hiſtoriam, quam fieri potuit, uberrimam, et divinis ejus Sermonibus interſtinctam, exhiberem. Ducem interea in rebus digerendis plerumque† ſecutus ſum Virum Cl. GULIELMUM NEWCOME, Archiepiſcopum Armachanum, qui præ aliis hoc ſcribendi genus exornaviſſe videbatur.

Norunt autem Eruditi hiſtoriam omnem animis legentium optime percipi, et memoriæ facillime configari, ſi temporum et locorum ac-

* Ammonii opus quod attinet, vide Wetſtenii *Prolegomena*, p. 68.

† Cum virum optimum TOWNSONUM, (WESTIO quidem præeunte,) in libello nuper edito, ſupremam partem Hiſtoriæ Evangelicæ inſigni diligentia atque acri judicio pertractaſſe viderim, et rationes ſuas pleriſque Eruditis probaſſe, temperare mihi non potui quin ad methodum ejus in ea parte mea quoque conformarem. Nolui etiam duas partes Inſtitutionis Euchariſtiæ a ſe invicem ſeparatim exhibere. In cæteris auctorem noſtrum fideliter ſecutus ſum.

curata notitia diſtinguatur. Huc pertinent ſubſidia, quibus marginem ſingulis paginis inſtruendum curavi. Sed et tabulam Palæſtinæ Geographicam amicus quidam, proprio ſtudio deſcriptam, mecum benigniſſime communicavit. *Harmonia* denique in calce ſubjungitur, haud inutilis, uti ſpero, futura, ſi quis *loca parallela* Evangeliſtarum inter ſe conferre velit.

Vale, et conatus meos, ſtudiis Theologicis quomodocunque prodeſſe volentis, in bonam partem accipe.

J. WHITE.

40'
30'
53°
10'
20'
30'
40'
50'
40'
30'
20'
MARE INTERNUM
Ptolemais
Carmelus M.
Cana
Carmelum Prom.
Zabulon
Kison
Torrens
Terra Gennesarit
Jordanes
Chorazin
Capernaum
Bethsaida
Magdala
Nazareth
GALILÆA
Lacus Gemesaritis
M. Tabor
Tiberias
Gadara
Nain
Chorseus Fl.
Cæsarea
Hermon M.
GILEAD
Jordanes
Bethabara
Cana Fluv.
Samaria
SAMARIA

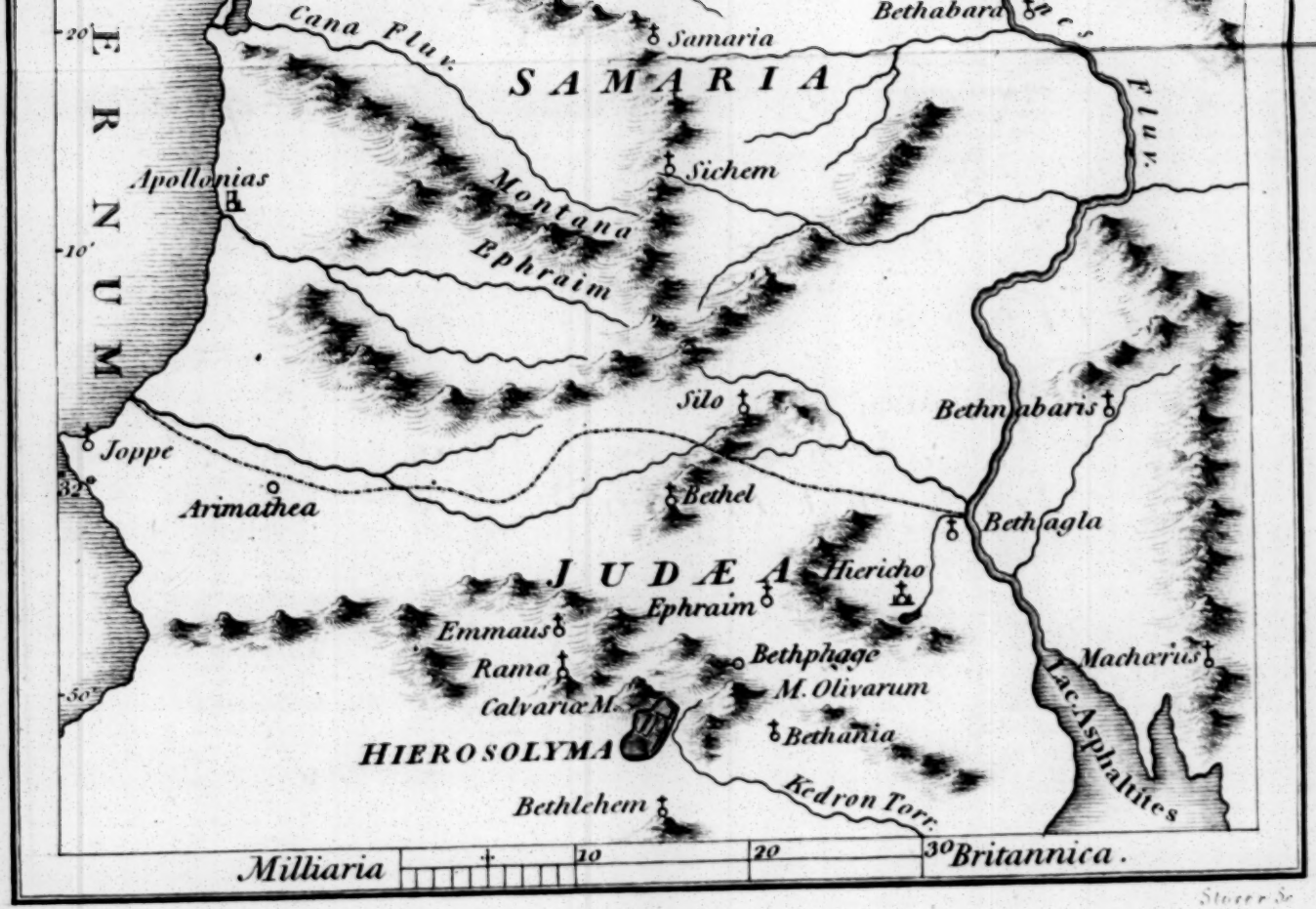
Cana Fluv.
Samaria
Bethabara
SAMARIA
Fluv.
Sichem
Apollonias
Montana
Ephraim
PHENICE
Silo
Bethnabaris
Joppe
Arimathea
Bethel
Bethagla
JUDÆA
Hiericho
Ephraim
Emmaus
Rama
Bethphage
Macharus
M. Olivarum
Calvaria M.
Lac. Asphaltites
HIEROSOLYMA
Bethania
Bethlehem
Kedron Torr.
Milliaria
10
20
30
Britannica.

DIATESSARON.

PARS I.

EVANGELICA HISTORIA

ANTE

CHRISTI PUBLICUM MINISTERIUM,

QUÆ QUIDEM

TRIGINTA ANNOS ET SEX MENSES

CONTINET.

§. 1. *Præfatio.*

TEMPUS. [a]ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τῦ λόγυ· ἔδοξε κἀμοὶ, παρηκολυθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε· ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν. LOCUS.

[a] Luc. i. 1—4.

§. 2.

ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Præ-existentia et Deitas.

TEMPUS. [b]Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ ΛΟΓΟΣ, καὶ ὁ ΛΟΓΟΣ ἦν LOCUS. πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ ΛΟΓΟΣ. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ· ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

[b] Joh. i. 1—18.

TEMPUS. Καὶ ὁ ΛΟΓΟΣ σὰρξ ἐγένετο· καὶ ἐσκήνωσεν LOCUS.
ἐν ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε, λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

§. 3. *Elizabethæ Conceptio.*

[c] Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν

[c] Luc. i. 5—25.

TEMPUS. ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ, LOCUS. Templum Hierosolymitanum.
κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. Καὶ ἔσαι χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. Ἔσαι γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ· καὶ Πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.

Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς

TEMPUS. ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεσάλην λαλῆσαι πρός LOCUS.
σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ, Templum Hierosolymitanum.
ἔσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι
ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίσευ-
σας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς
τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν
τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν
αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λα-
λῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώ-
ρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐ-
τοῖς· καὶ διέμενε κωφός. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλή-
σθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Civitas in montanis Judææ partibus sita.

Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλι-
σάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆ-
νας πέντε, λέγουσα· Ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ
Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός
μου ἐν ἀνθρώποις.

§. 4. *Salutatio ad Mariam.*

Novem mensesante Christi nativitatem.

[d] Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεσάλη ὁ ἄγγελος
Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας,
ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευ- Nazareth.
μένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ οἴκου Δαβίδ·

[d] Luc. i. 26—38.

TEMPUS. Novem menſes ante Chriſti nativitatem.

καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν, εἶπε· Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ· καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΝ. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπί σε, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ. Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

LOCUS. Nazareth.

§. 5. *Maria invisit Elizabetham.*

TEMPUS. [c]Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύ- LOCUS.
ταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς Civitas in montanis Judææ partibus sita.
πόλιν Ἰούδα. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ· καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; Ἰδὲ γὰρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσαι τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

Καὶ εἶπε Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον· καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδὲ γὰρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί· ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίησε κράτος

[c] Luc. i. 39—56.

TEMPUS. ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάσας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς· πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, (καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ,) εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. LOCUS. Civitas in montanis Judææ partibus sita.

§. 6. *Nascitur Johannes Baptista.*

Sex menses ante Christi nativitatem. [f] Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν· καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς· καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν. Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· Οὐχί· ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν· Ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. Καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐθαύμασαν πάντες.

[f] Luc. i. 57—79.

TEMPUS. Sex menses ante Christi nativitatem.

LOCUS. Civitas in montanis Judææ partibus sita.

Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ· καὶ ἐλάλει, εὐλογῶν τὸν Θεόν. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου· καὶ προεφήτευσε, λέγων· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο, καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ· καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ· σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ· ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν· τοῦ δοῦναι ἡμῖν, ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ, ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Καὶ σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν· διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπε-

TEMPUS. σκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους· ἐπιφᾶναι τοῖς LOCUS.
ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κα-
τευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

§. 7. *Angelus apparet Joſepho.*

[g] Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν· Nazareth.
μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ
Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ
ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν πα-
ραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν.
Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγγελος
Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων· Ἰωσὴφ
υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ
τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν
ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου. Τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ
καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΝ· αὐτὸς γὰρ
σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.
Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ
τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἰδοὺ, ἡ
παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ
καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ· ὅ ἐστι
μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διεγερ-
θεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς
προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέ-

[g] Matth. i. 18—25.

TEMPUS. λαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν LOCUS.
αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτό- Nazareth.
τοκον.

§. 8. *Christi Nativitas.*

[h] Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε
δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγέσου, ἀπογράφεσθαι
πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώ-
τη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου.
Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος
εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ
τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ, εἰς τὴν
Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθ- Bethlehem.
λεὲμ, (διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς
Δαβὶδ,) ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ με-
μνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλή-
σθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. Καὶ ἔτε-
κε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαρ-
γάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ,
διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

§. 9. *Christi Genealogia.*

[i] Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ,
υἱοῦ Ἀβραάμ. ΑΒΡΑΑΜ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ·
Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέν-

[h] Luc. ii. 1—7. [i] Matth. i. 1—17.

TEMPUS. νησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· Ἰούδας LOCUS.
δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θά-
μαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ· Ἐσρὼμ δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἀράμ· Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμι-
ναδάβ· Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών·
Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών· Σαλμὼν δὲ
ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βοὸζ δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ὼβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὼβὴδ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰεσσαί· Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ τὸν
βασιλέα· ΔΑΒΙΔ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν
Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· Σολομὼν δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά·
Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά· Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰω-
ράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν· Ὀζίας δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἄχαζ· Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν· Ἐζε-
κίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆς δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἀμών· Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰω-
σίαν· Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.
Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας
ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ζοροβάβελ· Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀ-
βιούδ· Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλια-
κεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ· Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε
τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ·

TEMPUS. Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ· Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε LOCUS.
τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δε ἐγέννησε τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ΙΗΣΟΥΣ ὁ λεγόμενος Χριστός.

Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαβὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

Alia Genealogia.

[k] Ἦν ὁ ΙΗΣΟΥΣ, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλὶ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ματταθίε, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ, τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ Ναγγαὶ, τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματταθίε, τοῦ Σεμεὶ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησὰ, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιὴλ, τοῦ Νηρὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἤρ, τοῦ Ἰωσὴ, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰωνὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, τοῦ ΔΑΒΙΔ, τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ Ὠβὴδ, τοῦ Βοὸζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσὼν, τοῦ Ἀμιναδὰβ, τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ Ἐσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, τοῦ Ἰούδα, τοῦ

[k] Luc. iii. 23—38.

TEMPUS. Ἰακὼϐ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ ΑΒΡΑΑΜ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχὼρ, τοῦ Σαρουὲχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλὲκ, τοῦ Ἐϐὲρ, τοῦ Σαλὰ, τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἰαρὲδ, τοῦ Μαλελεὴλ, τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἐνὼς, τοῦ Σὴθ, τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ Θεοῦ. LOCUS.

§. 10. *Angelus apparet Paſtoribus, qui Chriſtum adeunt.*

[1]Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες, καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. Καὶ ἰδὲ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοϐήθησαν φόϐον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοϐεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσαι παντὶ τῷ λαῷ. Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐσι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαϐίδ. Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Prope Bethlehem.

Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν

[1] Luc. ii. 8—20.

TEMPUS. οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποι- LOCUS.
μένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν δὴ ἕως
Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς,
ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. Καὶ ἦλθον σπεύ-
σαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰω- Bethlehem.
σὴφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόν-
τες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαλη-
θέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Καὶ
πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λα-
ληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ
δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦ-
τα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ
ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες
τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς
ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

§. 11. *Chriſti Circumciſio.*

Chriſtus octo dies natus. [m]Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περι- Bethlehem.
τεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ΙΗΣΟΥΣ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ
συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

§. 12. *Chriſtus in Templo præſentatus.*

Chriſtus quadraginta dies natus. [n]Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισ- Hieroſoly-
μοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον ma.

[m] Luc. ii. 21. [n] Luc. ii. 22—38.

TEMPUS. Chriſtus quadraginta dies natus.

αὐτὸν εἰς Ἰεροσόλυμα, παρασῆσαι τῷ Κυρίῳ, LOCUS. Hieroſolyma.
(καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου· Ὅτι πᾶν
ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθή-
σεται·) καὶ τὲ δοῦναι θυσίαν, καὶὰ τὸ εἰρημένον
ἐν νόμῳ Κυρίε, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς
περιςερῶν.

Καὶ ἰδοὺ, ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερεσαλὴμ, ᾧ ὄνο-
μα Συμεών· καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ
εὐλαβὴς, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσ-
ραήλ· καὶ Πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν. Καὶ
ἦν αὐτῷ κεχρημαλισμένον ὑπὸ τὲ Πνεύματος τὲ
ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάναλον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριςὸν
Κυρίε. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν·
καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τὲς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰη-
σοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτὲς καὶὰ τὸ εἰθισμένον
τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ
εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν
Θεὸν, καὶ εἶπε· Νῦν ἀπολύεις τὸν δῦλόν σε,
Δέσποτα, καὶὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶ-
δον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου· ὃ ἡτοί-
μασας καὶὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· φῶς
εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαῦ σε Ἰσ-
ραήλ. Καὶ ἦν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῦ θαυ-
μάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλεμένοις περὶ αὐτοῦ. Καὶ
εὐλόγησεν αὐτὲς Συμεὼν, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ
τὴν μῆτέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ, οὗτος κεῖται εἰς πτῶ-
σιν καὶ ἀνάςασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ

TEMPUS. Chriſtus quadraginta dies natus.

εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· καί σου δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. LOCUS. Hieroſolyma.

Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοηκονταετσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. Καὶ αὕτη, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἰερουσαλήμ.

§. 13. *Magi. Chriſti fuga in Ægyptum. Herodis crudelitas. Chriſti reditus.*

A. D. 1.

[o] Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες· Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Ἀκούσας δὲ Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς

[o] Matth. ii. 1—23.

TEMPUS. A. D. 1. γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρώδης, λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε· Πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. LOCUS.

Οἱ δὲ, ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ· καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Bethlehem.

TEMPUS. Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. LOCUS.
A. D. 1. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· Ægyptus.
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

A. D. 2. Τότε Ἡρῴδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν· καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ,

TEMPUS. ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. Καὶ LOCUS.
A. D. 2. ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· Nazareth.
ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν,
Ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

§. 14. *Christus it ad Paschatis festum, 12 annos natus.*

[P]Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε
A. D. 12. ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱερο- Hierosolyma.
σόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς. Καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσαντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν,

[P] Luc. ii. 40—52.

TEMPUS. ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ LOCUS.
A. D. 12. εἶπε· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σε κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· "Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ "ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί "με;" Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.

Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Να- Nazareth.
ζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

§. 15. *De Johanne Baptista et ejus Ministerio.*

A. D. 29. [q]Ἐν ἔτει πενθεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ἐπ' Ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν, ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον Desertum Judææ.
τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας

[q] Luc. iii. 1—3.

TEMPUS. εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· [r] Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς LOCUS.
A. D. 29. προφήταις· Ἰδὲ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν Loca prope
μου πρὸ προσώπου σου, ὃς καταστκευάσει τὴν ὁδόν Jordanem.
σου ἔμπροσθέν σου. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ * ἐρήμῳ·
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε
τὰς τρίβους αὐτοῦ. [s] Πᾶσα φάραγξ πληρωθή-
σεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται·
καὶ ἔσαι τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖ-
αι εἰς ὁδὸς λείας. Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ
σωτήριον τοῦ Θεοῦ.

[t] Αὐτὸς δὲ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
τὴν ὀσφῦν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ
μέλι ἄγριον.

Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα,
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ
Ἰορδάνου· καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ'
αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδου-
καίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν
αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν
φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν

* Τὸ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ. Luc. i. 80.

[r] Marc. i. 2, 3.
[s] Luc. iii. 5, 6.
[t] Matth. iii. 4—10.

TEMPUS. καρπούς ἀξίους τῆς μετανοίας. Καὶ μὴ δόξητε LOCUS.
A. D. 29. λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· Loca prope Jordanem.
λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

[u]Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Τί οὖν ποιήσομεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες· Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης, ἅπασι λέγων· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων

[u] Luc. iii. 10—17.

TEMPUS. αὐτῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, LOCUS.
A. D. 29. καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ, καὶ Loca prope Jordanem.
διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτῦ, καὶ συνάξει τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτῦ· τὸ δὲ ἄχυρον
κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

FINIS PARTIS PRIMÆ.

PARS II.

QUÆ ACTA SUNT PER SEX FERE MENSES, A CHRISTI BAPTISMO AD INITIUM SEQUENTIS PASCHATIS.

§. 16. *Chriſti Baptiſmus.*

TEMPUS. A. D. 30, qui primus ejus Miniſterii eſt.

[a] ΤΟΤΕ παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· "Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πλη- "ρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην." Τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖ- νον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα. * LOCUS. Jordanes.

* Φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. 2 Pet. i. 17.

[a] Matth. iii. 13—17.

TEMPUS. A. D. 30.

[b]Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος.

LOCUS. Jordanes.

§. 17. *Tentatio Chriſti.*

Deſertum.

[c]Ἰησοῦς δὲ Πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον, ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων· "Γέγραπται· Ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσε-"ται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ."

Hieroſolyma. Templum.

[d]Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· Γέγραπται γάρ· Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σου, τοῦ διαφυλάξαι σε· καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι εἴρηται· Οὐκ ἐκπει-"ράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου."

[e]Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς

[b] Luc. iii. 23.
[c] Luc. iv. 1—4.
[d] Luc. iv. 9—12.
[e] Luc. iv. 5—8.

TEMPUS. A. D. 30. οἰκεμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πάντα. Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· "Ὕπαγε "ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Προσ- "κυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ "λατρεύσεις." LOCUS.

[f] Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. [g] Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

§. 18. *Teſtimonium Johannis Baptiſtæ de Chriſto, et quos illud effectus habuerit.*

[h] Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων Ἱερεῖς καὶ Λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν, "Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; Καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη· Οὔ. Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; "Εφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ Bethabara.

[f] Luc. iv. 13. [g] Matth. iv. 11. [h] Joh. i. 19—52.

TEMPUS. A. D. 30. προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ προφήτης; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. LOCUS. Bethabara.

Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων· Ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

TEMPUS. Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰςήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ LOCUS.
A. D. 30. ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο· καὶ ἐμβλέψας τῷ Bethabara.
Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ.
Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος,
καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς, καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέ-
γει αὐτοῖς· "Τί ζητεῖτε;" Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ·
Ῥαββεὶ, (ὃ λέγεται ἑρμηνευόμενον, διδάσκαλε)
ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς· "Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε."
Ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ
ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη.
Ἦν Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ
τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ
ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος πρῶτος
τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ·
Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον,
ὁ Χριστός· καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
Ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· "Σὺ εἶ Σί-
"μων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς·" ὃ ἑρ-
μηνεύεται Πέτρος.

Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς
τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέ-
γει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος
ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ
Πέτρου. Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ,
καὶ λέγει αὐτῷ· Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ,
καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ

TEMPUS. A. D. 30. LOCUS. Bethabara.

Ἰωσὴφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Ἔρχου καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· "Ἴδε ἀληθῶς "Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι." Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ· Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Πρὸ τοῦ σε Φίλιπ- "που φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε." Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ· Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Ὅτι "εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύ- "εις; μείζω τούτων ὄψει." Καὶ λέγει αὐτῷ· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν "οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ "ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν "τοῦ ἀνθρώπου."

§. 19. *Nuptiæ in Cana.*

[1]Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Τί Cana.

[1] Joh. ii. 1—12.

TEMPUS. "ἐμοὶ καί σοι, γύναι; ἔπω ἥκει ἡ ὥρα μου." LOCUS.
A. D. 30. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· Ὅ, τι ἂν Cana.
λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι
λίθιναι ἓξ, κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν
Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.
Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Γεμίσατε τὰς ὑδρίας
"ὕδατος." Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.
Καὶ λέγει αὐτοῖς· "Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέ-
"ρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ." Καὶ ἤνεγκαν. Ὡς
δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γε-
γενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· οἱ δὲ διά-
κονοι ᾔδεισαν, οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν
νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς
ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ,
ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρη-
κας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε
τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς
Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ
ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ Caperna-
ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ um.
μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς
ἡμέρας.

FINIS PARTIS SECUNDÆ.

PARS III.

QUÆ ACTA SUNT PER DUODECIM MENSES, AB INITIO PRIMI PASCHATIS.

§. 20. *Chriſtus Hieroſolymam petit tempore Paſchatis, et expellit mercatores e Templo.*

TEMPUS. A. D. 30. Paſcha primum.

LOCUS. Hieroſolyma.

[a] ΚΑΙ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε· καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· "Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου." Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με.

[a] Joh. ii. 13 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 30. Paſcha primum.

LOCUS. Hieroſolyma.

Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν." Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος· καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὡς δὲ ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

§. 21. *Chriſti colloquium cum Nicodemo.*

[b]Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. Οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται

[b] Joh. iii. 1—21.

TEMPUS. ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. LOCUS.

A. D. 30. Paſcha primum. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· " Ἀμὴν Hieroſolyma.
" ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν,
" οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." Λέγει
πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· Πῶς δύναται ἄνθρω-
πος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν
κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ
γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· " Ἀμὴν
" ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος
" καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
" βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς
" σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ
" Πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι
" εἶπόν σοι· Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. Τὸ
" πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ
" ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, καὶ
" ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ· πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ
" τοῦ Πνεύματος." Ἀπεκρίθη Νικόδημος, καὶ
εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;
Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· " Σὺ εἶ ὁ
" διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώ-
" σκεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν
" λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ
" τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. Εἰ τὰ
" ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· πῶς, ἐὰν
" εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; Καὶ
" οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 30. Paſcha primum. Hieroſolyma.

" οὐρανῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπυ ὁ ὢν ἐν
" τῷ ὐρανῷ.

" Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ
" ἐρήμῳ, ὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τῦ ἀνθρώ-
" που· ἵνα πᾶς ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπό-
" ληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

" Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον,
" ὥςε τὸν υἱὸν αὐτῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν· ἵνα
" πᾶς ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ'
" ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέςειλεν ὁ
" Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ
" τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι'
" αὐτῦ.

" Ὁ πιςεύων εἰς αὐτὸν, ὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ
" πιςεύων, ἤδη κέκριται· ὅτι μὴ πεπίςευκεν εἰς
" τὸ ὄνομα τῦ μονογενῦς υἱῦ τοῦ Θεῦ. Αὕτη
" δέ ἐςιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν
" κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον
" τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν
" τὰ ἔργα. Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ
" τὸ φῶς, καὶ ὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ
" ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν
" ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανε-
" ρωθῇ αὐτῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐςιν εἰργασ-
" μένα."

§. 22. *Chriſtus commoratur et baptizat in Judæa. Johannes Baptiſta ſuperiorem Chriſti dignitatem prædicat.*

TEMPUS. A. D. 30. Poſt Paſcha primum. LOCUS. Judæa.

[c] Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν, καὶ ἐβάπτιζεν.

Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο. Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε, οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ἀπεκρίθη Ἰωάννης, καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω

[c] Joh. iii. 22 *ad fin.*

TEMPUS. πάντων ἐστίν. Ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, LOCUS.
A. D. 30. Post Pascha primum. καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί. Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. [d] Ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

[d] Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν.

§. 23. *Christus secedit in Galilæam, post Baptistæ incarcerationem. Dum transit per Samariam, discipulos colligit.*

A. D. 31. Post Pascha primum. [e] Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

([f] Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῴδῃ· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖ-

[d] Luc. iii. 18. [e] Marc. i. 14. [f] Ib. vi. 17—20.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum. LOCUS.

χεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκλεῖναι, καὶ ἐκ ἠδύνατο. Ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον· καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.)

g Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Συχὰρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς, κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Δός "μοι πιεῖν." (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ. "Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν "ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ᾔτησας "αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν." Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰα- Samaria. Sichar.

g Joh. iv. 4—42.

TEMPUS. κὰϐ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐ- LOCUS.
A. D. 31. τᾶ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτᾶ, καὶ τὰ θρέμματα Sichar.
Poſt Paſcha primum. αὐτᾶ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ· "Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τᾶ ὕδατος τούτου διψήσει πά- "λιν· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ "δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλ- "λὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ "πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον." Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Ὕπαγε, "φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε." Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Καλῶς εἶπας, Ὅτι "ἄνδρα οὐκ ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες· καὶ "νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τᾶτο ἀληθὲς "εἴρηκας." Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, θεω- ρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσ- κυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Γύναι, πίστευ- "σόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει "τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ "πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· "ἡμεῖς προσκυνᾶμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία "ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, "καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

" προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ LOCUS.
" ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ Sichar.
" τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός·
" καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι
" καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν." Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· " Ἐγώ εἰμι, ὁ λα-
" λῶν σοι."

Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει. Οὐδεὶς μέντοι εἶπε· Τί ζητεῖς; ἢ, τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ, λέγοντες· Ῥαββὶ, φάγε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· " Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴ-
" δατε." Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ
" τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω
" αὐτοῦ τὸ ἔργον. Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι
" τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ,

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

" λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τὰς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, LOCUS.
" καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι Sichar.
" πρὸς θερισμὸν ἤδη. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν
" λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώ-
" νιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θε-
" ρίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθι-
" νὸς, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ
" θερίζων. Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ
" ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ
" ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε."

Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς, μαρτυρούσης· Ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ· τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· Ὅτι οὐκ ἔτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

§. 24. *Chriſtus exercet in Galilæa ſuum primum Miniſterium. Sanat in Cana unius e regis Herodis miniſtris filium, qui Capernaumi ægrotabat.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

[h] Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, [i] κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· καὶ λέγων· "Ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ "βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν "τῷ εὐαγγελίῳ."

LOCUS. Galilæa.

[k] Καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.

[l] Αὐτὸς [δὲ] ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν· "Ὅτι "προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει." Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. Οὗτος, ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν·

Cana.

[h] Joh. iv. 43.
[i] Marc. i. 14, 15.
[k] Luc. iv. 14.
[l] Joh. iv. 44 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

" Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πι- LOCUS.
" στεύσητε." Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· Cana.
Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον
μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· " Πορεύου, ὁ υἱός
" σου ζῇ." Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ
ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς· καὶ ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ αὐτοῦ
καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ,
καὶ ἀπήγγειλαν, λέγοντες· Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ.
Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότε-
ρον ἔσχε· καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὅτι χθὲς ὥραν
ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ
πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς· Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν
αὐτὸς, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν
δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς
Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

§. 25. *Chriſtus petit Nazareth, ubi vitam ſuam miraculo conſervat; ac deinde Capernaumi commoratur.*

[m] Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρὲτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· Nazareth.
καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ ἀνέστη
ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου

[m] Luc. iv. 15—30.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

τοῦ ϖροφήτου· καὶ, ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον ἔ ἦν γεγραμμένον· Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με· εὐαγγελίζεσθαι ϖτωχοῖς ἀπέσαλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποσεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν. Καὶ ϖτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ ϖάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἤρξατο δὲ λέγειν ϖρὸς αὐτούς· "Ὅτι σήμερον ϖεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν." Καὶ ϖάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ ϛόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Οὐχ ὅτός ἐϛιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπε ϖρὸς αὐτούς· "Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν ϖαραβολὴν ταύτην· Ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναοὺμ, ϖοίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ ϖατρίδι σου." Εἶπε δέ· "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ϖροφήτης δεκτός ἐϛιν ἐν τῇ ϖατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ ϖᾶσαν τὴν γῆν· καὶ ϖρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος, ϖρὸς

LOCUS. Nazareth.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

" γυναῖκα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν LOCUS.
" ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, Nazareth.
" καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ
" Σύρος." Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο.

[n] Καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν Capernaum.
ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ. (Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν· ὁ λαὸς, ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα· καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.)

§. 26. *Simonis et Andreæ, ſimulque Jacobi et Johannis vocatio; nec non Miraculum, quod illam præceſſit.*

[o] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐ- Mare Galilææ.
τῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς,

[n] Matth. iv. 13—16. [o] Luc. v. 1—10.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. LOCUS. Mare Galilææ.
Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους.

Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· "Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χα-
"λάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολύ· διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον· ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἵ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι.

[P]Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Δεῦτε ὀπίσω
"μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀν-

[P] Marc. i. 17—20.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

"θρώπων." Καὶ εὐθέως, ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. Καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ, ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

LOCUS. Mare Galilææ.

§. 27. *Chriſtus in Synagoga Capernaumi dæmoniacum ſanat.*

[q]Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε. Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ Γραμματεῖς.

Capernaum.

Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, λέγων· Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· "Φιμώθητι, "καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ." Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντας· Τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι

[q] Marc. i. 21—28.

TEMPUS. κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρ- LOCUS.
A. D. 31. τοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ ; Ἐξῆλθε Caperna-
Poſt Paſcha primum. δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον um.
τῆς Γαλιλαίας.

§. 28. *Petri ſocrus et alii multi ſanantur. Chriſtus, quem nonnulli e ſuis diſcipulis comitantur, docet, et edit miracula per Galilæam.*

[r]Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. [s]Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως· καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. Καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· [t]καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ. (Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάσασεν.)

[u]Καὶ πρωὶ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ προσηύχετο. Desertum
Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐ- Galilææ.

[r] Matth. viii. 14.
[s] Marc. i. 31—34.
[t] Matth. viii. 16, 17.
[u] Marc. i. 35—38.

TEMPUS. τοῦ. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι LOCUS.
A. D. 31. πάντες ζητοῦσί σε. Καὶ λέγει αὐτοῖς· "Ἀγω- Defertum
Poſt Paſcha "μεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κἀκεῖ Galilææ.
primum. "κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα."

[x] Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, Galilæa.
διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

§. 29. *Chriſtus Leproſum ſanat.*

[y] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. [z] Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· "Θέλω, καθαρίσθητι." Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ,

[x] Matth. iv. 23—25.
[y] Luc. v. 12.
[z] Marc. i. 41—45.

TEMPUS. εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθα- LOCUS.
A. D. 31. ρίσθη. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέ- Civitas Ga-
Poſt Paſcha primum. βαλεν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτῷ· "Ὅρα μηδενὶ lilææ.
"μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ
"ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τῆ καθαρισμῆ σου
"ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς."
Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.*

§. 30. *Chriſtus Paralyticum ſanat.*

[a] Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ. [b] Καὶ Caperna-
ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδά- um.
σκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἰουδαίας, καὶ Ἱερουσαλήμ·† καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτων αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτῆ. Καὶ μὴ εὑρόντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ

* Συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Luc. v. 15.

† Συνήχθησαν πολλοί· ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Marc. ii. 2.

[a] Marc. ii. 1. [b] Luc. v. 17—26.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κε- LOCUS.
ῥάμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ Caperna-
μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν um.
αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ· "Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι
" αἱ ἁμαρτίαι σου." Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσ-
θαι οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες·
Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύν-
ασθαι ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;
Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν,
ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· " Τί διαλογίζεσθε
" ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον;
" εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰ-
" πεῖν· Ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε
" ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
" γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας," (εἶπε τῷ παραλελυ-
μένῳ·) " Σοὶ λέγω, ἔγειραι· καὶ, ἆρας τὸ κλι-
" νίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου." Καὶ
παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας ἐφ' ᾧ
κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων
τὸν Θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ
ἐδόξαζον τὸν Θεόν· καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέ-
γοντες· Ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

§. 31. *Matthæi vocatio.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Poſt Paſcha primum.

[c]Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Mare Galilææ.

Καὶ παράγων εἶδε Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει αὐτῷ· "Ἀκολούθει μοι." [d]Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Capernaum.

[c] Marc. ii. 13, 14. [d] Luc. v. 28.

FINIS PARTIS TERTIÆ.

PARS IV.

QUÆ ACTA SUNT PER DUODECIM MENSES AB INITIO SECUNDI PASCHATIS.

§. 32. *Ægroti ſanatio ad Bethesdam.*

TEMPUS. A. D. 31. Paſcha ſecundum.

[a] ΜΕΤΑ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ. Ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριακοντοοκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· "Θέλεις "ὑγιὴς γενέσθαι;" Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ

LOCUS. Hieroſolyma.

[a] Joh. v. 1 *ad fin.*

TEMPUS. τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ LOCUS.
A. D. 31. δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει· Hierosoly-
Pascha secundum. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἔγειραι, ἆρον τὸν ma.
"κράββατόν σε, καὶ περιπάτει." Καὶ εὐθέως
ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἦρε τὸν κράβ-
βατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν, οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνος μοι εἶπεν· Ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον τὸν κράββατόν σε, καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι "ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται." Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· "Ὁ πα-
"τήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζο-
"μαι." Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάβ-

TEMPUS. A. D. 31. Pascha secundum. LOCUS. Hierosolyma.

βατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρισιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. Μὴ

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Pascha secundum. Hierosolyma.

" θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάν-
" τες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς
" αὐτοῦ· καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποι-
" ήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα
" πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύνα-
" μαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς
" ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν·
" ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέ-
" λημα τοῦ πέμψαντός με πατρός.

" Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία
" μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυ-
" ρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ
" μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ὑμεῖς
" ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε
" τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου
" τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω,
" ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ
" καιόμενος καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε
" ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ.

" Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰω-
" άννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα
" τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ,
" μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε.
" Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρη-
" κε περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε
" πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε. Καὶ
" τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν,

TEMPUS. " ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πι- LOCUS.
" στεύετε.

A. D. 31. Pascha secundum. Hierosolyma.

" Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε
" ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰ-
" σιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. Καὶ οὐ θέλε-
" ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε.

" Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· ἀλλ'
" ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ
" ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνό-
" ματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με·
" ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖ-
" νον λήψεσθε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι,
" δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν
" δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

" Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν
" πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν,
" Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ γὰρ ἐπι-
" στεύετε Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ
" ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου
" γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥή-
" μασι πιστεύσετε;"

§. 33. *Christus discipulos suos excusat, quod spicas die Sabbati vellant.*

Post Pascha secundum. [b] Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ δια- In itinere ab Hierosolyma in Galilæam.
πορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ ἔτιλ-

[b] Luc. vi. 1—4.

TEMPUS. λον οἱ μαθηταὶ αὐτῦ τὰς σάχυας, καὶ ἤσθιον, LOCUS.

A. D. 31. Post Pascha secundum. ψώχοντες ταῖς χερσί. Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι; Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτὰς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· "Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε "Δαβὶδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' "αὐτοῦ ὄντες; ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ "Θεοῦ, [c]ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς "ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, [d]οὓς οὐκ ἐξὸν "ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ "τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ "νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ "τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι; "Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε. "Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω καὶ "οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναι-"τίους.

In itinere ab Hierosolyma in Galilæam.

"[e]Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, "οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ὥστε κύριός "ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου."

§. 34 *Christus hominem, cujus erat arida manus, die Sabbati sanat: Pharisæis se subducit, et multos sanat.*

[f]Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συνα-

Galilæa.

[c] Marc. ii. 26.
[d] Matth. xii. 4—7.
[e] Marc. ii. 27, 28.
[f] Matth. xii. 9.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. LOCUS. Galilæa.

γωγὴν αὐτῶν. [g]Καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. Παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν· καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· "Ἔγειραι καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον." Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. [h]Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν; [i]Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· "Ἐπερωτήσω "ὑμᾶς τι· Ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι; [k]Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει "πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ "ἐγερεῖ; πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου;" [l]Οἱ δὲ ἐσιώπων. Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· "Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου·" καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώ-

[g] Luc. vi. 6—8.
[h] Matth. xii. 10.
[i] Luc. vi. 9.
[k] Matth. xii. 11, 12.
[l] Marc. iii. 4—12.

TEMPUS. ρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτῦ πρὸς τὴν θάλασ- LOCUS.
A. D. 31. σαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας Galilæa.
Post Pascha ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ
secundum. ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ
πέραν τῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σι-
δῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλ-
θον πρὸς αὐτόν. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐ-
τοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν
ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ
ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ
ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας. Καὶ τὰ πνεύ-
ματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέ-
πιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε, λέγοντα· Ὅτι σὺ εἶ
ὁ υἱὸς τῦ Θεῦ. Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα
μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.

(m Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ
προφήτου, λέγοντος· Ἰδὲ, ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτι-
σα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή
μου· θήσω τὸ Πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν
τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγά-
σει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν
αὐτοῦ. Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει,
καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς
νῖκος τὴν κρίσιν. Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
ἔθνη ἐλπιοῦσι.)

m Matth. xii. 17—21.

§. 35. *Chriſtus ſecedit in montem: vocat ad ſe diſcipulos ſuos: duodecim eligit: eum ſequitur magna multitudo: multos ſanat.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

[n] Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, [o] προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν,* [p] οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε· Σίμωνα, (ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον,) καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον [q] τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου,† [r] Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης.

LOCUS. Galilæa.

Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶ-

* Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. *Ibid.*

† Καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργὲς, ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς. *Ibid.*

[n] Luc. vi. 12, 13.
[o] Marc. iii. 13, 14.
[p] Luc. vi. 13, 14.
[q] Marc. iii. 17.
[r] Luc. vi. 14—19.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

νος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

LOCUS. Galilæa.

§. 36. *Chriſti Sermo in Monte.*

[s] Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ, καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων· "Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύ-"ματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-"νῶν. Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ πα-"ρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι "αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ "πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι "αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεή-"μονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Μακάριοι οἱ "καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψον-"ται. Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ "Θεοῦ κληθήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι "ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία "τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσω-"σιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονη-"ρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. "[t] Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτή-

Mons in Galilæa.

[s] Matth. v. 1—11. [t] Luc. vi. 23—26.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" σατε· ἰδὲ γὰρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ ὐ-
" ρανῷ· καὶ τὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις
" οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν ὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλου-
" σίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.
" Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε.
" Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε
" καὶ κλαύσετε. Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς
" εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ
" ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐ-
" τῶν.

" [c]Ὑμεῖς ἐσε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ
" ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς
" ὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ κα-
" ταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὑμεῖς
" ἐσε τὸ φῶς τᾶ κόσμου. Οὐ δύναται πόλις
" κρυβῆναι ἐπάνω ὄρες κειμένη· οὐδὲ καίουσι
" λύχνον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον,
" ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς
" ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν
" ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
" τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα
" ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς ὐρανοῖς.

" Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό-
" μον, ἢ τὰς προφήτας· ὐκ ἦλθον καταλῦσαι,
" ἀλλὰ πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν,

[c] Matth. v. 13—45.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. Mons in Galilæa.

" ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ ὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν
" ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου,
" ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ
" μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ
" διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθή-
" σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν
" ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται
" ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν,
" ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν
" πλεῖον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ
" μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ὐρανῶν.

" Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ
" φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσαι τῇ
" κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργι-
" ζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσαι τῇ
" κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακὰ,
" ἔνοχος ἔσαι τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρὲ,
" ἔνοχος ἔσαι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν
" οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιασή-
" ριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι
" κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν
" τοῦ θυσιαςηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον διαλλά-
" γηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσ-
" φερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ
" σου ταχὺ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ·
" μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ
" ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυ-

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" λακὴν βληθήσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, ἃ μὴ ἐξ-
" ἐλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον
" κοδράντην.

" Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ
" μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ
" βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς,
" ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Εἰ
" δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,
" ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ
" σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ
" ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. Καὶ
" εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
" αὐτὴν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
" ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον
" τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. Ἐῤῥέθη δὲ, ὅτι
" ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ
" ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν
" ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου
" πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν
" ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.

" Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις·
" Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς
" ὅρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὀμόσαι
" ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ
" Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν
" ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις
" ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφα-

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" λῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα
" λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. Ἔσω δὲ ὁ λόγος
" ὑμῶν, ναὶ, ναί· οὒ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων
" ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

" Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ὀφθαλμὸν ἀντὶ
" ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ
" λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ'
" ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα,
" στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ θέλοντί
" σοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν,
" ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. Καὶ ὅστις σε ἀγ-
" γαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. Τῷ
" αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ
" δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς.

" Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλη-
" σίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ
" δὲ λέγω ὑμῖν· Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν,
" εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς
" ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε
" ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων
" ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν
" τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει
" ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δι-
" καίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν γὰρ [d] ἀγαπᾶτε
" τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί;
" καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς

[d] Luc. vi. 32—36.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" ἀγαπῶσι. Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τὰς ἀγα-
" θοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐσί; καὶ
" γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν
" δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία
" ὑμῖν χάρις ἐσί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρ-
" τωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα.
" Πλὴν ἀγαπᾶτε τὰς ἐχθρὰς ὑμῶν, καὶ ἀγα-
" θοποιεῖτε, καὶ δανείζετε, μηδὲν ἀπελπίζοντες·
" καὶ ἔσαι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε
" υἱοὶ τοῦ ὑψίσου· ὅτι αὐτὸς χρηςός ἐσιν ἐπὶ τὰς
" ἀχαρίσους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρ-
" μονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων
" ἐσί.

Sermonis in Monte continuatio.

" [e] Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποι-
" εῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεα-
" θῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
" παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
" Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς
" ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν
" ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως
" δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀμὴν λέγω
" ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ
" ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά
" σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου· ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεη-

[e] Matth. vi. 1 *ad fin.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. Mons in Galilæa.

" μοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ
" βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν
" τῷ φανερῷ.

" Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ
" ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
" καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες
" προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώ-
" ποις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν
" μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε
" εἰς τὸ ταμιεῖόν σε, καὶ κλείσας τὴν θύραν σε
" πρόσευξαι τῷ πατρί σε τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ·
" καὶ ὁ πατήρ σε, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀπο-
" δώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ
" μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι
" γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθή-
" σονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ
" ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς
" αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑ-
" μεῖς· ΠΑΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγια-
" σθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία
" σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ
" καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπι-
" ούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες ἡμῖν
" τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν
" τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγ-
" κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
" ἀπὸ τοῦ πονηροῦ· ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία,

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

" καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας. LOCUS.
" Ἀμήν. Mons in Galilæa.
" Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ πα-
" ραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ
" ὑμῶν ὁ ἐπουράνιος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀν-
" θρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ
" ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

" Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ
" ὑποκριταὶ, σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ
" πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώ-
" ποις νηστεύοντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέ-
" χουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων
" ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν
" σου νίψαι· ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις
" νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
" πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
" πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

" Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς
" γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
" κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρί-
" ζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε
" σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται
" οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν
" ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

" Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός·
" ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ
" σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" σε πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν
" ἔσαι. Εἰ οὖν τὸ φῶς, τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐσὶ,
" τὸ σκότος πόσον;

" Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ
" τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει·
" ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει·
" οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ. Διὰ
" τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑ-
" μῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι
" ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν
" ἐσι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
" Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ ἀρανοῦ, ὅτι οὐ
" σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς
" ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἀράνιος τρέ-
" φει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐ-
" τῶν; Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσ-
" θεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;
" Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; κατα-
" μάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ
" κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σο-
" λομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς
" ἓν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σή-
" μερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλό-
" μενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ
" μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν μεριμνή-
" σητε, λέγοντες· Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ
" τί περιβαλώμεθα; Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Post Pascha secundum. Mons in Galilæa.

" ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐ-
" ράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἁπάντων. Ζητεῖτε
" δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δι-
" καιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προσλε-
" θήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν
" αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς.
" Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Sermonis in Monte continuatio altera.

" [f] Μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ κα-
" ταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπο-
" λύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε δίδοτε, καὶ δοθή-
" σεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον καὶ
" σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς
" τὸν κόλπον ὑμῶν· τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ
" μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν." Εἶπε δὲ
παραβολὴν αὐτοῖς· " Μήτι δύναται τυφλὸς
" τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
" πεσοῦνται; Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδά-
" σκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς
" ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. [g] Τί δὲ βλέπεις τὸ
" κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
" τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;
" Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· Ἄφες ἐκβάλω
" τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου καὶ ἰδοὺ, ἡ
" δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτὰ, ἔκβα-

[f] Luc. vi. 37—40. [g] Matth. vii. 3—17.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mons in Galilæa.

" λε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τῆ ὀφθαλμῆ σου, καὶ
" τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
" ὀφθαλμῆ τῆ ἀδελφῆ σου.

" Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε
" τὰς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων·
" μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν
" αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

" Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ
" εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς
" γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει,
" καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. Ἢ τίς ἐστιν
" ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτῆ
" ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ ἐὰν
" ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Εἰ οὖν
" ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ
" διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ
" πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ
" τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλη-
" τε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ
" ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος
" καὶ οἱ προφῆται.

" Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλα-
" τεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα
" εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερ-
" χόμενοι δι' αὐτῆς. Ὅτι στενὴ ἡ πύλη, καὶ
" τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν,
" καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

LOCUS. Mons in Galilæa.

" Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, " οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προ- " βάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ " τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Μήτι " συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σαφυλὴν, ἢ ἀπὸ " τριβόλων σῦκα; ἕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν " καρποὺς καλοὺς ποιεῖ τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον " καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. * [h] Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρω- " πος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ " προφέρει τὸ ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρω- " πος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ " προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος " τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

" [i] Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσε- " λεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' " ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν " οὐρανοῖς. Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ- " ρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφη- " τεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξε- " βάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολ- " λὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐ- " τοῖς· Ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε " ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

" Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους,

* Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. *Ibid.* 19.

[h] Luc. vi. 45. [i] Matth. vii. 21 *ad fin.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Post Pascha secundum. Mons in Galilæa.

" καὶ ποιεῖ αὐτοὺς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονί-
" μῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
" πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ
" ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέ-
" πεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμε
" λίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκού-
" ων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐ-
" τοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδό-
" μησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον· καὶ
" κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ
" ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ
" ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς με-
" γάλη."

Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ Γραμματεῖς. [k]Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

§. 37. *Centurionis famulus sanatur.*

Capernaum.

[l]Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ. Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλε τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέ-

[k] Matth. viii. 1. [l] Luc. vii. 1—9.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Capernaum.

ρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Οἱ δὲ, παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες· Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο· ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη δὲ αὐτοῦ ἀπὸ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. Διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι· καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου· καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο· καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε· "Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ "ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. [m]Πολ- "λοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ "ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ "καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ "υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκό- "τος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ "βρυγμὸς τῶν ὀδόντων." [n]Καὶ ὑποστρέψαντες

[m] Matth. viii. 11, 12. [n] Luc. vii. 10.

TEMPUS. οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. LOCUS.

A. D. 31. Post Pascha secundum. Capernaum.

§. 38. *Viduæ filius resuscitatur in civitate Naïn.*

[o]Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Naïn. Naïν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πολύς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ· "Μὴ κλαῖε." Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, (οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν,) καὶ εἶπε· "Νεανίσκε, σοὶ λέ-"γω, ἐγέρθητι." Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες· Ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

§. 39. *Christi responsum discipulis a Johanne Baptista missis.*

[p]Καὶ ἀπήγγειλαν *Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐ- Galilæa.

* ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ [ὄντι]. Matth. xi. 2.

o Luc. vii. 11—17. p Luc. vii. 18—26.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Galilæa.

τοῦ περὶ πάντων τούτων. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· "Πορευ-
"θέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ
"ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ
"περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκού-
"ουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζον-
"ται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδα-
"λισθῇ ἐν ἐμοί."

Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· "Τί ἐξελη-
"λύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
"ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε
"ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφι-
"εσμένον; ἰδοὺ, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυ-
"φῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. Ἀλ-
"λὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ
"λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. [q]Οὗ-

[q] Matth. xi. 10—15.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Galilæa.

" τος γάρ ἐσι περὶ ἧ γέγραπται· Ἰδὲ, ἐγὼ
" ἀποσέλλω τὸν ἄγγελόν μα πρὸ προσώπα σα,
" ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν
" σου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν
" γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τᾶ βαπ-
" τισᾶ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
" ὐρανῶν, μείζων αὐτᾶ ἐσιν. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμε-
" ρῶν Ἰωάννου τᾶ βαπτισᾶ ἕως ἄρτι, ἡ βασι-
" λεία τῶν ὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασαὶ ἁρ-
" πάζασιν αὐτήν. Πάντες γὰρ οἱ προφῆται
" καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν. Καὶ
" εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐσιν Ἠλίας ὁ μέλ-
" λων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκέειν, ἀκουέ-
" τω." [r]Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκέσας καὶ οἱ τε-
λῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν, βαπτισθέντες τὸ
βάπτισμα Ἰωάννα. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νο-
μικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτὲς,
μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· " Τίνι ἂν ὁμοιώσω τὰς ἀν-
" θρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν
" ὅμοιοι; Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ
" καθημένοις, καὶ προσφωνᾶσιν ἀλλήλοις, καὶ
" λέγασιν· Ἠυλήσαμεν ὑμῖν, καὶ ὐκ ὠρχήσασθε·
" ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλή-
" λυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτισὴς μήτε ἄρτον
" ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων· καὶ λέγετε· Δαι-

[r] Luc. vii. 29—35.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Galilæa.

" μόνιον ἔχει. Ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπου
" ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ λέγετε· Ἰδὲ, ἄνθρω-
" πος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ
" ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
" τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων."

§. 40. *Christi monita ad Judæos, cum eos ad divina sua opera respicere jubet.*

[r]Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσαι δυνάμεις αὐτῦ, ὅτι ἐ μετενόησαν· " Οὐαί σοι Χοραζὶν, ἐαί σοι Βηθσαϊ-
" δάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ
" δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
" σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν λέγω
" ὑμῖν· Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσαι ἐν
" ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ Καπερναὲμ,
" ἡ ἕως τῦ ἀρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδε καταβι-
" βασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυ-
" νάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν μέχρι
" τῆς σήμερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σο-
" δόμων ἀνεκτότερον ἔσαι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ
" σοί."

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· " Ἐξομολογῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ
" ἀρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα
" ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας

[r] Matth. xi. 20 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Galilæa.

" αὐτὰ νηπίοις. Ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγέ-
" νετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι
" παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς
" ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν
" πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ
" ἐὰν βέληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

" Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ
" πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρα-
" τε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ'
" ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ·
" καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.
" Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου
" ἐλαφρόν ἐστιν."

§. 41. *Mulieri, quæ peccatrix fuerat, peccata publice remittuntur a Christo, qui in convivio sedebat cum Pharisæo.*

[s] Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ,

[s] Luc. vii. 36 *ad fin.*

TEMPUS. καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος LOCUS.
A. D. 31. ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Οὗ- Galilæa.
Poſt Paſcha ſecundum. τος, εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· "Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν." Ὁ δέ φησι· Διδάσκαλε, εἰπέ. "Δύο χρεωφειλέται "ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεν- "τακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα· μὴ ἐχόντων "δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. "Τίς οὖν αὐτῶν, εἰπὲ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει;" Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· "Ὀρθῶς ἔκρινας." Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη· "Βλέπεις ταύτην τὴν "γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ "ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς "δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς "θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε. Φίλημά "μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ "διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ "τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ "ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. Οὗ χάριν, λέγω σοι, "ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί· ὅτι "ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον "ἀγαπᾷ." Εἶπε δὲ αὐτῇ· "Ἀφέωνταί σου αἱ "ἁμαρτίαι." Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι

TEMPUS. λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας LOCUS.
A. D. 31. ἀφίησιν; Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· "Ἡ Galilæa.
Post Paſcha ſecundum. "πίστις σε σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην."

§. 42. *Chriſtus iterum Galilæam circumiens Dæmoniacum ſanat: Scribæ autem et Phariſæi Spiritum Sanctum blaſphemant.*

[t]Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ· [u]καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ· καὶ γυναῖκές τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαὶ, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

[x]Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον. Καὶ συνέρχεται Capernaum.
πάλιν ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ· [w]Ὅτι ἐξέστη.

[y]Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος,

[t] Matth. ix. 35.
[u] Luc. viii. 1—3.
[x] Marc. iii. 19—21.
[y] Matth. xii. 22—37.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Capernaum.

τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥσε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσανλο πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον· Μήτι ἥτός ἐσιν ὁ υἱὸς Δαβίδ;

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκέσαντες εἶπον· Οὗτος ἐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβὰλ, ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησᾶς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· "Πᾶσα βασι-
"λεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημᾶται· καὶ
"πᾶσα πόλις, ἢ οἰκία, μερισθεῖσα καθ' ἑαυ-
"τῆς, οὐ σαθήσεται. Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν
"Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς
"ἂν σαθήσεται ἡ βασιλεία αὐτᾶ; Καὶ εἰ ἐγὼ
"ἐν Βεελζεβὰλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ
"ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τᾶτο αὐτοὶ
"ὑμῶν ἔσονται κριταί. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι
"Θεᾶ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ'
"ὑμᾶς ἡ βασιλεία τᾶ Θεᾶ. Ἢ πῶς δύναταί
"τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τᾶ ἰσχυρᾶ, καὶ
"τὰ σκεύη αὐτᾶ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον
"δήσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτᾶ
"διαρπάσει. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμᾶ, κατ' ἐμᾶ ἐσι·
"καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμᾶ, σκορπίζει. Διὰ
"τᾶτο λέγω ὑμῖν· Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασ-
"φημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τᾶ
"Πνεύματος βλασφημία ἐκ ἀφεθήσεται τοῖς
"ἀνθρώποις. Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τᾶ

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Capernaum.

" υἱῦ τῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν
" εἴπῃ κατὰ τῦ Πνεύματος τῦ ἁγίυ, οὐκ ἀφεθή-
" σεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ
" μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν,
" καὶ τὸν καρπὸν αὐτῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ
" δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτῦ σαπρόν·
" ἐκ γὰρ τῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.
" Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λα-
" λεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τῦ περισσεύμα-
" τος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ ἀγαθὸς
" ἄνθρωπος ἐκ τῦ ἀγαθῦ θησαυρῦ τῆς καρδίας
" ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρω-
" πος ἐκ τῦ πονηρῦ θησαυρῦ ἐκβάλλει πονηρά.
" Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, ὃ ἐὰν
" λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐ-
" τῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν
" λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου
" καταδικασθήσῃ."

§. 43. *Scribæ et Pharisæi ideo objurgantur, quod a Christo signum peterent.*

[z]Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σῦ σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· " Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον
" ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ

[z] Matth. xii. 38—42.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. LOCUS. Caperna-um.

" μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ὥσπερ
" γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς
" ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσαι ὁ υἱὸς τοῦ
" ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας
" καὶ τρεῖς νύκτας. Ἄνδρες Νινευῖται ἀνα-
" στήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύ-
" της, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν
" εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδὲ, πλεῖον Ἰωνᾶ
" ὧδε. Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ
" κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατα-
" κρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
" γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ
" ἰδοὺ, πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. [a] Οὐδεὶς δὲ
" λύχνον ἅψας εἰς κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν
" μόδιον· ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπο-
" ρευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος τοῦ
" σώματός ἐσιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλ-
" μός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σε φω-
" τεινόν ἐσιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά
" σου σκοτεινόν. Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς, τὸ ἐν
" σοὶ, σκότος ἐσίν. Εἰ οὖν τὸ σῶμά σε ὅλον
" φωτεινὸν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινὸν, ἔσαι
" φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀσραπῇ
" φωτίζῃ σε. [b] Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦ-
" μα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι'
" ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ

[a] Luc. xi. 33—36. [b] Matth. xii. 43—45.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Capernaum.

" εὑρίσκει. Τότε λέγει· Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶ-
" κόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὸν, εὑρίσ-
" κει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
" μημένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει
" μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρό-
" τερα ἑαυτῆ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ
" γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεί-
" ρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ
" ταύτῃ τῇ πονηρᾷ."

§. 44. *Quinam sint vere beati.*

[c] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπά-
ρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ εἶπε· " Μενοῦνγε μα-
" κάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ φυ-
" λάσσοντες αὐτόν."

§. 45. *Christus veros discipulos suos tanquam secum sanguine maxime conjunctos habet.*

[d] Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζη-τοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. [e] Καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυ-χεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. [f] Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστή-

[c] Luc. xi. 27, 28.
[d] Matth. xii. 46.
[e] Luc. viii. 19.
[f] Matth. xii. 47 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

κασι, ζητῶντές σοι λαλῆσαι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ· "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, "καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;" Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν· "Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ὅσις "γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ "ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς, καὶ ἀδελφὴ, "καὶ μήτηρ ἐστίν." LOCUS. Capernaum.

§. 46. *Chriſtus in convivio cum Phariſæo ſedens, Phariſæorum, ſcribarum, legiſque doctorum hypocriſin notat et verbis graviter caſtigat.*

[g]Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. Εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· "Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι "τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθα- "ρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ "πονηρίας. Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξω- "θεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα "δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, πάντα καθαρὰ "ὑμῖν ἐστιν. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, "ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον "καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρί- "σιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποι-

[g] Luc. xi. 37 *ad fin.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Post Pascha secundum. Capernaum.

" ῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς
" Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν
" ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τὸς ἀσπασμὸς ἐν
" ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ
" Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα
" τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες
" ἐπάνω οὐκ οἴδασιν." Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν
νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων
καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε· " Καὶ ὑμῖν
" τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τὸς ἀνθρώ-
" πους φορτία δυσβάσακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν
" δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
" Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν
" προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν
" αὐτούς. Ἄρα μαρτυρεῖτε, καὶ συνευδοκεῖτε
" τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν
" ἀπέκτειναν αὐτὸς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν
" τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ
" Θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτὸς προφήτας,
" καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ
" ἐκδιώξουσιν· ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων
" τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβο-
" λῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· ἀπὸ τοῦ
" αἵματος Ἄβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου, τοῦ
" ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου·
" ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γε-
" νεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

LOCUS. Capernaum.

" ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσ-
" ἤλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε."
Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο
οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν,
καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων· ἐνεδρεύ-
οντες αὐτὸν, καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ
στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

§. 47. *Chriſtus diſcipulos ſuos et plebem docet.*

Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

[h] Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ
ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· " Πρῶτον προσέχετε
" ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις
" ἐστὶν ὑπόκρισις. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον
" ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ
" γνωσθήσεται. Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ
" εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς
" τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθή-
" σεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς
" φίλοις μου· Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτει-
" νόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων
" περισσότερόν τι ποιῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν
" τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν, μετὰ τὸ ἀπο-
" κτεῖναι, ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέεν-
" ναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. Οὐχὶ
" πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν

[h] Luc. xii. 1—9.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

" ἐξ αὐτῶν ἐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ
" Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν
" πᾶσαι ἠρίθμηνται. Μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολ-
" λῶν στρουθίων διαφέρετε. Λέγω δὲ ὑμῖν· Πᾶς
" ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀν-
" θρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει
" ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.
" Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων,
" ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.
" [i]Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγω-
" γὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ
" μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴ-
" πητε· τὸ γὰρ ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν
" αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν."

Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· " Ἄνθρωπε,
" τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;"
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· " Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε
" ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι ἐκ ἐν τῷ περισσεύειν
" τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων
" αὐτοῦ."

Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων· " Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα.
" Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Τί ποιή-
" σω; ὅτι ἐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου.

[i] Luc. xii. 11—21.

TEMPUS. A. D. 31. Post Paſcha ſecundum.

LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

" Καὶ εἶπε· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς
" ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω· καὶ
" συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου, καὶ
" τὰ ἀγαθά μου. Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου·
" Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη
" πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε
" δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· Ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν
" ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμα-
" σας, τίνι ἔσαι; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ,
" καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν."

" [k] Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε
" ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια
" μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς
" οὐρανοῖς· ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς
" διαφθείρει. Ὅπου γάρ ἐσιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν,
" ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσαι.

" Ἔσωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι,
" καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀν-
" θρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν,
" πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων· ἵνα, ἐλθόντος
" καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. Μα-
" κάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑ-
" ρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περι-
" ζώσεται, καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν
" διακονήσει αὐτοῖς. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευ-
" τέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ,

[k] Luc. xii. 33 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. LOCUS. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

" καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.
" Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης
" ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν,
" καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.
" Καὶ ὑμεῖς ἶν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ
" δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται."

Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· " Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς
" οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος
" ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ
" τὸ σιτομέτριον; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος,
" ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
" Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρ-
" χουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ
" ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει
" ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξηται τύπτειν
" τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε
" καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· ἥξει ὁ κύ-
" ριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσ-
" δοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει· καὶ διχοτο-
" μήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν
" ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ
" θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας,
" μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρή-
" σεται πολλάς. Ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ
" ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

" ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ·
" καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτή-
" σουσιν αὐτόν.

Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

" Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω
" εἰ ἤδη ἀνήφθη; Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτι-
" σθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ἂν τελεσθῇ;
" Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ
" γῇ; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν.
" Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ
" διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ
" τρισί. Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ
" υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ
" θυγάτηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην
" αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς."

Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· "Ὅταν ἴδητε
" τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐ-
" θέως λέγετε· Ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται
" οὕτω. Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε· Ὅτι
" καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. Ὑποκριταὶ, τὸ
" πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δο-
" κιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκι-
" μάζετε;

" Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;
" Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ'
" ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι
" ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν
" κριτὴν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι,

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Post Paſcha ſecundum. Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.

" καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλλῃ εἰς φυλακήν. Λέ-
" γω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως καὶ τὸ
" ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς."

§. 48. *Ex quorundam Galilæorum calamitatibus Judæos ſibi exemplum ſumere jubet Chriſtus.*

[1] Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· " Δοκεῖτε
" ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι ἦτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάν-
" τας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα
" πεπόνθασιν; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν
" μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.
" Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ
" πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς,
" δοκεῖτε ὅτι ἦτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ
" πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἰερου-
" σαλήμ; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ με-
" τανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε."

Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· " Συκῆν
" εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην·
" καὶ ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗ-
" ρεν. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ,
" τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ
" ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἱνατί

[1] Luc. xiii. 1—9.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

" καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέ- LOCUS.
" γει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ Capernaumi, aut, in itinere ad Lacum.
" ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν, καὶ βάλω
" κοπρίαν· κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε,
" εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν."

§. 49. *Parabolæ: cur iis uſus ſit Chriſtus: unius ex iis explicationem Diſcipulis ſuis proponit.*

[m] Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ Mare Galilææ.
τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. [n] Καὶ
πάλιν ἤρξατο διδάσκειν· καὶ συνήχθη πρὸς
αὐτὸν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ
πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ
ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν.
Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ,
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· " Ἀκού-
" ετε· ἰδὲ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. Καὶ
" ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ
" τὴν ὁδὸν, [o] καὶ κατεπατήθη, [p] καὶ ἦλθε τὰ
" πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτό. Ἄλ-
" λο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε
" γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ
" μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος
" ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν
" ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάν-

[m] Matth. xiii. 1.
[n] Marc. iv. 1—4.
[o] Luc. viii. 5.
[p] Marc. iv. 4—8.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

" θας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέ- LOCUS.
" πνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. Καὶ Mare Gali-
" ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου lææ.
" καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξάνοντα· καὶ ἔφε-
" ρεν, ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν
" ἑκατόν." Καὶ [q]ταῦτα λέγων, ἐφώνει· " Ὁ
" ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω."

[r]Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐ-
τὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παρα-
βολὴν, [s]λέγοντες, Τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη;
[t][Καὶ] διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
[u]Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· " Ὑμῖν δέδοται γνῶναι
" τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις
" δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται.
" [x]Ὅσις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισ-
" σευθήσεται· ὅσις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρ-
" θήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἐν παραβο-
" λαῖς αὐτοῖς λαλῶ, [y]ἵνα βλέποντες βλέπωσι,
" καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ
" συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐ-
" τοῖς τὰ ἁμαρτήματα. [z](Καὶ ἀναπληροῦται
" ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα·
" Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέπον-

[q] Luc. viii. 8.
[r] Marc. iv. 10.
[s] Luc. viii. 9.
[t] Matth. xiii. 10.
[u] Marc. iv. 11.
[x] Matth. xiii. 12, 13.
[y] Marc. iv. 12.
[z] Matth. xiii. 14—17.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

" τες βλέψετε, καὶ ἀ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη LOCUS. Mare Gali-
" γὰρ ἡ καρδία τᾶ λαᾶ τούτω, καὶ τοῖς ὠσὶ lææ.
" βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
" ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς,
" καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκόσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συν-
" ῶσι, καὶ ἐπισρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτός.)
" Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέ-
" πεσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκόει. Ἀμὴν
" γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ
" δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
" ὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
" ἤκουσαν."

" [a]Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τᾶ
" σπείροντος.* Παντὸς ἀκόοντος τὸν λόγον τῆς
" βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονη-
" ρὸς, καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ
" αὐτᾶ· ὗτός ἐσιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.
" Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, ὗτός ἐσιν ὁ
" τὸν λόγον ἀκόων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς
" λαμβάνων αὐτόν· ὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ,
" ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐσι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ
" διωγμᾶ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται.
" Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς, ὗτός ἐσιν ὁ
" τὸν λόγον ἀκόων, [b]καὶ αἱ μέριμναι τᾶ αἰῶνος
" τέτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλέτε, καὶ αἱ περὶ

* Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. Marc. iv. 14.

[a] Matth. xiii. 18—22. [b] Marc. iv. 19.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

LOCUS. Mare Galilææ.

" τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνί-
" γουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. [c]Ὁ δὲ
" ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ
" τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών· ὃς δὴ καρπο-
" φορεῖ, καὶ ποιεῖ, ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα,
" ὁ δὲ τριάκοντα.

" [d]Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν
" σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ
" λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι
" βλέπωσι τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ
" φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνω-
" σθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν
" πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ·
" καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθή-
" σεται ἀπ' αὐτοῦ."

[e]Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέ-
γων· " Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀν-
" θρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ
" αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους,
" ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια
" ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. Ὅτε δὲ
" ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε
" ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. Προσελθόντες δὲ οἱ
" δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· Κύριε,
" οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ;

[c] Matth. xiii. 23.
[d] Luc. viii. 16—18.
[e] Matth. xiii. 24—30.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Post Pascha secundum. Mare Galilææ.

" πόθεν ἂν ἔχει τὰ ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς·
" Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦ-
" λοι εἶπον αὐτῷ· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλ-
" λέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη· Οὔ· μήποτε,
" συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα
" αὐτοῖς τὸν σῖτον. Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμ-
" φότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ
" τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε
" πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσ-
" μας, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον
" συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου."

[f] Καὶ ἔλεγεν· " Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
" Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ
" τῆς γῆς, καὶ καθεύδῃ, καὶ ἐγείρηται νύκτα
" καὶ ἡμέραν· καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μη-
" κύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. Αὐτομάτη γὰρ
" ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στά-
" χυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. Ὅταν
" δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ
" δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός."

[g] Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέ-
γων· " Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκ-
" κῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν
" τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάν-
" των τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον
" τῶν λαχάνων ἐστί· καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε

[f] Marc. iv. 26—29. [g] Matth. xiii. 31—53.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mare Galilææ.

" ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τῦ ὐρανοῦ, καὶ καλασκηνῶν
" ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ."

Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· "Ὁμοία
" ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβῦσα
" γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ
" ἐζυμώθη ὅλον." Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ
Ἰησῦς ἐν παραβολαῖς * τοῖς ὄχλοις, καὶ χω-
ρὶς παραβολῆς ὐκ † ἐλάλει αὐτοῖς· ὅπως πληρω-
θῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῦ προφήτυ, λέγοντος· Ἀνοίξω
ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μυ· ἐρεύξομαι κεκρυμ-
μένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμυ.

Τότε, ἀφεὶς τὺς ὄχλυς, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν
ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τῦ, λέγοντες· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν
ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς· "Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἔστιν ὁ
" υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ· Ὁ δὲ ἀγρὸς, ἔστιν ὁ κόσμος·
" τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς
" βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ
" πονηρῦ· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ, ἔστιν ὁ
" διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, συντέλεια τῦ αἰῶνός
" ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. Ὥσπερ
" ὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατα-
" καίεται· οὕτως ἔσαι ἐν τῇ συντελείᾳ τῦ αἰῶνος

* τοῖς ὄχλοις,] καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν. Marc. iv. 33.

† ἐλάλει αὐτοῖς·] Κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτῦ ἐπέλυε πάντα. *Ibid.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. LOCUS. Mare Galilææ.

" τέτου. Ἀποσελεῖ ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπου τοὺς
" ἀγγέλυς αὐτῦ, καὶ συλλέξυσιν ἐκ τῆς βασι-
" λείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς
" ποιῦντας τὴν ἀνομίαν· καὶ βαλῦσιν αὐτοὺς
" εἰς τὴν κάμινον τῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσαι ὁ κλαυθ-
" μὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε οἱ
" δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασι-
" λείᾳ τῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκύειν,
" ἀκυέτω.

" Πάλιν ὁμοία ἐσὶν ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν
" θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
" ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
" ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ
" ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

" Πάλιν ὁμοία ἐσὶν ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν
" ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητῦντι καλὺς μαργαρί-
" τας· ὃς, εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
" ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγό-
" ρασεν αὐτόν.

" Πάλιν ὁμοία ἐσὶν ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν
" σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ
" παντὸς γένους συναγαγύσῃ· ἣν, ὅτε ἐπληρώ-
" θη, ἀναβιβάσανλες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ κα-
" θίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ
" δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως ἔσαι ἐν τῇ
" συντελείᾳ τῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι,
" καὶ ἀφοριῦσι τὺς πονηρὺς ἐκ μέσυ τῶν δικαί-

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Mare Galilææ.

" ων· καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ
" πυρός· ἐκεῖ ἔσαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
" τῶν ὀδόντων." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Συνή-
" κατε ταῦτα πάντα;" Λέγουσιν αὐτῷ· Ναὶ,
Κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· " Διὰ τοῦτο πᾶς
" Γραμματεὺς, μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν
" τῶν οὐρανῶν, ὁμοιός ἐσιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσ-
" πότῃ, ὅσις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ
" καινὰ καὶ παλαιά." Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέ-
λεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, με-
τῆρεν ἐκεῖθεν.

§. 50. *Christus Lacum transire jubet: quæ inter navigandum evenerunt: tempestas sedata.*

[h] Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐ-
τὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ Inter Capernaum et Mare Galilææ.
προσελθὼν εἷς Γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Διδά-
σκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· " Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς
" ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκη-
" νώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
" τὴν κεφαλὴν κλίνῃ."

Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· " Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς

[h] Matth. viii. 18—22.

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum.

LOCUS. Inter Capernaum et Mare Galilææ.

" θάψαι τὸς ἑαυτῶν νεκρός· [i]σὺ δὲ ἀπελθὼν
" διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."

Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· " Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον,
" καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν
" βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."

Mare Galilææ.

[k] Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· [l]καὶ ἀνήχθησαν. [m]Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων. [n]Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι
" ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· " Τί δειλοί
" ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;" Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Mare Galilææ.

[i] Luc. ix. 59—62.
[l] Luc. viii. 22.
[n] Marc. iv. 38—41.
[k] Matth. viii. 23.
[m] Matth. viii. 24.

§. 51. *Chriſtus Dæmoniacum Gadarenſem ſanat.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

LOCUS. Prope Gadaram.

[o]Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν [p] ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. [q]Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων * ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ· ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ οὔτε ἁλύσεσιν ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι· διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι. Καὶ διαπαντὸς, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων, καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ· καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεὸν, μή με βασανίσῃς. (Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ· "Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀν-"θρώπου·") Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· "Τί σοι "ὄνομα;" Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων· Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί ἐσμεν. Καὶ παρεκάλει

* ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο. Luc. viii. 27.

[o] Marc. v. 1.
[p] Luc. viii. 26.
[q] Marc. v. 2—14.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

LOCUS. Prope Gadaram.

αὐτὸν πολλὰ, ἵνα μὴ αὐτὸς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. Οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. [r]Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. [s]Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. [t]Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν, ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν· ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ, ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, ὑπέστρεψεν. Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· [u]ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν,

[r] Luc. viii. 35.
[s] Marc. v. 16.
[t] Luc. viii. 37, 38.
[u] Marc. v. 19, 20.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. Prope Gadaram.

ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· "Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος ἐποίησε, καὶ ἠλέησέ σε." Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

§. 52. *Levi convivium. Chriſti colloquium ibidem habitum cum Diſcipulis ſuis. Jaïri filia reſuſcitata.*

Capernaum.

[x]Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. [Καὶ] [y]συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν· [z]ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.

[a]Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ὁ Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [b]Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες, συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς· "Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ "κακῶς ἔχοντες. Πορευθέντες δὲ μάθετε τί "ἐστιν· Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ

[x] Matth. ix. 1.
[y] Marc. v. 21.
[z] Luc. viii. 40.
[a] Luc. v. 29.
[b] Matth. ix. 10—13.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

LOCUS. Capernaum.

" ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς
" μετάνοιαν."

Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες· Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "[c]Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν. Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις."

[d]Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς· "Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον· καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Καὶ οὐδεὶς, πιὼν παλαιὸν, εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν."

[e]Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, [f]ἰδοὺ, ἔρχεται

[c] Marc. ii. 19, 20.
[d] Luc. v. 36 *ad fin.*
[e] Matth. ix. 18.
[f] Marc. v. 22, 23.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων· Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου *ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται. [g]Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· [h]καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν. Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα· ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἔλεγε γάρ· Ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς· καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. [i]Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· "Τίς ὁ ἁψάμενός μου;" Ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις· "Τίς "ὁ ἁψάμενός μου;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· "Ἥψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ." Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ

LOCUS. Capernaum.

* θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα. Luc. viii. 42.

[g] Matth. ix. 19. [h] Marc. v. 24—29.

[i] Luc. viii. 45—48.

TEMPUS. ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, LOCUS.
A. D. 31. Post Paſcha ſecundum. δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. Capernaum.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· "Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις "σου σέσωκέ σε· [k] ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι "ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου."

Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες· Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· "Μὴ φοβοῦ, μόνον "πίστευε, [l] καὶ σωθήσεται." [m] Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. Καὶ * εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· "Τί θορυβεῖσθε "καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ "καθεύδει." Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δὲ, ἐκβαλὼν ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον. Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ· "Ταλιθὰ κοῦμι·" ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· Τὸ κοράσιον, ἔγειραι. Καὶ εὐ-

* Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. Luc. viii. 51.

[k] Marc. v. 34—36.
[l] Luc. viii. 50.
[m] Marc. v. 38 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum.

θέως ἀνέϛη τὸ κοράσιον, καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν. Καὶ ἐξέϛησαν ἐκϛάϛει μεγάλῃ. Καὶ διεϛείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο. [n]Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

LOCUS. Capernaum.

§. 53. *Duos cæcos ſanat Chriſtus.*

[o]Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες, καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Πιϛεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο "ποιῆσαι;" Λέγουσιν αὐτῷ· Ναὶ, Κύριε. Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων· "Κατὰ "τὴν πίϛιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν." Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· "Ὁρᾶτε μηδεὶς γι- "νωσκέτω." Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

§. 54. *Chriſtus mutum ſpiritum ejicit. Rurſus Phariſæi blaſphemant.*

[p]Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν, δαιμονιζόμενον· καὶ, ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός·

[n] Matth. ix. 26.
[o] Matth. ix. 27—31.
[p] Matth. xi. 32—34.

TEMPUS. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Ὅτι οὐδέ- LOCUS.
A. D. 31. ποτε ἐφάνη ἕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρι- Caperna-
Poſt Paſcha ſecundum. σαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκ- um.
βάλλει τὰ δαιμόνια.

§. 55. *Chriſtus Nazareth repetens, rurſus a ſuis contemptui habetur.*

[q]Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Nazareth.
πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ. Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο
ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες
ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· [r]Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία
αὕτη, καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ
τέκτονος υἱός; Οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται
Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος, καὶ
Ἰωσῆς, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας; Καὶ αἱ ἀδελ-
φαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; Πόθεν
οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο
ἐν αὐτῷ. [s]Ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι
"οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι
"αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ
"αὐτοῦ." Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύνα-
μιν ποιῆσαι, εἰ μὴ, ὀλίγοις ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς
τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ
τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

[q] Marc. vi. 1, 2.
[r] Matth. xiii. 54—57.
[s] Marc. vi. 4—6.

§. 56. *Quam ob cauſam mittuntur duodecim Apoſtoli ad prædicandum Evangelium.*

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. LOCUS. Galilæa.

[t]Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· "Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ "δὲ ἐργάται ὀλίγοι. Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου "τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν "θερισμὸν αὐτοῦ."

§. 57. *Præcepta et monita Apoſtolis data a Chriſto ad miſſionem ſuam rite exequendam.*

[u]Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. [x]Καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, [y]παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων· "Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ "ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσ- "έλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρό- "βατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Πορευ- "όμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, Ὅτι ἤγγικεν "ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας θερα- "πεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε,

[t] Matth. ix. 36 *ad fin.*
[u] Matth. x. 1.
[x] Marc. vi. 7.
[y] Matth. x. 5—14.

TEMPUS. A. D. 31. Poſt Paſcha ſecundum. LOCUS. Galilæa.

" δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν
" δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον,
" μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν· μὴ πήραν
" εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα,
" μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς
" αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσ-
" έλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι·
" κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμε-
" νοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. Καὶ
" ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν
" ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν
" πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέ-
" ξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξ-
" ερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης,
" ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν, [z] εἰς
" μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. [a] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
" ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν
" ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

" Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν
" μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις,
" καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ
" ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς
" εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
" μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ
" καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρ-
" τύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ

[z] Luc. ix. 5. [a] Matth. x. 15 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 31. Post Pascha secundum. LOCUS. Galilæa.

" παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
" λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ
" ὥρᾳ τί λαλήσετε. Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐσε οἱ λα-
" λοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν
" τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
" ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ
" ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανα-
" τώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ
" πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
" τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ διώκωσιν
" ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλ-
" λην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
" τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
" τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν
" διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.
" Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδά-
" σκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.
" Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβὰλ ἐκάλεσαν, πό-
" σῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; Μὴ οὖν φο-
" βηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ
" οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνω-
" σθήσεται. Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε
" ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε
" ἐπὶ τῶν δωμάτων. Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ
" τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν
" μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον
" τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι

TEMPUS. A. D. 31. Post Paſcha ſecundum.

" ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο ϛρουθία ἀσσαρίου πω- LOCUS.
" λεῖται, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν Galilæa.
" γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν; Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ
" τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί.
" Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν ϛρουθίων διαφέρετε
" ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅςις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμ-
" προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν
" αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρα-
" νοῖς. Ὅςις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν
" τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμ-
" προσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ
" νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν
" γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαι-
" ραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ
" τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς
" μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθε-
" ρᾶς αὐτῆς. Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ
" οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα
" ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔςι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν
" ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔςι μου ἄξιος. Καὶ
" ὃς οὐ λαμβάνει τὸν ϛαυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολου-
" θεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔςι μου ἄξιος. Ὁ εὑρὼν
" τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ
" ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρή-
" σει αὐτήν.

" Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ
" ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποϛείλαντά με.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 31. Post Paſcha ſecundum. Galilæa.

" Ὁ δεχόμενος ϖροφήτην εἰς ὄνομα ϖροφήτου, " μισθὸν ϖροφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος " δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λή- " ψεται. Καὶ ὃς ἐὰν ϖοτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν " τούτων ϖοτήριον ψυχροῦ μόνον, εἰς ὄνομα " μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ " τὸν μισθὸν αὐτοῦ."

§. 58. *Chriſtus iter ſuum per Galilæam pergit.*

[b] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν, τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς ϖόλεσιν αὐτῶν.

§. 59. *Pœnitentiam prædicant duodecim Apoſtoli, et Miracula ubique edunt.*

[c] Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι· καὶ δαιμόνια ϖολλὰ ἐξέβαλλον· καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ ϖολλοὺς ἀῤῥώστους, καὶ ἐθεράπευον [d] ϖανταχοῦ.

§. 60. *Mors Johannis Baptiſtæ.*

A. D. 32.

[e] Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ. Ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμο-

[b] Matth. xi. 1.
[c] Marc. vi. 12, 13.
[d] Luc. ix. 6.
[e] Matth. xiv. 6—12.

TEMPUS. λόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ, LOCUS.
A. D. 32. Poſt Paſcha ſecundum. προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς· διὰ δὲ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, ἐκέλευσε δοθῆναι. Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

§. 61. *De fama Chriſti audit Herodes, et eum videre cupit.*

[f] Ἤκουσε δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' * αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν· ὑπό τινων δὲ, ὅτι Ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ, ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Καὶ εἶπεν ὁ Ἡρῴδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

[f] Luc. ix. 7—9. * *ſc.* τοῦ Ἰησοῦ.

§. 62. *Duodecim Apostolorum reditus.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 32. Post Pascha secundum. Capernaum.

[g] Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι [h] συνάγονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς "ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον." Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί· καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν.

§. 63. *Panibus quinque et geminis piscibus quinque hominum millia saturantur.*

Prope Pascha tertium. Desertum Bethsaïdæ.

[i] Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος *. Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, [k] ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς

* κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδά. Luc. ix. 10.

[g] Luc. ix. 10.
[h] Marc. vi. 30, 31.
[i] Joh. vi. 1—5.
[k] Marc. vi. 34, 35.

TEMPUS. A. D. 32. Prope Paſcha tertium.

πολλά. Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, [l] λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον· "Πόθεν ἀγοράσομεν "ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι;" (Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλε ποιεῖν.) Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· Ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· [m] "Κα"τακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα." [n] Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι.

LOCUS. Deſertum Bethſaïdæ.

[o] Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον, καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες. [p] Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· "Συναγάγετε τὰ "περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπό"ληται." Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ

[l] Joh. vi. 5—10.
[m] Luc. ix. 14.
[n] Joh. vi. 10.
[o] Luc. ix. 16, 17.
[p] Joh. vi. 12—14.

TEMPUS. A. D. 32. Prope Paſcha tertium.

ἕν ἄνθρωποι, ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. LOCUS. Deſertum Bethſaïdæ.

§. 64. *Supra mare Chriſtus ambulat.*

[q] Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι, καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. [r] Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· "Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε." Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ὁ δὲ εἶπεν· "Ἐλθέ." Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν Mare Galilææ.

[q] Joh. vi. 15—17. [r] Matth. xiv. 24—33.

TEMPUS. A. D. 32. Prope Paſcha tertium.

πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη. Καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων· Κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· "Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίσασας;" Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.

LOCUS. Mare Galilææ.

[s] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρὲτ, καὶ προσωρμίσθησαν. Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτὸν, περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ, ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

Terra Genesaret.

§. 65. *Sermones a Chriſto habiti cum plebe in oppido Capernaumo, in Synagoga ejuſdem urbis, et cum Diſcipulis ſuis. Petri confeſſio.*

[t] Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ,

[s] Marc. vi. 53 *ad fin.* [t] Joh. vi. 22 *ad fin.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 32. Prope Paſcha tertium. Terra Genneſaret.

εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· (ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου·) ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοὺμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ· Ῥαββὶ, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω "ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' "ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητε. "Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, "ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώ- "νιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον "γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ Θεός." Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα "πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος." Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἀμὴν Capernaum.

TEMPUS. A. D. 32. Prope Pascha tertium.

LOCUS. Capernaum.

"ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν
"ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν
"ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. Ὁ
"γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ
"οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ." Εἶπον οὖν
πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον
τοῦτον. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἐγώ εἰμι ὁ
"ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ
"πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ
"πώποτε. Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ
"με, καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πα-
"τὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός
"με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. Ὅτι καταβέβηκα ἐκ
"τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν,
"ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο
"δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς,
"ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ,
"ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
"Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με,
"ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς
"αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἀναστήσω αὐτὸν
"ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ."

Synagoga Capernaumi.

Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶ-
πεν· "Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ
"οὐρανοῦ." Καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς,
ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος· "Ὅτι ἐκ τοῦ

TEMPUS. A. D. 32. Prope Pascha tertium.

LOCUS. Synagoga Capernaumi.

" ἀρανῦ καταβέβηκα ;" Ἀπεκρίθη ἕν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· " Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλή-
" λων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν
" μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτὸν, καὶ
" ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι
" γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται
" πάντες διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ. Πᾶς ἕν ὁ ἀκούσας
" παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρός
" με. Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν, εἰ μὴ
" ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ· ἕτος ἑώρακε τὸν πατέ-
" ρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς
" ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος
" τῆς ζωῆς. Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάν-
" να ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον. Οὗτός ἐστιν
" ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ ἀρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις
" ἐξ αὐτοῦ φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι
" ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ ἀρανοῦ καταβάς· ἐάν
" τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν
" αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ, ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ
" μου ἐστὶν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου
" ζωῆς." Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰου-
δαῖοι, λέγοντες· Πῶς δύναται ἕτος ἡμῖν δοῦναι
τὴν σάρκα φαγεῖν ; Εἶπεν ἕν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
" Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν
" σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ
" τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώ-
" γων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα,

TEMPUS. A. D. 32. Prope Paſcha tertium.

LOCUS. Synagoga Capernaumi.

" ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀνασήσω αὐτὸν
" τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀλη-
" θῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς
" ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ
" πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν
" αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ,
" κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με,
" κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος
" ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ
" πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. Ὁ
" τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν
" αἰῶνα." Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ, διδάσ-
κων ἐν Καπερναούμ.

Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
εἶπον· Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται
αὐτοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι Caperna-
γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶ- um.
πεν αὐτοῖς· " Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐὰν
" οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαί-
" νοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; Τὸ πνεῦμά ἐστι
" τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. Τὰ ῥή-
" ματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή
" ἐστιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύ-
" ουσιν." Ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες
εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώ-
σων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε· " Διὰ τοῦτο εἴρηκα

TEMPUS. A. D. 32. Prope Paſcha tertium.

" ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν LOCUS.
" μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου." Capernaum.

Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· " Μὴ καὶ ὑμεῖς " θέλετε ὑπάγειν;" Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ " ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;" Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

[u]Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

[u] Joh. vii. 1.

FINIS PARTIS QUARTÆ.

PARS V.

QUÆ ACTA SUNT PER DUODECIM MENSES AB INITIO TERTII PASCHATIS.

§. 66. *Chriſti ſermo cum Phariſæis et ſcribis, cum plebe, ſuiſque Diſcipulis, de manducando illotis manibus.*

TEMPUS. A. D. 32. Poſt Paſcha tertium.

[a] ΚΑΙ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν Γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτῦ κοιναῖς χερσὶ, τῦτ' ἔστιν, ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτυς, ἐμέμψαντο. . Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰυδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμὺς ποτηρίων, καὶ ξεσῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν. Ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς· Διατί οἱ μαθηταί συ ὐ περιπατῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις LOCUS. Galilæa.

[a] Marc. vii. 1—17.

TEMPUS. χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς LOCUS.
A. D. 32. εἶπεν αὐτοῖς· "Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐ- Galilæa.
Poſt Paſcha tertium. "ας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται·
"Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ
"καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Μά-
"την δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας,
"ἐντάλματα ἀνθρώπων. Ἀφέντες γὰρ τὴν
"ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν
"ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεσῶν καὶ ποτηρίων·
"καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε."
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· "Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐν-
"τολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρή-
"σητε. Μωσῆς γὰρ εἶπε· Τίμα τὸν πατέρα
"σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί· Ὁ κακολογῶν
"πατέρα, ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὑ-
"μεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πα-
"τρὶ ἢ τῇ μητρί· Κορβᾶν (ὅ ἐστι, δῶρον) ὃ ἐὰν
"ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς. Καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν
"οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρὶ
"αὐτοῦ· ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ πα-
"ραδόσει ὑμῶν, ᾗ παρεδώκατε. Καὶ παρό-
"μοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε."

Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλε-
γεν αὐτοῖς· "Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε.
"Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον
"εἰς αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ
"τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοι-

TEMPUS. A. D. 32. Post Paſcha tertium. LOCUS. Galilæa.

" νῦντα τὸν ἄνθρωπον. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν,
" ἀκουέτω." Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τῦ ὄχλυ, [b] οἱ μαθηταὶ αὐτῦ εἶπον αὐτῷ· Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδαλίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· " Πᾶσα
" φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐρά-
" νιος, ἐκριζωθήσεται. Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί
" εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. Τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν
" ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται."
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησῦς εἶπεν· " Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; [c] οὐ
" νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς
" τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι;
" ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτῦ εἰς τὴν καρδίαν,
" ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα
" ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα."
Ἔλεγε δὲ, " Ὅτι τὸ ἐκ τῦ ἀνθρώπου ἐκπορευό-
" μενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσωθεν
" γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλο-
" γισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορ-
" νεῖαι, φόνοι, κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι,
" δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρὸς, βλασ-
" φημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. Πάντα ταῦ-
" τα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ

[b] Matth. xv. 12—16. [c] Marc. vii. 18—23.

TEMPUS. A. D. 32. Poſt Paſcha tertium.

" τὸν ἄνθρωπον· [d] τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν " ἐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον." LOCUS. Galilæa.

§. 67. *Chriſtus ſanat filiam Syrophœniſſæ mulieris.*

[e] Καὶ ἐκεῖθεν ἀναςὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθό- Tyri et Sidonis confinia.
ρια Τύρε καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰ-
κίαν, ἠθέλε γνῶναι· καὶ ἐκ ἠδυνήθη λα-
θεῖν. Ἀκέσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτε, ἧς εἶχε
τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθῦ-
σα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτε, (ἦν δὲ ἡ
γυνὴ Ἑλληνὶς, Συροφοίνισσα τῷ γένει) καὶ ἠρώ-
τα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυ-
γατρὸς αὐτῆς. [f] Ὁ δὲ ἐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λό-
γον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτε ἠρώ-
των αὐτὸν, λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι
κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·
" Οὐκ ἀπεςάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ
" ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ." Ἡ δὲ ἐλθῦσα
προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι.
Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· " [g] Ἄφες πρῶτον χορ-
" τασθῆναι τὰ τέκνα· ἐ γὰρ καλόν ἐςι λαβεῖν
" τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυνα-
" ρίοις." [h] Ἡ δὲ εἶπε· Ναὶ, Κύριε· καὶ γὰρ

[d] Matth. xv. 20.
[e] Marc. vii. 24—26.
[f] Matth. xv. 23—26.
[g] Marc. vii. 27.
[h] Matth. xv. 27, 28.

TEMPUS. τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· "Ὦ γύναι, "μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέ- "λεις." Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. LOCUS.

A. D. 32. Poſt Paſcha tertium. Tyri et Sidonis confinia.

§. 68. *Chriſtus hominem ſurdum et mutum ſanat.*

[i] Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ· καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ. Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ· "Ἐφφαθά·" ὅ ἐστι, διανοίχθητι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν. Mons prope mare Galilææ.

[i] Marc. vii. 31 *ad fin.*

§. 69. *Chriſtus plus quatuor hominum millia cum ſeptem panibus et paucis piſciculis ſaturat.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 32. Poſt Paſcha tertium. Decapolis.

[k]Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τὺς μαθητὰς αὐτῦ, λέγει αὐτοῖς· "[l]Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι "ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ "ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτὺς νή- "σεις ἀ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ· "[m]τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκασι." [n]Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτῦ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσῦτοι, ὥσε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Πόσους "ἄρτους ἔχετε;" Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τὺς ἰχθύας, εὐχαριςήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλυς ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

Confinia Magdalæ et Dalmanuthæ.

[k] Marc. viii. 1.
[l] Matth. xv. 32.
[m] Marc. viii. 3.
[n] Matth. xv. 33 *ad fin.*

§. 70. *Phariſæi et Sadducæi rurſus ſignum e cœlo petunt.*

TEMPUS. A. D. 32. Poſt Paſcha tertium.

[o] Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδυκαῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· "Ὀψίας γενομένης λέγετε, Εὐ- "δία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωΐ, "Σήμερον χειμών· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ "οὐρανός. Ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ "οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα "τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; Γενεὰ πονηρὰ καὶ "μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ "δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ "προφήτου."

LOCUS. Confinia Magdalæ et Dalmanuthæ.

§. 71. *Diſcipuli admonentur ut caveant a fermento Phariſæorum et Sadducæorum.*

[p] Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθε. Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.* Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· "Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης "τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων." [q] Καὶ διε-

Maris Galilææ littus occidentale.

* καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Marc. viii. 14.

[o] Matth. xvi. 1—4.

[p] Matth. xvi. 4—6.

[q] Marc. viii. 16—21.

TEMPUS. λογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους LOCUS.

A. D. 32. Post Pascha tertium. οὐκ ἔχομεν. Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Maris Galilææ littus occidentale. "Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω "νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε "τὴν καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ "βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ "μνημονεύετε; Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα "εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους "πλήρεις κλασμάτων ἤρατε;" Λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα. "Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρα- "κισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασ- "μάτων ἤρατε;" Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτά. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· "[r] Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ "ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης "τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;" Τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

§. 72. *Christus cæcum sanat prope Bethsaïdam.*

[s] Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν Bethsaïda. αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. Καὶ ἀναβλέψας,

[r] Matth. xvi. 11, 12. [s] Marc. viii. 22—26.

TEMPUS. ἔλεγε· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα LOCUS.
A. D. 32. ὁρῶ, περιπατοῦντας. Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς Bethsaïda.
Post Paſcha tertium. χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, λέγων· "Μηδὲ εἰς τὴν "κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ."

§. 73. *Petrus iterum confitetur Jeſum eſſe Chriſtum.*

[t] Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας Confinia
τῆς Φιλίππου ἠρώτα* τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέ- Cæſareæ Philippi.
γων· "Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν "υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;" Οἱ δὲ εἶπον· Οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ, Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ, Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. Λέγει αὐτοῖς· "Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;" Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· "Μακάριος εἶ, Σίμων βὰρ Ἰωνᾶ· ὅτι "σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ "πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι "λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ "πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ "πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καὶ

* Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων· Luc. ix. 18.

[t] Matth. xvi. 13—20.

TEMPUS. A. D. 32. Poſt Paſcha tertium.

" δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν ὐρα- LOCUS.
" νῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσαι δεδε- Confinia
" μένον ἐν τοῖς ὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ Cæſareæ
" τῆς γῆς, ἔσαι λελυμένον ἐν τοῖς ὐρανοῖς." Philippi.
Τότε διεϛείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτῦ, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐϛιν Ἰησῦς ὁ Χριϛός.

§. 74. *Chriſtus paſſionem et reſurrectionem ſuam clarius prædicit, redarguit Petrum, omneſque hortatur ut ipſi ſe abnegent.*

[u] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτῦ, [x] ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν Πρεσβυτέρων καὶ Ἀρχιερέων καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. [y] Καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. [z] Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ, λέγων· Ἵλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσαι σοι τοῦτο. Ὁ δὲ ϛραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· " Ὕπ-
" αγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ·
" ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀν-
" θρώπων."

[a] Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· " Ὅϛις θέλει

[u] Matth. xvi. 21.
[x] Luc. ix. 22.
[y] Marc. viii. 32.
[z] Matth. xvi. 22, 23.
[a] Marc. viii. 34.

TEMPUS. A. D. 32. Poſt Paſcha tertium. LOCUS. Confinia Cæſareæ Philippi.

" ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
" ἀράτω τὸν ϛαυρὸν αὐτοῦ [b] καθ' ἡμέραν, [c] καὶ
" ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν
" ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
" ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ
" καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί
" γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσ-
" μον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;
" Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀνταλλαγμα τῆς ψυ-
" χῆς αὐτοῦ; Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με
" καὶ τὰς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
" μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
" θρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ
" ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέ-
" λων τῶν ἁγίων."

[d] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· " Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
" ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ
" γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασι-
" λείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει."

§. 75. *Chriſti transfiguratio. Illius ſermo cum tribus Diſcipulis, cum de monte deſcenderet.*

[e] Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσ-

[b] Luc. ix. 23.
[c] Marc. viii. 34 *ad fin.*
[d] Marc. ix. 1.
[e] Luc. ix. 28.

TEMPUS. εὔξασθαι. [f] Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐ- LOCUS.

A. D. 32. Post Pascha tertium. τῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτῦ ὡς ὁ ἥλιος· τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Confinia Cæsareæ Philippi. [g] Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλεν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας· οἳ, ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτῦ, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τὼς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπισάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοι, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ. [h] Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. [i] Ἔτι αὐτῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μυ ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτῦ ἀκούετε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν· "Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε." Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,

[f] Matth. xvii. 2.
[g] Luc. ix. 30—33.
[h] Marc. ix. 6.
[i] Matth. xvii. 5—9.

TEMPUS. λέγων· "Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ LOCUS.
A. D. 32. "υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ." [k] Καὶ Confinia
Poſt Paſcha τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς, συζητοῦντες Cæſareæ
tertium. τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. Philippi.

[l] Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Τί οὖν οἱ Γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· "Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶ-
"τον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. Λέγω δὲ ὑμῖν,
"ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν
"αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν.
"Οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσ-
"χειν ὑπ' αὐτῶν." Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

§. 76. *Chriſtus mutum et ſurdum ſpiritum ejicit.*

[m] Καὶ ἐλθὼν * πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς, καὶ Γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησε τοὺς Γραμματεῖς· Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; Καὶ [n] προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος, γονυπετῶν αὐτῷ, καὶ λέ-

* Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. Luc. ix. 37.

[k] Marc. ix. 10. [l] Matth. xvii. 10—13.
[m] Marc. ix. 14—17. [n] Matth. xvii. 14, 15.

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium.

γων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν, * ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ° Καὶ ἰδὲ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ [P]ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· "Ὦ γενεὰ ἄπιστος, "ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξο-"μαι ὑμῶν; φέρε[ε] αὐτὸν πρός με." Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, "Πόσος χρόνος ἐστὶν, ὡς τοῦτο "γέγονεν αὐτῷ;" Ὁ δὲ εἶπε· Παιδιόθεν. Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, τὸ, "Εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, "πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι." Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε· Πιστεύω, Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· "Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγώ σοι

LOCUS. Confinia Cæsareæ Philippi.

* ὅτι μονογενής ἐστί μοι—Luc. ix. 38.

° Luc. ix. 39. P Marc. ix. 18—27.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 32. Poſt Paſcha tertium. Confinia Cæſareæ Philippi.

" ἐπιτάσσω· Ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσ-
" ἔλθῃς εἰς αὐτόν." Καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ
σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νε-
κρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ
Ἰησοῦς, κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐ-
τόν· [q]καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι
τοῦ Θεοῦ. [r]Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν·
[s]Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· " Διὰ τὴν ἀπιστίαν
" ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν
" ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ·
" Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ
" οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ
" ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ."

§. 77. *Chriſtus paſſionem et reſurrectionem ſuam rurſus prædicit.*

[t]Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ Galilæa.
τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ.
Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς· " [u]Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς
" λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλ-

[q] Luc. ix. 42, 43.
[r] Marc. ix. 28.
[s] Matth. xvii. 19—21.
[t] Marc. ix. 30, 31.
[u] Luc. ix. 44.

TEMPUS. A. D. 32. Poſt Paſcha tertium. LOCUS. Galilæa.

" λει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, [x] καὶ " ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκταν θεὶς, τῇ " τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναςήσεται." [y] Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

§. 78. *Chriſtus miraculum edit ſolvendi Tributi cauſa.*

Capernaum.

[z] Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Λέγει, Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· " Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς " ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνσον; ἀπὸ " τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;" Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· " Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. " Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς, πορευθεὶς " εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν " ἀναβάντα πρῶτον ἰχθῦν ἆρον· καὶ, ἀνοίξας " τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λα- " βὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ."

[x] Marc. ix. 31.
[y] Luc. ix. 45.
[z] Matth. xvii. 24 *ad fin.*

§. 79. *Discipuli contendunt inter se, quis major futurus sit. Christi eâ de re agendi ratio et sermo.*

TEMPUS. [a]Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτούς· LOCUS.

A. D. 32. Post Pascha tertium. "Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;" Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. [b]Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, [c]καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· "Εἴ τις "θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, "καὶ πάντων διάκονος." Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς· "[d]Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, "ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, "οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. "Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, "οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρα- "νῶν. Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἐν "ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· [e]καὶ ὃς "ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν "ἀποστείλαντά με." Capernaum.

Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, λέγων· Διδάσκαλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκω-

[a] Marc. ix. 33, 34.
[b] Luc. ix. 47.
[c] Marc. ix. 35, 36.
[d] Matth. xviii. 3—5.
[e] Marc. ix. 37 *ad fin.*

TEMPUS. λύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ LOCUS.

A. D. 32. Post Pascha tertium. Ἰησοῦς εἶπε· "Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ Capernaum.
" ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
" καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με. Ὃς
" γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ὃς
" γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ
" ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
" οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς
" ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τῶν πιστευόν-
" των εἰς ἐμὲ, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περί-
" κειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐ-
" τοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ
" ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐ-
" τήν· καλόν σοί ἐστι κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελ-
" θεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς
" τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· ὅπου ὁ
" σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέν-
" νυται. Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε,
" ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς
" τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα
" βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄ-
" σβεστον· ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ
" τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός
" σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοί
" ἐστι μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
" τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
" εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· ὅπου ὁ σκώληξ

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium. LOCUS. Capernaum.

" αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.
" Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυ-
" σία ἁλὶ ἁλισθήσεται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν
" δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρ-
" τύσετε; Ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύ-
" ετε ἐν ἀλλήλοις.

" [f] Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μι-
" κρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι
" αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ
" πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
" Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ
" ἀπολωλός. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι
" ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ
" αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ
" ὄρη πορευθεὶς, ζητεῖ τὸ πλανώμενον; Καὶ
" ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
" χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκον-
" ταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ
" ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ
" ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τού-
" των.

" Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου,
" ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ
" αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν
" ἀδελφόν σου. Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε
" μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο· ἵνα ἐπὶ στόματος δύο

[f] Matth. xviii. 10 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 32. Poſt Paſcha tertium. LOCUS. Capernaum.

" μαρτύρων ἢ τριῶν σαθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ
" παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ
" καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔσω σοι ὥσπερ
" ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
" ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσαι δεδεμένα
" ἐν τῷ ὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς
" γῆς, ἔσαι λελυμένα ἐν τῷ ὐρανῷ. Πάλιν λέγω
" ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς
" γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτή-
" σωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός
" μου τοῦ ἐν ὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς
" συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ
" αὐτῶν."

Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· " Οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως
" ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ
" βασιλεία τῶν ὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς
" ἠθέλησε συναραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐ-
" τοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προση-
" νέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων.
" Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐ-
" τὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυ-
" ναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα
" εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος
" προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, μακροθύ-

TEMPUS. LOCUS.

" μησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.

A. D. 32. Post Pascha tertium. Capernaum.

" Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου
" ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.
" Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συν-
" δούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δη-
" νάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων·
" Ἀπόδος μοι ὅ, τι ὀφείλεις. Πεσὼν οὖν ὁ σύνδου-
" λος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐ-
" τὸν, λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ
" πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· ἀλλ'
" ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ
" ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύν-
" δουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα·
" καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν
" πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος
" αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πο-
" νηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι,
" ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καί σε ἐλεῆσαι
" τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα;
" Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐ-
" τὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ
" ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου
" ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε
" ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν
" ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν."

§. 80. *Septuaginta Discipuli, moniti a Christo quo pacto se gerant, mittuntur.*

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium.

LOCUS. Galilæa: *forsitan* Capernaum.

8 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς· "Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν. Καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἰς ἣν δ' ἂν

8 Luc. x. 1—16.

TEMPUS. A. D. 32. Post Pascha tertium. LOCUS. Galilæa: *forsitan* Capernaum.

" πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς,
" ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε·
" Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ
" τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν
" τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βα-
" σιλεία τοῦ Θεοῦ. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις
" ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσαι, ἢ τῇ
" πόλει ἐκείνῃ.

" Οὐαί σοι, Χοραζίν· οὐαί σοι, Βηθσαϊδά·
" ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνά-
" μεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκ-
" κῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν
" Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσαι ἐν τῇ κρί-
" σει, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ, Καπερναὸμ, μὴ ἕως τοῦ
" οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ.
" Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν
" ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ
" τὸν ἀποσείλαντά με."

§. 81. *Christus Hierosolymam petit ad festum Tabernaculorum. Illius agendi ratio et sermo, dum festum celebraretur.*

Sex menses post Pascha tertium.

[h] Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου

[h] Joh. vii. 2 *ad fin.*

TEMPUS. ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ LOCUS.

A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium. ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· "ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. "Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μι- "σεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα "αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν "ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν "ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πε- "πλήρωται." Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Galilæa: *forſitan* Capernaum.

Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. Οἱ μὲν ἔλεγον· Ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Hieroſolyma.

Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· "Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

" τῦ πέμψαντός με. Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλη- LOCUS.
" μα αὐτῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, Hieroſoly-
" πότερον ἐκ τῦ Θεῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτῦ ma.
" λαλῶ. Ὁ ἀφ' ἑαυτῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν
" ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τῦ πέμ-
" ψαντος αὐτὸν, ἧτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία
" ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν
" τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νό-
" μον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;" Ἀπεκρίθη
ὁ ὄχλος, καὶ εἶπε· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζη-
τεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησῦς, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς· "Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυ-
" μάζετε. Διὰ τῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν
" περιτομὴν, (οὐχ ὅτι ἐκ τῦ Μωσέως ἐστὶν, ἀλλ'
" ἐκ τῶν πατέρων·) καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμ-
" νετε ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄν-
" θρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος
" Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον
" ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; Μὴ κρίνετε κατ'
" ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε." Ἔ-
λεγον ἔν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ ἧτός
ἐστιν ὃν ζητῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε, παῤῥησίᾳ
λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. Μή ποτε ἀλη-
θῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι ἧτός ἐστιν ἀληθῶς
ὁ Χριστός; Ἀλλὰ τῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ
δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν
ἐστίν. Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησῦς,

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

καὶ λέγων· " Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν LOCUS.
" εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν Hieroſoly-
" ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ma.
" Ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀ-
" κεῖνός με ἀπέστειλεν."

Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι· καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· Ὅτι ὁ Χριστὸς, ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα σημεῖα τούτων ποιήσει ὧν ἕτος ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Ἔτι μικρὸν
" χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν
" πέμψαντά με. Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρή-
" σετε· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
" ἐλθεῖν." Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε· " Ζητή-
" σετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε·" καὶ " ὅπου εἰμὶ
" ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;" Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε, λέγων· " Ἐάν τις διψᾷ,

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

" ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω. Ὁ πιςεύων LOCUS.
" εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποταμοὶ ἐκ Hieroſoly-
" τῆς κοιλίας αὐτῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος." ma.

Τῦτο δὲ εἶπε περὶ τῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιςεύοντες εἰς αὐτόν· ἔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησῦς ἀδέπω ἐδοξάσθη.

Πολλοὶ ἓν ἐκ τῦ ὄχλυ, ἀκύσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον· Οὗτός ἐςιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐςιν ὁ Χριςός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριςὸς ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τῦ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριςὸς ἔρχεται; Σχίσμα ἓν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν· ἀλλ' ἀδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.

Ἦλθον ἓν οἱ ὑπηρέται πρὸς τὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίυς· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διατί ὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε ὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς ὗτος ὁ ἄνθρωπος. Ἀπεκρίθησαν ἓν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίςευσεν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλ' ὁ ὄχλος ὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτύς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν· Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρω-

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

πον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτῆ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται. Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτῆ. Hieroſolyma.

[i] Ἰησῆς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Mons Oliveti.

§. 82. *Mulier in adulterio deprehenſa coram Chriſto ſiſtitur.*

[k] Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτές. Ἄγουσι δὲ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ, στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη· ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτῆ. Ὁ δὲ Ἰησῆς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτές· "Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω." Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι Hieroſolyma: Templum.

[i] Joh. viii. 1. [k] Joh. viii. 2—11.

TEMPUS. ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ LOCUS.

A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium. κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ Hieroſolyma: Templum. ἑστῶσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ· "Ἡ "γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σε; οὐδείς "σε κατέκρινεν;" Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδείς, Κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· "πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε."

§. 83. *Sermones a Chriſto habiti cum Scribis et Phariſæis, cum iis qui in illum credebant, cumque Judæis non credentibus.*

"[1] Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε, λέγων· "Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ "οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ "φῶς τῆς ζωῆς." Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀλη-"θής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλ-"θον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πό-"θεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω. Ὑμεῖς κατὰ "τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ "ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· "ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με "πατήρ. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέ-

[1] Joh. viii. 12 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

" γραπται· Ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία
" ἀληθής ἐστιν. Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ
" ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας
" με πατήρ." Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ὁ
πατήρ σου; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· " Οὔτε ἐμὲ
" οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ
" τὸν πατέρα μου ἤδειτε ἄν." Ταῦτα τὰ ῥήματα
ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων
ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι οὔπω
ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· " Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν
" τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. Ὅπου ἐγὼ
" ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν." Ἔλεγον οὖν
οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει·
" Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;"
Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· " Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστὲ, ἐγὼ
" ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ,
" ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἶπον οὖν
" ὑμῖν, ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν·
" ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθα-
" νεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν." Ἔλεγον οὖν
αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
" Τὴν ἀρχὴν ὅ, τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. Πολλὰ
" ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ
" πέμψας με ἀληθής ἐστι· κἀγὼ ἃ ἤκουσα
" παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον."
Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν.

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ὅταν ὑψώσητε τὸν
"υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ
"εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδὲν, ἀλλὰ κα-
"θὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ.
"Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν. Οὐκ ἀφῆκέ
"με μόνον ὁ πατὴρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ
"ποιῶ πάντοτε." Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολ-
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· "Ἐὰν
"ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς
"μαθηταί μου ἐστέ· καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν,
"καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς." Ἀπε-
κρίθησαν αὐτῷ· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ
οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις·
Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ
"ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας.
"Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα·
"ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς
"ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.
"Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζη-
"τεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ
"χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἐγὼ, ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ
"πατρί μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν, ὃ ἑωράκατε
"παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε." Ἀπεκρί-
θησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀ-
βραάμ ἐστι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Εἰ τέκνα

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

" τῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τῦ Ἀβραὰμ ἐποι-
" εῖτε ἄν. Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄν-
" θρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν
" ἤκυσα παρὰ τῦ Θεῦ· τῦτο Ἀβραὰμ ὐκ
" ἐποίησεν. Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τῦ πατρὸς
" ὑμῶν." Εἶπον ὖν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας
ὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν.
Εἶπεν ὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησῦς· " Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ
" ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τῦ
" Θεῦ ἐξῆλθον, καὶ ἥκω· ὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτῦ
" ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. Διατί
" τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν ὐ γινώσκετε; ὅτι ὐ δύ-
" νασθε ἀκύειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. Ὑμεῖς ἐκ
" πατρὸς τῦ διαβόλου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας
" τῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀν-
" θρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀλη-
" θείᾳ ὐκ ἔστηκεν· ὅτι ὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν
" αὐτῷ. Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων
" λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτῦ.
" Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, ὐ πιστεύετέ
" μοι. Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρ-
" τίας; εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς ὐ
" πιστεύετέ μοι; Ὁ ὢν ἐκ τῦ Θεῦ, τὰ ῥήματα
" τῦ Θεῦ ἀκύει· διὰ τῦτο ὑμεῖς ὐκ ἀκύετε, ὅτι
" ἐκ τῦ Θεῦ ὐκ ἐστέ."

Ἀπεκρίθησαν ὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ·
Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ

TEMPUS. σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· LOCUS.

A. D. 32. Sex menses post Pascha secundum. "Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πα- "τέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. Ἐγὼ δὲ οὐ Hierosolyma: Templum. "ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον "τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς "τὸν αἰῶνα." Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις· Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· "Ἐάν "τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται "θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα." Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· Τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· "Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω "ἐμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ "μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς "ὑμῶν ἐστι. Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ "δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα "αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης· ἀλλ' "οἶδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀ"βραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα "ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ "ἐχάρη."

Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις· καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν "Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι."

TEMPUS. Ἦραν ἓν λίθος ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰη- LOCUS.
A. D. 32. σοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν Hierosolyma: Templum.
Sex menses post Paſcha tertium. διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως.

§. 84. *Chriſtus hominem a nativitate cæcum ſanat. Quæ ex hoc miraculo conſecuta ſint.*

[i] Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γε- Hierosolyma.
νετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ῥαββὶ, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' "ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. "Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός "με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ, ὅτε οὐδεὶς δύ- "ναται ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, "φῶς εἰμι τοῦ κόσμου." Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Ὕπαγε, νίψαι εἰς "τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ·" ὃ ἑρμηνεύε- ται, ἀπεσταλμένος. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες, καὶ οἱ θεω- ροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλε- γον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαι- τῶν, Ἄλλοι ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δέ· Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν· Ὅτι

[i] Joh. ix. 1 *ad fin.*

TEMPUS. ἐγώ εἰμι. Ἔλεγον ἔν αὐτῳ· Πῶς ἀνεῴχθησάν LOCUS.

A. D. 32. Sex menses post Pascha tertium. σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Hierosolyma. Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι· "Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, "καὶ νίψαι." Ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. Εἶπον ἔν αὐτῷ· Πῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Πάλιν ἔν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. Ἔλεγον ἔν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν· Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὅτι προφήτης ἐστίν.

Οὐκ ἐπίστευσαν ἔν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος. Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς ἔν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς

TEMPUS. αὐτοῦ, καὶ εἶπον· Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς LOCUS.
A. D. 32. ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέ- Hierosoly-
Sex menses poſt Paſcha tertium. πει, οὐκ οἴδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλ- ma.
μοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον· Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.

Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν· Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ εἶπον· Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωσῇ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστὶ, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

Θεὸς ἐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος ἐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, ἐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. LOCUS. Hieroſolyma.

Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ, εὑρὼν αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ· "Σὺ πιστεύεις "εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ;" Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καὶ εἶπε· Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Καὶ ἑώρακας "αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν." Ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· "Εἰς κρίμα ἐγὼ "εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέ- "ποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γέ- "νωνται."

Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Εἰ "τυφλοὶ ἦτε, ἐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν. Νῦν "δὲ λέγετε· Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν "μένει."

"[k] Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχό- "μενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προ-

[k] Joh. x. 1—21.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium. Hieroſolyma.

" βάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος
" κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής. Ὁ δὲ εἰσερχόμενος
" διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων.
" Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα
" τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει· καὶ τὰ ἴδια πρόβατα
" καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. Καὶ
" ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν
" αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ
" ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἀλ-
" λοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύ-
" ξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων
" τὴν φωνήν." Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν
ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Ἀμὴν
" ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν
" προβάτων. Πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον,
" κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐ-
" τῶν τὰ πρόβατα. Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι'
" ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται· καὶ εἰσελεύ-
" σεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει.
" Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ
" θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχω-
" σι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποι-
" μὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν
" αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ὁ μισθω-
" τὸς δὲ, καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρό-

TEMPUS. A. D. 32. Sex menſes poſt Paſcha tertium.

" ϐατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ LOCUS.
" ἀφίησι τὰ ωρόϐατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος Hieroſoly-
" ἁρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ ωρόϐατα. ma.
" Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ
" οὐ μέλει αὐτῷ ωερὶ τῶν ωροϐάτων. Ἐγώ
" εἰμι ὁ ωοιμὴν ὁ καλὸς, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ,
" καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. Καθὼς γι-
" νώσκει με ὁ ωατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν ωατέ-
" ρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν
" ωροϐάτων. Καὶ ἄλλα ωρόϐατα ἔχω, ἃ οὐκ
" ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ
" ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ
" γενήσεται μία ωοίμνη, εἷς ωοιμήν. Διὰ τοῦ-
" το ὁ ωατήρ με ἀγαωᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν
" ψυχήν μου, ἵνα ωάλιν λάϐω αὐτήν. Οὐδεὶς
" αἴρει αὐτὴν ἀωʼ ἐμοῦ· ἀλλʼ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν
" ἀωʼ ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν,
" καὶ ἐξουσίαν ἔχω ωάλιν λαϐεῖν αὐτήν. Ταύ-
" την τὴν ἐντολὴν ἔλαϐον ωαρὰ τοῦ ωατρός
" μου."

Σχίσμα οὖν ωάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ἔλεγον δὲ ωολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει, καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

§. 85. *Septuaginta Discipulorum reditus.*

TEMPUS. [1]Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, LOCUS.

A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa. λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Inter eundum in Galilæam. "Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ "οὐρανοῦ πεσόντα. Ἰδοὺ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξ- "ουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, "καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ "οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ "χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· "χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν "ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς."

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· "Ἐξομολογοῦμαί σοι, πά- "τερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέ- "κρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ "ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι "οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα "παρεδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς "γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ· καὶ "τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βού- "ληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι."

Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, κατ' ἰδίαν εἶπε· "Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ "βλέπετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προ-

[1] Luc. x. 17—24.

TEMPUS. LOCUS.

" φῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς
A. D. 33. Post Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.
" βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, Inter eundum in Galilæam.
" καὶ οὐκ ἤκουσαν."

§. 86. *Docetur Legiſperitus quomodo vita æterna comparetur.*

Galilæa.

[m] Καὶ ἰδοὺ, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· " Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώ-" σκεις;" Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· " Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ." Ὁ δὲ, θέλων δικαιῶν ἑαυτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· " Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ " Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν· " οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέν-" τες, ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. " Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν " τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ, ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλ-" θεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης, γενόμενος κα-" τὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθε.

[m] Luc. x. 25—37.

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

" Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, LOCUS.
" καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη· καὶ ωροσελ- Galilæa.
" θὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων
" ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ
" ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ωανδοχεῖον,
" καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον
" ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ ωαν-
" δοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ,
" καὶ ὅ, τι ἂν ωροσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπαν-
" έρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. Τίς ἔν τούτων
" τῶν τριῶν δοκεῖ σοι ωλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμ-
" πεσόντος εἰς τοὺς λῃσάς;" Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ
ωοιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν ἔν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς· " Πορεύου, καὶ σὺ ωοίει ὁμοίως."

§. 87. *Diſcipuli rurſus orandi modum docentur.*

[n] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ ωροσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ωρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς ωροσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· "Ὅταν
" ωροσεύχησθε, λέγετε· ΠΑΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν
" τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω
" ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς
" ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν
" τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. Καὶ

[n] Luc. xi. 1—13.

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. Galilæa.

" ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐ-
" τοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ
" εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι
" ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ." Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς·
" Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς
" αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε,
" χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ φίλος μου
" παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ
" παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς
" εἴπῃ· Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα
" κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς
" τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί
" σοι. Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀνα-
" στὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν
" ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων
" χρῄζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· Αἰτεῖτε, καὶ δο-
" θήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρού-
" ετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰ-
" τῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ
" κρούοντι ἀνοιγήσεται. Τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πα-
" τέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει
" αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθῦν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν
" ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, μὴ
" ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ
" ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα διδόναι
" τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ
" οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;"

§. 88. *Chriſtus ſanat mulierem, quæ per annos 18 infirma et inclinata fuerat.*

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. Galilæa.

[a] Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. Καὶ ἰδὲ, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ· "Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς "ἀσθενείας σου." Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν· "Ὑποκριτά, "ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐ"τοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγα"γὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ, θυγατέρα Ἀβραὰμ "οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκ"τὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου "τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;" Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

[a] Luc. xiii. 10—21.

TEMPUS. Ἔλεγε δέ· “ Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ LOCUS.
A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta. “ Θεοῦ; καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; Ὁμοία ἐστὶ Galilæa.
“ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν
“ εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς
“ δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κα-
“ τεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.”

Καὶ πάλιν εἶπε· “ Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασι-
“ λείαν τοῦ Θεοῦ; Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα
“ γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ
“ ἐζυμώθη ὅλον.”

§. 89. *Chriſtus quæſtioni reſpondet, Utrum pauci ſalvi futuri ſint?*

P Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· “ Ἀγωνίζεσθε
“ εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί,
“ λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύ-
“ σουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ
“ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστά-
“ ναι, καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες· Κύριε,
“ κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν·
“ Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· τότε ἄρξεσθε λέ-
“ γειν· Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου, καὶ ἐπίομεν,
“ καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ

P Luc. xiii. 22 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Post Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

" ἐρεῖ· Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐσέ- LOCUS.
" ἀπόσητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδι- Galilæa.
" κίας. Ἐκεῖ ἔσαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
" τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσα-
" ὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ πάντας τοὺς προφήτας,
" ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλο-
" μένους ἔξω. Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ
" δυσμῶν, καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου· καὶ ἀνα-
" κλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ
" ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καί εἰσι
" πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι."

Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ· Ἔξελθε, καὶ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· " Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι
" ταύτῃ· Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις
" ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ
" τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον
" καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται
" προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ. Ἰε-
" ρουσαλὴμ, Ἰερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς
" προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους
" πρὸς αὐτὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι
" τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς
" νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελή-
" σατε; Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος·
" ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μή με ἴδητε ἕως ἂν

TEMPUS. " ἦξῃ ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν LOCUS.
A. D. 33. " ὀνόματι Κυρίου." Galilæa.
Poſt Paſcha tertium.

Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

§. 90. *Quæ acta ſunt, cum Chriſtus die Sabbati cum quodam Phariſæorum principe panem manducaret.*

[q] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν· καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων· " Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;" Οἱ δὲ ἡσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε· " Τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, " καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ " τοῦ σαββάτου;" Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· " Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γά- " μους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· " μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐ- " τοῦ· Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἐρεῖ " σοι· Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' " αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον καλέχειν. Ἀλλ'

[q] Luc. xiv. 1—24.

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. Galilæa.

" ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσ-
" χατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε,
" εἴπῃ σοι· Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον. Τότε
" ἔσαι σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων
" σοι. Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθή-
" σεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται."

Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· " Ὅταν
" ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τὺς φίλους
" σε, μηδὲ τὺς ἀδελφύς σε, μηδὲ τὺς συγγενεῖς
" σε, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοί
" σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδο-
" μα. Ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτωχὺς,
" ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλύς· καὶ μακάριος
" ἔσῃ· ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνται-
" ποδοθήσεταί γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δι-
" καίων."

Ἀκύσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· " Ἄν-
" θρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλε-
" σε πολλύς· καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ
" ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρ-
" χεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα. Καὶ ἤρ-
" ξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. Ὁ
" πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ
" ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ
" σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε·

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. Galilæa.

" Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι
" δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητη-
" μένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· Γυναῖκα ἔγημα,
" καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. Καὶ πα-
" ραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ
" κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκο-
" δεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἐξελθε ταχέ-
" ως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως,
" καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς
" καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος·
" Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος
" ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον·
" Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγ-
" κασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. Λέ-
" γω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων
" τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου."

§. 91. *Chriſtus plebem docet, quæ difficultates cum ſuæ religionis profeſſione conjungantur.*

[r] Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ
στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· " Εἴ τις ἔρχεται πρός
" με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν
" μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα,
" καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ καὶ
" τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶ-
" ναι. Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,

[r] Luc. xiv. 25 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. Galilæa.

" καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι
" μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον οἰ-
" κοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν
" δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν; ἵνα
" μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύ-
" οντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξων-
" ται ἐμπαίζειν αὐτῷ, λέγοντες· Ὅτι οὗτος ὁ
" ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυ-
" σεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς, πορευόμενος
" συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ
" καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν
" δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι
" χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; εἰ δὲ μήγε,
" ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας,
" ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ
" ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ
" ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.
" Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ,
" ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς
" κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό.
" Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω."

§. 92. *Chriſtus adverſus Phariſæos et Scribas excuſat ſeipſum, quod publicanos et peccatores doceat.*

[s] Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶ-
ναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. Καὶ διε-

[s] Luc. xv. 1 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Post Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

γόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, λέγοντες· Ὅτι ὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. LOCUS. Galilæa.

Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων· "Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν "πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ κα-"ταλείπει τὰ ἐννενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, "καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς, ἕως εὕρῃ αὐ-"τό; Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυ-"τοῦ χαίρων· καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ "τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· "Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ "ἀπολωλός. Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται "ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ "ἐπὶ ἐννενηκονταεννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν "ἔχουσι μετανοίας.

"Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν "ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, "καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως "ὅτου εὕρῃ; Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας "καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα· Συγχάρητέ μοι, "ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. Οὕτω, "λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέ-"λων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι."

Εἶπε δέ· "Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. Καὶ "εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πάτερ, "δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

" διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. Καὶ μετ' ὀ πολλὰς LOCUS.
" ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς, Galilæa.
" ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν· καὶ ἐκεῖ διε-
" σκόρπισε τὴν ὐσίαν αὐτῦ, ζῶν ἀσώτως. Δα-
" πανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς
" ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ αὐτὸς
" ἤρξατο ὑςερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη
" ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ
" ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτῦ βόσκειν
" χοίρυς. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν
" αὐτῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι·
" καὶ οὐδεὶς ἐδίδυ αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν,
" εἶπε· Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισ-
" σεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι;
" Ἀναςὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου·
" καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν ὐρα-
" νὸν, καὶ ἐνώπιόν σου· καὶ ὐκέτι εἰμὶ ἄξιος
" κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
" μισθίων σου. Καὶ ἀναςὰς ἦλθε πρὸς τὸν
" πατέρα ἑαυτῦ. Ἔτι δὲ αὐτῦ μακρὰν ἀπέ-
" χοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐ-
" σπλαγχνίσθη· καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν
" τράχηλον αὐτῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶ-
" πε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν
" ὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ ὐκέτι εἰμὶ ἄξιος
" κληθῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς
" τὺς δούλυς αὐτοῦ· Ἐξενέγκατε τὴν ςολὴν τὴν

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. Galilæa.

" πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ δότε δακτύ-
" λιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς
" τοὺς πόδας· καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν
" σιτευτὸν, θύσατε· καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν·
" ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε·
" καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο
" εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύ-
" τερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ
" οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν· καὶ
" προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων αὐτοῦ, ἐπυν-
" θάνετο τί εἴη ταῦτα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
" Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ
" σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα
" αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη δὲ, καὶ οὐκ ἤθε-
" λεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν
" παρεκάλει αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ
" πατρί· Ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ
" οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέ-
" ποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου
" εὐφρανθῶ. Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ κατα-
" φαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυ-
" σας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ
" εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ,
" καὶ πάντα τὰ ἐμὰ, σά ἐστιν. Εὐφρανθῆναι
" δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος
" νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν,
" καὶ εὑρέθη."

§. 93. *Chriſtus, adhibita iniqui villici parabola, Diſcipulos ſuos edocet. Phariſæi redarguuntur.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta. Galilæa.

[t] "Ελεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· "Ανθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ ἔτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ φωνήσας αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. "Εγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μεταστῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. "Επειτα ἑτέρῳ εἶπε· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν κόρους σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ· Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς

[t] Luc. xvi. 1 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

" υἱὸς τῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. LOCUS.
" Κ᾽γὼ ὑμῖν λέγω· Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλυς ἐκ Galilæa.
" τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπηΐε,
" δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. Ὁ
" πιςὸς ἐν ἐλαχίςῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιςός ἐςι.
" καὶ ὁ ἐν ἐλαχίςῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδι-
" κός ἐςιν. Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιςοὶ
" ἐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιςεύσει;
" Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιςοὶ ἐκ ἐγένεσθε, τὸ
" ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δύ-
" ναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα
" μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθ-
" ἕξεται, καὶ τοῦ ἑτέρυ καταφρονήσει. Οὐ δύ-
" νασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ."

Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι, φιλάργυροι ὑπάρχοντες· καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· " Ὑμεῖς ἐςε οἱ δικαι-
" οῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ
" Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν
" ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τῦ Θεῦ
" ἐςιν. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννυ·
" ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τῦ Θεῦ εὐαγγελίζεται,
" καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον
" δέ ἐςι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ
" τοῦ νόμυ μίαν κεραίαν πεσεῖν.

" Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ

TEMPUS.

A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS.

Galilæa.

" γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυ-
" μένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει.
" Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλέσιος, καὶ ἐνεδιδύ-
" σκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος
" καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν
" ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυ-
" λῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος, καὶ ἐπιθυμῶν χορ-
" τασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων
" ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ
" κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ.
" Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπε-
" νεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν
" κόλπον τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλέ-
" σιος, καὶ ἐτάφη. Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τὰς
" ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ
" τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν
" τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶ-
" πε· Πάτερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον
" Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
" αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
" μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Εἶπε
" δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες
" σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λά-
" ζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακα-
" λεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τού-
" τοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. Galilæa.

" ἐσήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ· Ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφάς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ· Ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχὶ, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ', ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται."

§. 94. *Chriſtus Diſcipulos ſuos rurſus et amplius edocet.*

[u]Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· "Ἀνένδεκτόν ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ,

[u] Luc. xvii. 1—10.

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

" καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ἐπί σε, λέ- LOCUS.
" γων· Μετανοῶ· ἀφήσεις αὐτῷ." Καὶ εἶπον Galilæa.
οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ· Πρόσθες ἡμῖν πίστιν.
Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· " Εἰ εἴχετε πίστιν ὡς κόκκον
" σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ·
" Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ·
" καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦ-
" λον ἔχων ἀροτριῶντα, ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσ-
" ελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως· Παρελθὼν
" ἀνάπεσαι; ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· Ἑτοίμασον
" τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι,
" ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγε-
" σαι καὶ πίεσαι σύ; Μὴ χάριν ἔχει τῷ δού-
" λῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα αὐτῷ;
" οὐ δοκῶ. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε
" πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε· Ὅτι
" δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆ-
" σαι, πεποιήκαμεν."

§. 95. *Samaritani Chriſtum recipere nolunt. Jacobus et Johannes ab eo reprehenduntur, quod acerbius cum illis agi velint.*

[x] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. [y] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσα-

[x] Luc. ix. 51. [y] Luc. xvii. 11.

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

LOCUS. Galilæa. Samaria.

λὴμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. [z] Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτῆ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον· Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τῆ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε; Στραφεὶς δὲ ἐπεπίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· "Οὐκ "οἴδατε οἵᾳ πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. Ὁ γὰρ υἱὸς "τοῦ ἀνθρώπε οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπο"λέσαι, ἀλλὰ σῶσαι." Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

§. 96. *Christus decem leprosos mundat.*

[a] Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρρωθεν. Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· "Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς "ἱερεῦσι." Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τὰς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν

[z] Luc. ix. 52—56. [a] Luc. xvii. 12—19.

TEMPUS. Σαμαρείτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· LOCUS.
A. D. 33. Post Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta. " Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα Samaria.
" ποῦ; Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι
" δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος."
Καὶ εἶπεν αὐτῷ· " Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου
" σέσωκέ σε."

§. 97. *Phariſæi Chriſtum interrogant, quandonam venturum ſit Dei Regnum. Chriſti reſponſio.*

[b] Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε *Probabiliter* Judæa.
ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς,
καὶ εἶπεν· " Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ
" μετὰ παρατηρήσεως· οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἰδοὺ ὧδε, ἢ,
" ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς
" ὑμῶν ἐστιν." Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς·
" Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν
" τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν· καὶ
" οὐκ ὄψεσθε. Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ὧδε, ἢ,
" ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. Ὡσ-
" περ γὰρ ἡ ἀστραπὴ, ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ'
" οὐρανὸν, εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει· οὕτως ἔσται
" καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.
" Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ
" ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.
" Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε,
" οὕτως ἔσαι καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-

[b] Luc. xvii. 20 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Post Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. *Probabiliter* Judæa.

" θρώπου. Ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγα-
" μίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς
" τὴν κιβωτόν· καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ
" ἀπώλεσεν ἅπαντας. Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο
" ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόρα-
" ζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμων· ᾗ δὲ ἡμέρᾳ
" ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ
" θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.
" Κατὰ ταῦτα ἔσαι ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τ̃ ἀνθρώ-
" πυ ἀποκαλύπτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς
" ἔσαι ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτ̃ ἐν
" τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν
" τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπισρεψάτω εἰς τὰ ὀπί-
" σω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. Ὃς
" ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτ̃ σῶσαι, ἀπολέσει
" αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογο-
" νήσει αὐτήν. Λέγω ὑμῖν· Ταύτῃ τῇ νυκτὶ
" ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· ὁ εἷς παραληφ-
" θήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. Δύο
" ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· ἡ μία πα-
" ραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται."
Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Πῦ, Κύριε;
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· "Ὅπ τὸ σῶμα, ἐκεῖ συν-
" αχθήσονται οἱ ἀετοί."

§. 98. *Chriſtus Diſcipulis ſuis parabolam quandam proponit, aliam vero nonnullis qui in ſe confidebant, tanquam juſti.*

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. *Probabiliter* Judæa.

[c] Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς, πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν, λέγων· "Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν Θεὸν "μὴ φοβέμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. "Χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ· καὶ ἤρχετο "πρὸς αὐτὸν, λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ "ἀντιδίκου μου. Καὶ ἐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον. "Μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν "Θεὸν ἐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον ἐκ ἐντρέπομαι· "διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν "ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν· ἵνα μὴ εἰς τέλος "ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με." Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· "Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ὁ δὲ "Θεὸς ἐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκ- "τῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας "καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; "Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν "ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν "ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;"

Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν ταύτην· "Ἄνθρωποι δύο

[c] Luc. xviii. 1—14.

TEMPUS. A. D. 33. Post Paſcha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis feſta.

LOCUS. *Probabiliter* Judæa.

" ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς
" Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρι-
" σαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο·
" Ὁ Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ
" λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοι-
" χοὶ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νηστεύω δὶς
" τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶ-
" μαι. Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθε-
" λεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι·
" ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων· Ὁ
" Θεὸς, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω
" ὑμῖν, καταβέβηκε δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον
" αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν
" ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψω-
" θήσεται."

§. 99. *Chriſtus in Marthæ domo recipitur.*

Bethania.

[d] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν. Ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι

[d] Luc. x. 38—42.

TEMPUS. A. D. 33. Post Pascha tertium. Inter Tabernaculorum et Dedicationis festa.

συναντιλάβηται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρ- "βάζῃ περὶ πολλά· ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μα- "ρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ "ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς."

LOCUS. Bethania.

§. 100. *Christus Dedicationis festum Hierosolymis observat.*

Post Pascha tertium. Die 25°. noni mensis Judaici.

[e] Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύ- μοις, καὶ χειμὼν ἦν. Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος. Ἐκύκλω- σαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ "ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πα- "τρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ' "ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβά- "των τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρό- "βατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κἀγὼ "γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι· κἀγὼ "ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπό- "λωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις "αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. Ὁ πατήρ μου, ὃς "δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί· καὶ οὐδεὶς "δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός

Hierosolyma.

[e] Joh. x. 22—39.

TEMPUS. A. D. 33. Poſt Paſcha tertium. Die 25° noni menſis Judaici.

" μου. Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν." Ἐβά- LOCUS.
ſασαν ἂν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσω- Hieroſoly-
σιν αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Πολλὰ ma.
" καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· διὰ
" ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με;" Ἀπεκρί-
θησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Περὶ καλοῦ
ἔργου σε λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας,
καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν.
Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Οὐκ ἔστι γεγραμ-
" μένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν· Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε;
" Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ
" Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή·
" ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε, καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν
" κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι βλασφημεῖς· ὅτι
" εἶπον, υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ
" ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· εἰ δὲ
" ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πι-
" στεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ
" ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ." Ἐζήτουν οὖν πάλιν
αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

§. 101. *Chriſtus, poſt Dedicationis feſtum, Bethabaram rurſus petit, ibique commoratur, donec apta ſit occaſio Judæam repetendi.*

Inter Dedicationis feſtum et quartum Paſcha.

[f] Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς Bethabara.
τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτί-

[f] Joh. x. 40 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

ζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ, ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν. LOCUS. Bethabara.

§. 102. *Christus Lazarum a mortuis exsuscitat. Quæ miraculum illud consequantur.*

[g] Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς· ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν, λέγουσαι· Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· "Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς "θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα "δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς." Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· "Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν." Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββὶ, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι

[g] Joh. xi. 1—54.

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

" τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, LOCUS.
" οὐ προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέ- Bethabara.
" πει. Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ,
" προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ."
Ταῦτα εἶπε· καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς·
" Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ
" πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν." Εἶπον οὖν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθή-
σεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως
τοῦ ὕπνου λέγει. Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
παῤῥησίᾳ· " Λάζαρος ἀπέθανε. Καὶ χαίρω
" δι' ὑμᾶς, (ἵνα πιστεύσητε,) ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ·
" ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν." Εἶπεν οὖν Θωμᾶς,
ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς· Ἄγω-
μεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας Bethania.
ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. Ἦν δὲ ἡ
Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σα-
δίων δεκαπέντε. Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων
ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρί-
αν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελ-
φοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι ὁ
Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν
τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. Εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς
τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ
ἂν ἐτεθνήκει. Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι, ὅσα

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis feſtum et quartum Paſcha.

ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν, δώσει σοι ὁ Θεός. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου." Λέγει αὐτῷ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· "ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· "καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ "ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο;" Λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε, καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεσι, καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες· Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν, ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν· καὶ

LOCUS. Bethania.

TEMPUS. εἶπε· "Ποῦ τεθείκατε αὐτόν;" Λέγουσιν αὐ- LOCUS.
A. D. 33. τῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰη- Bethania.
Inter Dedi- σοῦς. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἴδε πῶς ἐφίλει
cationis αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Οὐκ ἠδύνατο
festum et οὗτος, ὁ ἀνοίξας τὸς ὀφθαλμὸς τοῦ τυφλοῦ, ποι-
quartum ῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν,
Paſcha. πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ
μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο
ἐπ' αὐτῷ. Λέγει ὁ Ἰησοῦς· "Ἄρατε τὸν λί-
"θον." Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος,
Μάρθα· Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι.
Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι, ἐὰν
"πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;" Ἦραν
οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. Ὁ δὲ
Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπε· "Πά-
"τερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ
"ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ
"τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύ-
"σωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας." Καὶ ταῦτα
εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· "Λάζαρε,
"δεῦρο ἔξω." Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδε-
μένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις· καὶ
ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε
"ὑπάγειν."

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς
τὴν Μαρίαν, καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰη-

TEMPUS. σᾶς, ἐπίσευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν LOCUS.
A. D. 33. ἀπῆλθον πρὸς τὰς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς Bethania.
Inter Dedicationis festum et quartum Pascha. ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν· οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγο- Oppidum Ephraïm.
μένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

§. 103. *Chriſtus Judæam ingreditur. Phariſæi multa ab eo circa repudiandam uxorem quærunt.*

TEMPUS. [h] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό- LOCUS.
A. D. 33. Inter Dedicationis feſtum et quartum Paſcha. γους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, πέραν τοῦ Ἰορ- Judæa.
δάνου. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· [i] καὶ, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς, [k] καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ· Εἰ ἔξεσιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· "Οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρ- "σεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; καὶ εἶπεν· "Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πα- "τέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται "τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς "σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ "σὰρξ μία. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄν- "θρωπος μὴ χωριζέτω." Λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; Λέγει αὐτοῖς· "Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν

[h] Matth. xix. 1, 2.
[i] Marc. x. 1.
[k] Matth. xix. 2—12.

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

" ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· LOCUS.
" ἀπ' ἀρχῆς δὲ ὃ γέγονεν ἄτω. Λέγω δὲ ὑμῖν, Judæa.
" ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ
" ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται·
" καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται."
Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Εἰ οὕτως ἐστὶν
ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικὸς, ὃ συμ-
φέρει γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· " Οὐ πάν-
" τες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδο-
" ται. Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας
" μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι,
" οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων·
" καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς
" διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος
" χωρεῖν, χωρείτω."

§. 104. *Christus puerulis imponit manus, et benedicit eis.*

[l] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς
χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ
μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶ-
πεν· " Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐ-
" τὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ
" βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [m] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
" ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς

[l] Matth. xix. 13, 14. [m] Marc. x. 15, 16.

TEMPUS. " παιδίον, ἃ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν." Καὶ ἐναγ- LOCUS.
A. D. 33. χαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, Judæa.
Inter Dedicationis festum et quartum Pascha. εὐλόγει αὐτά.

§. 105. *Quid Christus responderit diviti cuidam adolescenti interroganti, quomodo ipse ad vitam æternam pervenire posset.*

[n] Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσδραμὼν εἷς, καὶ γονυπετήσας αὐτὸν, ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· " Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ " εἷς, ὁ Θεός. [o] Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν " ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς." Λέγει αὐτῷ· Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· " Τό· Οὐ φονεύ- " σεις· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ κλέψεις· Οὐ ψευδο- " μαρτυρήσεις· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν " μητέρα· καί· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς " σεαυτόν." Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; [p] Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· " " Ἓν σοι ὑστερεῖ· " ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς πτω- " χοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦ- " ρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν." Ὁ δὲ,

[n] Marc. x. 17, 18. [o] Matth. xix. 17—20.
[p] Marc. x. 21, 22.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha. Judæa.

συγναύσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

[q] Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, [r] λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· "Πῶς δυ-"σκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασι-"λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται." Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· "Τέκ-"να, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς "χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελ-"θεῖν; Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυ-"μαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς "τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν." Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· "Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύ-"νατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ "δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ."

[s] Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσαι ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαν-"τές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ "υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, κα-"θίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνον-

[q] Luc. xviii. 24. [r] Marc. x. 23—27.
[s] Matth. xix. 27—29.

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha.

LOCUS. Judæa.

" τες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ
" [t] οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ
" ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ
" τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγε-
" λίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν
" τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ
" ἀδελφὰς, καὶ μητέρας, καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς,
" μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ
" ζωὴν αἰώνιον. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι,
" ἔσχατοι· καὶ οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι.

[u] Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
" ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα
" πρωὶ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπε-
" λῶνα αὐτοῦ. Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργα-
" τῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς
" εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ
" τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ
" ἀγορᾷ ἀργούς. Κἀκείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε
" καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δί-
" καιον δώσω ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν
" ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν, ἐποίη-
" σεν ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν
" ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργοὺς, καὶ λέ-
" γει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν
" ἀργοί; Λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς
" ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ

[t] Marc. x. 29—31. [u] Matth. xx. 1—16.

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha. LOCUS. Judæa.

" ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον
" λήψεσθε. Ὀψίας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος
" τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον
" τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν,
" ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ἕως τῶν πρώ-
" των. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην
" ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ
" πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ
" ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λαβόντες
" δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, λέγον-
" τες· Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ
" ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ
" βάρος τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν καύσωνα. Ὁ δὲ
" ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν· Ἑταῖρε, οὐκ ἀδι-
" κῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἆρον
" τὸ σὸν, καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ
" δοῦναι ὡς καί σοι. Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι
" ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πο-
" νηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσον-
" ται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσ-
" χατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκ-
" λεκτοί."

§. 106. *Chriſtus, dum aſcendit Hieroſolymam, duodecim Diſcipulis privatim rurſus prædicit, quæ eſſet deinde paſſurus.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Inter Dedicationis feſtum et quartum Paſcha. Judæa.

[x] Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν· "Ὅτι "ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, [y] καὶ τελεσ- "θήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν "προφητῶν, τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. Παραδοθή- "σεται γὰρ [z] τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Γραμμα- "τεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· καὶ "παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμ- "παῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι, καὶ σταυρῶσαι· καὶ "τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται." [a] Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

§. 107. *Jacobi Johanniſque ambitioſa petitio.*

[b] Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα,

[x] Marc. x. 32, 33.
[z] Matth. xx. 18, 19.
[b] Matth. xx. 20—28.
[y] Luc. xviii. 31, 32.
[a] Luc. xviii. 34.

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha. LOCUS. Judæa.

καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· "Τί θέλεις;" Λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσω-
σιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ἀποκρι-
θεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· "Οὐκ οἴδατε τί αἰ-
"τεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ
"μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βα-
"πτίζομαι, βαπτισθῆναι;" Λέγουσιν αὐτῷ· Δυ-
νάμεθα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· "Τὸ μὲν πο-
"τήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ
"βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι
"ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν
"ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασαι ὑπὸ τοῦ πα-
"τρός μου." Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγα-
νάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· "Οἴδατε ὅτι οἱ
"ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν,
"καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.
"Οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ
"ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος·
"καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω
"ὑμῶν δοῦλος. Ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ
"ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ
"δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολ-
"λῶν."

§. 108. *Chriſtus cæco Bartimæo, prope Hierichò, viſum reddit.*

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis feſtum et quartum Paſcha.

LOCUS. Hiericho.

[c] Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἰεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. [d] Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. Καὶ [e] ἤρξατο κράζειν, καὶ λέγειν· Ὁ υἱὸς Δαβὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε. Ὁ δὲ, ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Τί θέλεις ποιήσω σοι;" Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββονὶ, ἵνα ἀναβλέψω. [f] Σπλαγχνισθεὶς ὁ Ἰησοῦς, [g] εἶπεν αὐτῷ· "Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου "σέσωκέ σε." Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

[h] Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ.

[c] Marc. x. 46.
[d] Luc. xviii. 36—38.
[e] Marc. x. 47—51.
[f] Matth. xx. 34.
[g] Luc. xviii. 42. *ad fin.*
[h] Luc. xix. 1.

§. 109. *Chriſtus publicanorum principem, nomine Zacchæum, inviſit.*

TEMPUS. A. D. 33. Inter Dedicationis feſtum et quartum Paſcha.

LOCUS. Prope Hierololymam.

[1] Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος· καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ ἦτος ἦν πλούσιος. Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι. Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· "Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· "σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι." Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον, λέγοντες· Ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· Ἰδοὺ, τὰ ἡμίσια τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι σήμερον σωτη-"ρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐ-"τὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς "τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπο-"λωλός."

Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε

[1] Luc. xix. 2—28.

TEMPUS. παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἰερουσα- LOCUS.

A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha. λὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτὰς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. Εἶπεν οὖν· Prope Hierosolymam.

" Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν
" μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑπο-
" στρέψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ,
" ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
" τούς· Πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι. Οἱ δὲ
" πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν
" πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες· Οὐ θέλο-
" μεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγέ-
" νετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν
" βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δού-
" λους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον· ἵνα γνῷ
" τίς τί διεπραγματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ
" πρῶτος, λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειργά-
" σατο δέκα μνᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὖ, ἀγα-
" θὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι
" ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. Καὶ
" ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου
" ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ·
" Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ
" ἕτερος ἦλθε, λέγων· Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου,
" ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. Ἐφοβούμην
" γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ
" ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. Λέγει
" δὲ αὐτῷ· Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πο-

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Inter Dedicationis festum et quartum Pascha. Prope Hierosolymam.

" νηρὲ δοῦλε· ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐςηρὸς
" εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ
" ἔσπειρα. Καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν
" μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν
" τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεςῶσιν
" εἶπεν· Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε
" τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. Καὶ εἶπον αὐτῷ·
" Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι
" παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ
" ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
" Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θε-
" λήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς, ἀγάγετε
" ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου." Καὶ
εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων
εἰς Ἱεροσόλυμα.

§. 110. *Christus, sex diebus ante Pascha, Bethaniam venit.*

Prope quartum Pascha.

[k] Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ
ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώ-
ρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς.
Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλ-
λήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι
οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν δὲ καὶ
οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὴν, ἵνα, ἐάν
τις γνῷ ποῦ ἐςι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

[k] Joh. xi. 55 *ad fin.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Sex dies ante quartum Paſcha. [l] Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκὼς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. [m] Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Bethania.

§. 111. *Chriſtus, medios inter Diſcipulorum ingentiſque hominum multitudinis plauſus, Hieroſolymam pergit. Quæ ibi acta ſint.*

Quinque dies ante quartum Paſcha. [n] Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ.

[o] Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἰπών· "Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διατί Bethpage, Bethania, et mons Oliveti.

[l] Joh. xii. 1.
[m] Joh. xii. 9—11.
[n] Joh. xii. 12, 13.
[o] Luc. xix. 29—35.

TEMPUS. A. D. 33. Quinque dies ante quartum Paſcha.

LOCUS.

" λύετε ; ἄτως ἐρεῖτε αὐτῷ· Ὅτι ὁ Κύριος αὐ-
" τᾶ χρείαν ἔχει." Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσαλ- Bethpage, Bethania, et mons Oliveti.
μένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. Λυόντων δὲ
αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς
αὐτές· Τί λύετε τὸν πῶλον ; Οἱ δὲ εἶπον· Ὁ
Κύριος αὐτᾶ χρείαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν Bethaniam inter et montis Oliveti deſcenſum.
πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιῤῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ
ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν·
[p] καθώς ἐςι γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ
Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σε ἔρχεται, καθήμενος
ἐπὶ πῶλον ὄνε. Ταῦτα δὲ ἐκ ἔγνωσαν οἱ μα-
θηταὶ αὐτᾶ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ
Ἰησᾶς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ
γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐ-
μαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτᾶ, ὅτι τὸν
Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τᾶ μνημείου, καὶ ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τᾶτο καὶ ὑπήντησεν αὐ-
τῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσε τᾶτο αὐτὸν πεποιηκέναι
τὸ σημεῖον. [q] Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν
ἔρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ ςοιβάδας ἔκοπλον
ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.
[r] Ἐγγίζοντος δὲ αὐτᾶ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει Montis Oliveti deſcenſus.
τᾶ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος
τῶν μαθητῶν χαίρονλες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ με-

[p] Joh. xii. 14—18.
[q] Marc. xi. 8.
[r] Luc. xix. 37.

TEMPUS. A. D. 33. Quinque dies ante quartum Paſcha.

LOCUS.

γάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων· [s] καὶ ἔ- κραζον· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀ- νόματι Κυρίε, ὁ βασιλεὺς τῦ Ἰσραήλ. [t] Εὐλο- γημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψί- στοις. [u] Καί * τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμη- σον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· "Λέγω ὑμῖν ὅτι, ἐὰν ἕτοι σιωπήσωσιν, "οἱ λίθοι κεκράξονται."

Montis Oliveti deſcenſus.

Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ, λέγων· "Ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε ἐν "τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σε· νῦν "δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. "Ὅτι ἥξουσιν "ἡμέραι ἐπί σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί "σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ "συνέξουσί σε πάντοθεν· καὶ ἐδαφιοῦσί σε, καὶ "τὰ τέκνα σε ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ "λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν "τῆς ἐπισκοπῆς σε."

Montis Oliveti deſcenſum inter et Hieroſolymam.

[x] Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐ- σείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα· Τίς ἐστιν οὗτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προ-

Hieroſolyma.

* Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. Joh. xii. 19.

[s] Joh. xii. 13.
[t] Marc. xi. 10.
[u] Luc. xix. 39—44.
[x] Matth. xxi. 10, 11.

TEMPUS. A. D. 33. Quinque dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Bethpage, Bethania, et mons Oliveti.

" λύετε; ἔτως ἐρεῖτε αὐτῷ· Ὅτι ὁ Κύριος αὐ-
" τῦ χρείαν ἔχει." Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσαλ-
μένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. Λυόντων δὲ
αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς
αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ εἶπον· Ὁ
Κύριος αὐτῦ χρείαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν Bethaniam inter et montis Oliveti deſcenſum.
πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιῤῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ
ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν·
[p] καθώς ἐστι γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ
Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σε ἔρχεται, καθήμενος
ἐπὶ πῶλον ὄνε. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μα-
θηταὶ αὐτῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ
Ἰησῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ
γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐ-
μαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτῦ, ὅτι τὸν
Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐ-
τῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσε τῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι
τὸ σημεῖον. [q] Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν
ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον
ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.
[r] Ἐγγίζοντος δὲ αὐτῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει Montis Oliveti deſcenſus.
τῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος
τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ με-

[p] Joh. xii. 14—18.
[q] Marc. xi. 8.
[r] Luc. xix. 37.

TEMPUS. A. D. 33. Quinque dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Montis Oliveti deſcenſus.

γάλῃ ϖερὶ ϖασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων· [s] καὶ ἔκραζον· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίϖ, ὁ βασιλεὺς τῦ Ἰσραήλ. [t] Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τῦ ϖατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίσοις. [u] Καί * τινες τῶν Φαρισαίων ἀϖὸ τοῦ ὄχλου εἶϖον ϖρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐϖιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀϖοκριθεὶς εἶϖεν αὐτοῖς· "Λέγω ὑμῖν ὅτι, ἐὰν ἕτοι σιωϖήσωσιν, "οἱ λίθοι κεκράξονται."

Montis Oliveti deſcenſum inter et Hieroſolymam.

Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν ϖόλιν, ἔκλαυσεν ἐϖ' αὐτῇ, λέγων· "Ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε ἐν "τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ ϖρὸς εἰρήνην σϖ· νῦν "δὲ ἐκρύϕθη ἀϖὸ ὀφθαλμῶν σου. Ὅτι ἥξουσιν "ἡμέραι ἐϖί σε, καὶ ϖεριϐαλοῦσιν οἱ ἐχθροί "σου χάρακά σοι, καὶ ϖερικυκλώσουσί σε, καὶ "συνέξουσί σε ϖάντοθεν· καὶ ἐδαφιοῦσί σε, καὶ "τὰ τέκνα σϖ ἐν σοί· καὶ ϖκ ἀϕήσουσιν ἐν σοὶ "λίθον ἐϖὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν ϖκ ἔγνως τὸν καιρὸν "τῆς ἐϖισκοϖῆς σϖ."

Hieroſolyma.

[x] Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη ϖᾶσα ἡ ϖόλις, λέγουσα· Τίς ἐϛιν ϛτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐϛιν Ἰησοῦς ὁ ϖρο-

* Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶϖον ϖρὸς ἑαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι ϖκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε, ὁ κόσμος ὀϖίσω αὐτῦ ἀϖῆλθεν. Joh. xii. 19.

[s] Joh. xii. 13. [t] Marc. xi. 10.
[u] Luc. xix. 39—44. [x] Matth. xxi. 10, 11.

TEMPUS. φήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας. [y] Καὶ LOCUS.

A. D. 33. Quinque dies ante quartum Pascha. προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, ἠγανάκτησαν· καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· "Ναί· οὐδέποτε ἀνέ- "γνωτε, ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων "κατηρτίσω αἶνον;" Hierosolyma.

[z] Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται Φίλιππος, καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, λέγων· "Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα "δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν ἀμὴν "λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν "εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν "δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν "τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μι- "σῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς "ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. Ἐὰν ἐμοὶ δια- "κονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ

[y] Matth. xxi. 14—16. [z] Joh. xii. 20—36.

TEMPUS. A. D. 33. Quinque dies ante quartum Paſcha.

" ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσαι· καὶ ἐάν LOCUS.
" τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. Hieroſoly-
" Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; ma.
" Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ
" διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. Πά-
" τερ, δόξασόν σε τὸ ὄνομα." Ἦλθεν οὖν φωνὴ
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξά-
σω. Ὁ οὖν ὄχλος, ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε
βροντὴν γεγονέναι. Ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος
αὐτῷ λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ-
πεν· " Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ
" δι' ὑμᾶς. Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου·
" νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται
" ἔξω. Κἀγὼ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάν-
" τας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν." Τοῦτο δὲ ἔλεγε,
σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.
Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ
τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
πῶς σὺ λέγεις ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;
Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Ἔτι μικρὸν χρό-
" νον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι· περιπατεῖτε ἕως
" τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλά-
" βῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ
" ὑπάγει. Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ
" φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε." Ταῦτα ἐλά-

TEMPUS. A. D. 33. Quinque dies ante quartum Paſcha.

λησεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ [a] ὀψίας ἤδη ὥσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα, [b] καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

LOCUS. Bethania.

[c] Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν· "Ὁ πιστεύων "εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμ- "ψαντά με. Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν "πέμψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλή- "λυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκο- "τίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν

Hieroſolyma.

[a] Marc. xi. 11.
[b] Matth. xxi. 17.
[c] Joh. xii. 37 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Quinque dies ante quartum Pascha.

" ῥημάτων, καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐ- LOCUS.
" τόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' Hierosoly-
" ἵνα σώσω τὸν κόσμον. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ ma.
" μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρί-
" νοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος
" κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὅτι ἐγὼ
" ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με
" πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε τί εἴπω καὶ
" τί λαλήσω. Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ
" ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. Ἃ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς
" εἴρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ."

§. 112. *Ficus infructuosa. Templum expurgatum.*

Quatuor dies ante quartum Pascha.

[d] Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Bethaniam
Βηθανίας, ἐπείνασε. Καὶ ἰδὼν συκῆν μακρόθεν inter et
ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει τι ἐν αὐ- Hierosoly-
τῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλ- mam.
λα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. Καὶ ἀποκριθεὶς
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· " Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν
" αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι." Καὶ ἤκουον οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ.

Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν Hierosoly-
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς ma: Tem-
πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς plum.
τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας
τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς, κατέστρεψε· καὶ

[d] Marc. xi. 12—17.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Quatuor dies ante quartum Paſcha.

ἐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς· "Οὐ γέγραπται· "Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται "πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν "σπήλαιον λῃστῶν." [e] Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς ἐζήτων αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· καὶ ἐκ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων. [f] Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. Hieroſolyma: Templum.

§. 113. *Diſcipuli Ficum penitus exaruiſſe obſervant.*

Tres dies ante quartum Paſcha.

[g] Καὶ πρωὶ παραπορευόμενοι εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Ῥαββὶ, ἴδε, ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· "Ἔχετε πίστιν Θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω "ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἄρθητι, "καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι "ἃ λέγει γίνεται· ἔσαι αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. Διὰ "τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε· καὶ "ἔσαι ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, Bethaniam inter et Hieroſolymam.

[e] Luc. xix. 47 *ad fin.* [f] Marc. xi. 19.
[g] Marc. xi. 20—26.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πα- LOCUS.
" τὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ πα- Bethaniam inter et Hieroſolymam.
" ραπτώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε,
" οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει
" τὰ παραπτώματα ὑμῶν."

§. 114. *Chriſti ſermo habitus cum ſummis Sacerdotibus, Scribis, et Senioribus, in Templo.*

[h] Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ Hieroſolyma: Templum.
[i] διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εὐαγγελιζομένου, [k] ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ Πρεσβύτεροι· καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα ταῦτα ποιῇς; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· " Ἐπερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λό-
" γον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν
" ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τὸ βάπτισμα
" Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀπο-
" κρίθητέ μοι." Καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ Ἰησοῦ· Οὐκ οἴ-

[h] Marc. xi. 27. [i] Luc. xx. 1.
[k] Marc. xi. 27 *ad fin.*

TEMPUS. δαμεν. Καὶ ὁ Ἰησῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· LOCUS.

A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα Hieroſoly-
" ποιῶ." [l] Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς ma: Tem-
plum.
λέγειν· " [m] Ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο, καὶ
" προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε· Τέκνον, ὕπαγε,
" σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ
" δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ θέλω. Ὕστερον δὲ
" μεταμεληθεὶς ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ
" δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
" εἶπεν· Ἐγὼ, κύριε. Καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς
" ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός;"
Λέγουσιν αὐτῷ· Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησῦς· " Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ
" αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν
" τοῦ Θεοῦ. Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν
" ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ·
" οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ·
" ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ
" πιστεῦσαι αὐτῷ."

" Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπός
" τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπε-
" λῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ
" ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον,
" καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.
" [n] Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς

[l] Marc. xii. 1. [m] Matth. xxi. 28—33.
[n] Luc. xx. 10—17.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

" δῶλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος
" δῶσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ, δείραντες αὐτὸν,
" ἐξαπέστειλαν κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι
" ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ
" ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν κενόν. Καὶ προσ-
" έθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυ-
" ματίσαντες ἐξέβαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ
" ἀμπελῶνος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου
" τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπή-
" σονται. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελο-
" γίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ
" κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα
" ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. Καὶ ἐκβαλόν-
" τες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν.
" Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
" ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους,
" καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις." Ἀκού-
σαντες δὲ εἶπον· Μὴ γένοιτο. Ὁ δὲ, ἐμβλέψας
αὐτοῖς, εἶπε· " Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦ-
" το; Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
" οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· ° παρὰ
" Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφ-
" θαλμοῖς ἡμῶν. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι
" ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ,
" καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐ-
" τῆς. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συν-

° Matth. xxi. 42—44.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

Hierofolyma: Templum.

" θλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει
" αὐτόν." [p] Καὶ ἐζήτησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
Γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν
γὰρ ὅτι πρὸς αὐτὸὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

[q] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐ-
τοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων· " Ὡμοιώθη ἡ βα-
" σιλεία τῶν ὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅςις
" ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· καὶ ἀπέςειλε
" τὸὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τὸὺς κεκλημένους εἰς
" τὸὺς γάμους· καὶ ὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν
" ἀπέςειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· Εἴπατε τοῖς
" κεκλημένοις· Ἰδοὺ, τὸ ἄριςόν μου ἡτοίμασα,
" οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιςὰ τεθυμένα, καὶ
" πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τὸὺς γάμους. Οἱ
" δὲ ἀμελήσαντες, ἀπῆλθον· ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον
" ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ
" λοιποὶ, κρατήσαντες τὸὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρι-
" σαν, καὶ ἀπέκτειναν. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς
" ὠργίσθη· καὶ πέμψας τὰ ςρατεύματα αὐτοῦ,
" ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν
" αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε λέγει τοῖς δούλοις
" αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐςιν, οἱ δὲ
" κεκλημένοι ὐκ ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε ὖν ἐπὶ
" τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρητε
" καλέσατε εἰς τὸὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες

[p] Luc. xx. 19. [q] Matth. xxii. 1—14.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

" οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδὸς συνήγαγον πάν-
" τας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ
" ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους,
" εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γά-
" μου· καὶ λέγει αὐτῷ· Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες
" ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφιμώθη.
" Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· Δήσαν-
" τες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτὸν,
" καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
" ἔσαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
" των. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ
" ἐκλεκτοί."

§. 105. *Phariſæi, et Herodiani, Sadducæi ſimul, et quidam e Phariſæis, qui Scriba erat, Chriſtum interrogant. Chriſtus viciſſim interrogat Phariſæos.*

[r] Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, [s] ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· [t] Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ

[r] Matth. xxii. 15, 16.
[s] Luc. xx. 20, 21.
[t] Matth. xxii. 16—21.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε· "Τί με πει-"ράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα "τοῦ κήνσου." Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· "Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη "καὶ ἡ ἐπιγραφή;" Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς· "Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσα-"ρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ." [u] Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ, θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν, [x] καὶ ἀφέντες αὐτὸν, ἀπῆλθον.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή;

[u] Luc. xx. 26. [x] Matth. xxii. 22—29.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha.

πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· "Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες "τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. "[y] Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκ- "γαμίσκονται· οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος "ἐκείνου τυχεῖν, καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ "νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίσκονται. "Οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι "γάρ εἰσι· καὶ υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστά- "σεως υἱοὶ ὄντες. [z] Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι "ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, "ἐπὶ τῆς βάτου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, λέγων· "Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, "καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, "ἀλλὰ Θεὸς ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλα- "νᾶσθε." [a] Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξε- πλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

LOCUS. Hierosolyma: Templum.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ ἐπη- ρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων· Διδάσκαλε, [b] ποία ἐστὶ πρώτη πα- σῶν ἐντολή; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· "[c] Ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν· [d] Ἄκουε Ἰσ- "ραὴλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι· "καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης

[y] Luc. xx. 34—36.
[z] Marc. xii. 26, 27.
[a] Matth. xxii. 33—36.
[b] Marc. xii. 28—31.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

" τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σε,
" καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης
" τῆς ἰσχύος σου. Αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ
" δευτέρα ὁμοία, αὕτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλη-
" σίον σου ὡς σεαυτόν. [c] Ἐν ταύταις ταῖς
" δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται
" κρέμανται." [d] Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γραμμα-
τεύς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας,
ὅτι εἷς ἐστι Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.
Καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας,
καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυ-
χῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν
τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν
ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. Καὶ ὁ Ἰη-
σοῦς, ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν
αὐτῷ· " Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ
" Θεοῦ."

[e] Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν
αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· " Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ
" τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι;" Λέγουσιν αὐτῷ·
Τοῦ Δαβίδ. Λέγει αὐτοῖς· " Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν
" πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων· Εἶπεν
" ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
" ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
" ποδῶν σου. Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον,

[c] Matth. xxii. 40.
[d] Marc. xii. 32—34.
[e] Matth. xxii. 41 *ad fin.*

TEMPUS. " ὡῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐςι;" Καὶ ὐδεὶς ἐδύνατο αὐ- LOCUS.
τῷ ἀποκριθῆναι λόγον· ὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' Hierosoly-
A. D. 33. ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ὐκέτι. ma: Tem-
Tres dies ante quartum Paſcha. plum.

§. 116. *Chriſtus, diſcipulis et magna hominum turba audientibus, Scribas et Phariſæos divina quadam eloquentia coram redarguit.*

[f] Τότε ὁ Ἰησῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτῦ, λέγων· " Ἐπὶ τῆς Μωσέως " καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ " Φαρισαῖοι. Πάντα ὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν " τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ωοιεῖτε· καλὰ δὲ τὰ ἔργα " αὐτῶν μὴ ωοιεῖτε· λέγυσι γὰρ, καὶ ὐ ωοιῦσι. " Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβά- " σακτα, καὶ ἐπιτιθεασιν ἐπὶ τὺς ὤμυς τῶν " ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν ὐ θέλουσι " κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν " ωοιῦσι ωρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. " Πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ " μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐ- " τῶν· φιλοῦσί τε τὴν ωρωτοκλισίαν ἐν τοῖς " δείπνοις, καὶ τὰς ωρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς " συναγωγαῖς, καὶ τὺς ἀσπασμὺς ἐν ταῖς ἀγο- " ραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, " Ῥαββὶ, Ῥαββί. Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαβ- " βί· εἷς γάρ ἐσιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ

[f] Matth. xxiii. 1 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

" Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. Καὶ
" πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς
" γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
" Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν
" ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν,
" ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν,
" ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν,
" ὑψωθήσεται. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ
" Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰ-
" κίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσ-
" ευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον
" κρίμα. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φα-
" ρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν
" τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς
" γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους
" ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς
" καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι περιάγετε τὴν
" θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν, ποιῆσαι ἕνα προσ-
" ήλυτον· καὶ, ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν
" υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν,
" ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες· Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν
" τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυ-
" σῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς
" γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγι-
" άζων τὸν χρυσόν; Καί· Ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ
" θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
" δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

" τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσι-
" ασήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; Ὁ οὖν ὀμόσας
" ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν
" πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν
" τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ κατοι-
" κοῦντι αὐτόν. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ,
" ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν τῷ κα-
" θημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμμα-
" τεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι ἀποδεκα-
" τοῦτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ
" κύμινον· καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου,
" τὴν κρίσιν, καὶ τὸν ἔλεον, καὶ τὴν πίστιν·
" ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
" Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα,
" τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. Οὐαὶ ὑμῖν,
" Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι
" καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς
" παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς
" καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον
" πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παρ-
" οψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν κα-
" θαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φαρι-
" σαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι παρομοιάζετε τάφοις
" κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται
" ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν, καὶ
" πάσης ἀκαθαρσίας. Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν
" μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν

TEMPUS. " δὲ μεσοί ἐσε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ LOCUS.

A. D. 33. Tres dies ante quartum Pascha. " ὑμῖν, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· Hierosolyma: Templum.
" ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ
" κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων· καὶ λέγε[τε·
" Εἰ ἤμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν,
" οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν
" προφητῶν. Ὥσε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι
" υἱοί ἐσε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας.
" Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πα-
" τέρων ὑμῶν. Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν,
" πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;
" Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποσέλλω πρὸς ὑμᾶς
" προφήτας, καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματεῖς· καὶ
" ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σαυρώσετε, καὶ ἐξ
" αὐτῶν μασιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν,
" καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως
" ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνό-
" μενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ
" τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ
" Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ
" τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦ-
" τα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἱερουσα-
" λὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προ-
" φήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσαλμένους
" πρὸς αὐτὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν
" τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ
" νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" ἠθελήσατε; Ἰδὲ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν· Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου."

LOCUS. Hieroſolyma: Templum.

§. 117. *Chriſtus viduæ mulieris munuſculum amplis divitum muneribus anteponit.*

[g] Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς· " Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ " πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ " γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισ- " σεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστε- " ρήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον " τὸν βίον αὐτῆς."

Gazophylacium in Templo.

[g] Marc. xii. 41. *ad fin.*

§. 118. *Chriſtus, e Templo ultimum egreſſus, ejus everſionem prædicit. Idem, in Oliveti monte ſedens, quatuor e ſuis diſcipulis edocet, quænam futura eſſent ſigna adventus ſui, ad exſcindendos Judæos, et finiendam diſpenſationem Moſaïcam.*

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

[h] Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· "Βλέπεις "ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; [i] ἐλεύσονται "ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, "ὃς οὐ καταλυθήσεται." Hieroſolyma.

[k] Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν καθ' ἰδίαν Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας· Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν· "Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. [l] Πολ- "λοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέ- "γοντες· Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς "πλανήσουσι· [m] καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε. Μὴ "οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. Ὅταν δὲ ἀκού- Mons Oliveti.

[h] Marc. xiii. 1, 2.
[i] Luc. xxi. 6.
[k] Marc. xiii. 3—5.
[l] Matth. xxiv. 5.
[m] Luc. xxi. 8—11.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" σητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτο- LOCUS.
" θῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον· ἀλλ' Mons Oli-
" οὐκ εὐθέως τὸ τέλος." Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· veti.
" Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία
" ἐπὶ βασιλείαν· σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τό-
" πους, καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβη-
" τρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται.
" [n] Ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα. [o] Πρὸ δὲ τούτων
" ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας
" αὐτῶν, καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συνα-
" γωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς
" καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. Ἀπο-
" βήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. Θέσθε οὖν
" εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολο-
" γηθῆναι. Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ
" σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν, οὐδὲ ἀντι-
" στῆναι, πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. [p] Καὶ
" τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί. [q] Παρα-
" δώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ
" πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ
" γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσ-
" θε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.
" [r] Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπό-
" λῃται. [s] Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερ-

[n] Marc. xiii. 9.
[o] Luc. xxi. 12—15.
[p] Matth. xxiv. 10.
[q] Marc. xiii. 12, 13.
[r] Luc. xxi. 18.
[s] Matt. xxiv. 11—18.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" θήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ LOCUS.
" διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται Mons Oli-
" ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς veti.
" τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται
" τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ
" οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι·
" καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. [t]Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ
" βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δα-
" νιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ
" ἀναγινώσκων νοείτω·) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
" φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη· ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος
" μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·
" καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι
" τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. [t]Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως
" αὗταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι πάντα τὰ γε-
" γραμμένα. [u]Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχού-
" σαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις, ἐν ἐκείναις ταῖς
" ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ
" φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ.
" [x]Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις,
" οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἧς
" ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται.
" [y]Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχ-
" μαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ
" Ἰερουσαλὴμ ἔσαι πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι

[t] Luc. xxi. 22.
[u] Matth. xxiv. 19, 20.
[x] Marc. xiii. 19.
[y] Luc. xxi. 24.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. [z] Καὶ εἰ μὴ ἐκο- LOCUS.
" λοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη Mons Oli-
" πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τὸς ἐκλεκτὸς κολοβω- veti.
" θήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν τις
" ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδὲ, ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ
" πιστεύσητε. Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι
" καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα με-
" γάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν,
" καὶ τὸς ἐκλεκτούς. Ἰδὲ, προείρηκα ὑμῖν.
" Ἐὰν οὖν ε�ίπωσιν ὑμῖν· Ἰδὲ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί·
" μὴ ἐξέλθητε. Ἰδὲ, ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ
" πιστεύσητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται
" ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν,
" οὕτως ἔσαι καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
" θρώπου. Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ
" συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθέως δὲ μετὰ
" τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκο-
" τισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος
" αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.
" [a] Καὶ ἔσαι [b] ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν
" ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου· ἀπο-
" ψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσ-
" δοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ
" δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. [c] Καὶ
" τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-

[z] Matth. xxiv. 22—29.
[a] Luc. xxi. 25.
[b] Luc. xxi. 25, 26.
[c] Matth. xxiv. 30, 31.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha. Mons Oliveti.

" που ἐν τῷ ἀρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι
" αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ
" ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τῦ οὐ-
" ρανῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Καὶ
" ἀποσελεῖ τὺς ἀγγέλους αὐτῦ μετὰ σάλπιγγος
" φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τὺς ἐκλεκ-
" τὺς αὐτῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκ-
" κρων ἀρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.

" [d] Ἀρχομένων δὲ τύτων γίνεσθαι, ἀνακύψαλε
" καὶ ἐπάραλε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει
" ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

" [e] Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβο-
" λήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπα-
" λὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγ-
" γὺς τὸ θέρος. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε
" πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐσιν ἐπὶ
" θύραις [f] ἡ βασιλεία τῦ Θεῦ. [g] Ἀμὴν λέγω
" ὑμῖν, ὃ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν
" πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ ἀρανὸς καὶ ἡ γῆ
" παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου ὃ μὴ παρέλ-
" θωσι. [h] Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς
" ὥρας ὐδεὶς οἶδεν, ὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν ἀρανῷ,
" ὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ. [i] Ὥσπερ δὲ αἱ
" ἡμέραι τῦ Νῶε, ὕτως ἔσαι καὶ ἡ παρουσία

[d] Luc. xxi. 28.
[e] Matth. xxiv. 32, 33.
[f] Luc. xxi. 31.
[g] Matth. xxiv. 34, 35.
[h] Marc. xiii. 32.
[i] Matt. xxiv. 37—41.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" τῦ υἱοῦ τῦ ἀνθρώπου. Ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν
" ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τῦ κατακλυσμῦ τρώ-
" γοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμί-
" ζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν
" κιβωτὸν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατα-
" κλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσαι καὶ ἡ
" παρουσία τῦ υἱῦ τῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο
" ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται,
" καὶ ὁ εἷς ἀφίεται· δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύ-
" λωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίε-
" ται. [k] Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυν-
" θῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέ-
" θῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος
" ἐφ' ὑμᾶς ἐπιςῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὡς παγὶς
" γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τὺς καθημένους
" ἐπὶ προσωπον πάσης τῆς γῆς.

" [l] Γρηγορεῖτε ἕν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ
" κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε,
" ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ
" κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν
" εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτῦ. Διὰ τοῦτο
" καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δο-
" κεῖτε ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

" [m] Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν
" αὐτῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτῦ τὴν ἐξουσίαν,

LOCUS. Mons Oliveti.

[k] Luc. xxi. 34, 35.
[l] Matth. xxiv. 42—44.
[m] Marc. xiii. 34.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" καὶ ἐκάςῳ τὸ ἔργον αὐτῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. [n] Τίς ἄρα ἐςὶν ὁ πιςὸς δῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέςησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτῦ, τῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτῦ εὑρήσει ποιῦντα ὕτως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχυσιν αὐτῦ καταςήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῦ· Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· καὶ ἄρξηται τύπτειν τὺς συνδύλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων· ἥξει ὁ κύριος τῦ δύλου ἐκείνυ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει· καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [o] Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίυ, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. Ὃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε.

Mons Oliveti.

" [p] Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν ὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τῦ νυμφίου. Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνι-

[n] Matth. xxiv. 45 *ad fin.*
[o] Marc. xiii. 35 *ad fin.*
[p] Matth. xxv. 1—30.

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" μοι, καὶ πέντε μωραί. Αἵτινες μωραὶ, λα- " βοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον " μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον " ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν, μετὰ τῶν λαμ- " πάδων αὐτῶν. Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, " ἐνύσαξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. Μέσης δὲ " νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρ- " χεται· ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τότε " ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ " ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. Αἱ δὲ " μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· Δότε ἡμῖν ἐκ " τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέν- " νυνται. Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέ- " γουσαι· Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· " πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, " καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχομένων δὲ " αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ " ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, " καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. Ὕστερον δὲ ἔρχονται " καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι· Κύριε, " κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ- " πεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρη- " γορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ " τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρ- " χεται.

LOCUS. Mons Oliveti.

" Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκά- " λεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐ-

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" τοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε LOCUS.
" πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ Mons Oli-
" κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν veti.
" εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα
" λαβὼν, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν
" ἄλλα πέντε τάλαντα. Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ
" δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ
" ἓν λαβὼν, ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ
" ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
" Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν
" δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λό-
" γον. Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα
" λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα,
" λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέ-
" δωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα
" ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ·
" Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς
" πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε
" εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν
" δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν, εἶπε· Κύ-
" ριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα
" δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη
" αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ
" πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε
" καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυ-
" ρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τά-
" λαντον εἰληφὼς, εἶπε· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

" σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔ- LOCUS.
" σπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· Mons Oli-
" καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν veti.
" σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκρι-
" θεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ
" δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἤδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ
" ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα·
" ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τρα-
" πεζίταις· καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ
" ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ
" τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τά-
" λαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται,
" καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος,
" καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν
" ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ
" ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
" τῶν ὀδόντων."

§. 119. *Describit Chriſtus, quid extremo die futurum ſit. Quid Chriſtus toto hujus hebdomadis tempore egerit.*

" [q] Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
" δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ'
" αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ.
" Καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα
" τὰ ἔθνη· καὶ ἀφορίει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων,

[q] Matth. xxv. 31 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ
" τῶν ἐρίφων. Καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ
" δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε
" ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε
" οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομή-
" σατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ
" καταβολῆς κόσμου. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ
" ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ
" με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· γυμνὸς,
" καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέ-
" ψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε
" πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ
" δίκαιοι, λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἴδομεν
" πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ
" ἐποτίσαμεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ
" συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβάλομεν;
" Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ,
" καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
" βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ'
" ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου
" τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ
" καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ
" οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ
" ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις
" αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι
" φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με·
" ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνὸς,

TEMPUS. A. D. 33. Tres dies ante quartum Paſcha.

LOCUS. Mons Oliveti.

" καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς καὶ ἐν φυ-
" λακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀπο-
" κριθήσονται αὐτῷ καὶ αὐτοὶ, λέγοντες· Κύ-
" ριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα,
" ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ,
" καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθή-
" σεται αὐτοῖς, λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ'
" ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίσων,
" οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὗ-
" τοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν
" αἰώνιον."

[r] Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

§. 120. *Quæ peracta ſunt quarto illius hebdomadis die, quo Chriſtus crucifixus eſt.*

Duo dies ante quartum Paſcha.

[s] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· " Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γί-
" νεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται
" εἰς τὸ σταυρωθῆναι."

Bethania.

Τότε συνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐ-

[r] Luc. xxi. 37 *ad fin.* [s] Matth. xxvi. 1—6.

TEMPUS. A. D. 33. Duo dies ante quartum Paſcha. LOCUS. Bethania.

λὴν τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα· καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ, καὶ ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον δὲ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

Τῇ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, [t] ἐποίησαν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. [u] Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν. [x] Λέγει οὖν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· "Ἄφες αὐτήν· τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. [y] Ὃ εἶχεν αὕτη, ἐποίησε· προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀμὴν λέγω

[t] Joh. xii. 2, 3.
[u] Matth. xxvi. 8.
[x] Joh. xii. 4—8.
[y] Marc. xiv. 8, 9.

TEMPUS. A. D. 33. Duo dies ante quartum Paſcha.

" ὑμῖν, ὅπε ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο LOCUS.
" εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λα- Bethania.
" ληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς."

[z] Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σαϊανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπι- Hieroſoly-
καλέμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τῦ ἀριθμῦ τῶν ma.
δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς Ἀρχιε-
ρεῦσι καὶ τοῖς ςρατηγοῖς τὸ, ὡς αὐτὸν παρα-
δῷ αὐτοῖς. Καὶ [a] εἶπε· Τί θέλετέ μοι δοῦναι,
κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔςησαν αὐ-
τῷ τριάκοντα ἀργύρια. [b] Καὶ ἐξωμολόγησε·
καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδῦναι αὐτὸν αὐ-
τοῖς ἄτερ ὄχλου.

[z] Luc. xxii. 3—5.
[a] Matth. xxvi. 15.
[b] Luc. xxii. 6.

FINIS PARTIS QUINTÆ.

PARS VI.

QUÆ ACTA SUNT PER TRES DIES, A DIE QUO QUARTUM PASCHA OCCISUM EST, AD USQUE FINEM DIEI QUI RESURRECTIONEM PRÆCESSIT.

§. 121. *Chriſtus ad celebrandum Paſcha ſeſe accingit.*

TEMPUS. A. D. 33. Dies ante quartum Paſcha.

[a] Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων, [b] ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα, [c] προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; [d] Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών· "[e] Ὑπάγετε εἰς "τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος "κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐ"τῷ. Καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκο"δεσπότῃ, ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστι τὸ "κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθη"τῶν μου φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον

LOCUS. Bethania.

[a] Matth. xxvi. 17.
[b] Luc. xxii. 7.
[c] Matth. xxvi. 17.
[d] Luc. xxii. 8.
[e] Marc. xiv. 13—16.

TEMPUS. A. D. 33. Dies ante quartum Paſcha. LOCUS. Bethania.

" μέγα ἐρχομένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε " ἡμῖν." Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

§. 122. *Chriſtus cum duodecim diſcipulis diſcumbit. Exoritur inter duodecim diſcipulos ambitioſa contentio.*

Quartum Paſcha. Hieroſolyma.

[f] Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο [ὁ Ἰησοῦς] μετὰ τῶν δώδεκα. [Καὶ] [g] εἰδὼς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. [h] Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· " Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα " φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέ- " γω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, " ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ."

[i] Καὶ δείπνου γενομένου, * [k] ἐγένετο φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. [l] Εἰδὼς [ὃν] ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε,

* δείπνου γενομένου] Intellige, cum tempus cœnæ jam adveniſſet; vel, ſtatim in cœnæ principio. Eandem vim participii γενόμενος vid. in Joh. xxi. 4. Luc. iv. 42. et alibi.

f Matth. xxvi. 20.
g Joh. xiii. 1.
h Luc. xxii. 15, 16.
i Joh. xiii. 2.
k Luc. xxii. 24.
l Joh. xiii. 3—12.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Quartum Pascha. Hierosolyma.

καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάξει, ἐγείρεσθαι ἐκ τῆ δείπνε, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· καὶ, λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν. Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τὰς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Κύριε, σύ μου νίπτεις τὰς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησῆς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· "Ὁ ἐγὼ "ποιῶ, σὺ ἐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦ-"τα." Λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς τὰς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησῆς· "Ἐὰν μὴ νίψω σε, ἐκ ἔχεις μέρος μετ' "ἐμοῦ." Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τὰς πόδας με μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὁ "λελεμένος ἐ χρείαν ἔχει ἢ τὰς πόδας νίψασ-"θαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθα-"ροί ἐστε, ἀλλ' ἐχὶ πάντες." Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τῆτο εἶπεν· "Οὐχὶ "πάντες καθαροί ἐστε." Ὅτε ἓν ἔνιψε τὰς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτῆ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· "Γινώσκετε τί πε-"ποίηκα ὑμῖν; [m] Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυρι-"εύεσιν αὐτῶν· καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν "εὐεργέται καλῆνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· "ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος·

[m] Luc. xxii. 25—27.

TEMPUS. A. D. 33. Quartum Paſcha.

LOCUS. Hieroſolyma.

" καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ
" μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ
" ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ
" διακονῶν. [n] Ὑμεῖς φωνεῖτέ με· Ὁ διδάσκα-
" λος καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ
" γάρ. Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ
" κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε
" ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα
" γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα
" ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
" ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ,
" οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.
" Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε
" αὐτά."

§ 123. *Chriſtus Judæ proditionem prædicit. Diſcipulorum et Judæ agendi ratio.*

Nox ante crucifixionem.

" [o] Ὑμεῖς ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν
" τοῖς πειρασμοῖς μου. Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν,
" καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν·
" ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου
" ἐν τῇ βασιλείᾳ μου· καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρό-
" νων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.
" [p] Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς
" ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ

[n] Joh. xiii. 13—17.
[o] Luc. xxii. 28—30.
[p] Joh. xiii. 18—21.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ
" τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ
" τοῦ γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε
" ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὁ
" λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ
" δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά
" με."

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, (q τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ,) r ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν· " Ἀμὴν ἀμὴν
" λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με." Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. s Καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν· Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; t Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· " Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ
" βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. u Ὁ μὲν υἱὸς
" τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ
" αὐτοῦ· καὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς

q Joh. xiii. 2.
r Joh. xiii. 21, 22.
s Matth. xxvi. 22.
t Joh. xiii. 23—26.
u Matth. xxvi. 24.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" τῦ ἀνθρώπου ϖαραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ,
" εἰ ὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος." [x] Καὶ
ἐμβάψας τὸ ψωμίον δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσ-
καριώτῃ. Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν
εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησῦς·
" Ὃ ϖοιεῖς, ϖοίησον τάχιον." Τῦτο δὲ οὐδεὶς
ἔγνω τῶν ἀνακειμένων ϖρὸς τί εἶπεν αὐτῷ.
Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ
Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν
χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς ϖτωχοῖς
ἵνα τι δῷ. Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος εὐθέως
ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ. Ὅτε οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ
Ἰησοῦς· " Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπου,
" καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. Εἰ ὁ Θεὸς
" ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν
" ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία,
" ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με,
" καὶ καθὼς εἶϖον τοῖς Ἰουδαίοις· Ὅτι ὅϖου
" ὑϖάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ
" ὑμῖν λέγω ἄρτι. Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι
" ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγά-
" ϖησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλυς.
" Ἐν τύτῳ γνώσονται ϖάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί
" ἐστε, ἐὰν ἀγάϖην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις."

[x] Joh. xiii. 26—35.

§. 124. *Christus Apostolis lapsum Petri et commune reliquorum Apostolorum periculum prædicit.*

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

[y] Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "[d] Ὅπου "ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστε- "ρον δὲ ἀκολουθήσεις μοι." Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σου θήσω. [z] Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Πάντες ὑμεῖς σκανδα- "λισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέ- "γραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ "διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. "Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς "τὴν Γαλιλαίαν." Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. [a] Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· "Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ Σατανᾶς "ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· "ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ "πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον "τοὺς ἀδελφούς σου." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θά- νατον πορεύεσθαι. Ὁ δὲ εἶπε· "Λέγω σοι, Πέ- "τρε, [b] ὅτι σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς

[y] Joh. xiii. 36, 37.
[z] Matth. xxvi. 31—33.
[a] Luc. xxii. 31—34.
[b] Marc. xiv. 30, 31.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Nox ante crucifixionem. Hierosolyma.

" ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με." Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

[c] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· " Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς " ἄτερ βαλαντίου, καὶ πήρας, καὶ ὑποδημάτων, " μή τινος ὑστερήσατε;" Οἱ δὲ εἶπον· Οὐδενός. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς· " Ἀλλὰ νῦν, ὁ ἔχων βαλάν- " τιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ " ἔχων, πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγο- " ρασάτω μάχαιραν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι " τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοὶ, " τό· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ γὰρ " τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει." Οἱ δὲ εἶπον· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· " Ἱκανόν ἐστι."

§. 125. *Christus in corporis sui crucifixi memoriam, Panis comestionem et Vini potionem instituit.*

[d] Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε· " Λάβετε, φάγετε· τοῦ- " τό ἐστι τὸ σῶμά μου, [e] τὸ ὑπὲρ ὑμῶν δι- " δόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνη- " σιν."

[c] Luc. xxii. 35—38.
[d] Matth. xxvi. 26.
[e] Luc. xxii. 19.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Nox ante crucifixionem. Hierosolyma.

[f] Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον [g] μετὰ τὸ δειπνῆσαι, [h] καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· "Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· * τοῦτο γάρ ἐστι τὸ "αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ "πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

"[i] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, [k] ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' "ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, "ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' "ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου."

[l] Καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες.

§. 126. *Christus discipulos suos solatur.*

[Ἔλεγε δὲ ὁ Ἰησοῦς,] "[m] Μὴ ταρασσέσθω "ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ "εἰς ἐμὲ πιστεύετε. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός "μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν "ὑμῖν· πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. Καὶ

* Aliorum Evangeliſtarum verba hic libet apponere, nec non Divi Pauli. "Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθή-"κης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον." Marc. xiv. 24. "Τοῦτο τὸ "ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυ-"νόμενον." Luc. xxii. 20. "Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη "ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν "ἐμὴν ἀνάμνησιν." 1 Cor. xi. 25.

[f] Matth. xxvi. 27.
[g] Luc. xxii. 20.
[h] Matth. xxvi. 27, 28.
[i] Marc. xiv. 25.
[k] Matth. xxvi. 29.
[l] Marc. xiv. 23.
[m] Joh. xiv. 1—31.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" ἐὰν πορευθῶ, καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν
" ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς
" ἐμαυτόν· ἵνα, ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε.
" Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν
" οἴδατε."

Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· " Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ
" ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς
" τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. Εἰ ἐγνώκειτέ με,
" καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ ἀπ'
" ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἑωράκατε αὐτόν."

Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· " Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ
" οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ,
" ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις·
" Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; Οὐ πιστεύεις ὅτι
" ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι;
" Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ
" λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ, ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς
" ποιεῖ τὰ ἔργα. Πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ
" πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ
" τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι. Ἀμὴν ἀμὴν
" λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
" ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων
" ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πο-

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

" ρεύομαι. Καὶ ὅ, τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνό-
" ματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ πα-
" τὴρ ἐν τῷ υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνό-
" ματί μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με,
" τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ ἐγὼ
" ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον
" δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,
" τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύ-
" ναται λαβεῖν· ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώ-
" σκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ'
" ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω
" ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι
" μικρὸν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς
" δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζή-
" σεσθε. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς
" ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ,
" κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου,
" καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με·
" ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πα-
" τρός μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμ-
" φανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν."

Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης,) Κύ-
ριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σε-
αυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς,
καὶ εἶπεν αὐτῷ· " Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λό-
" γον μου τηρήσει· καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει
" αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

" παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με
" τὲς λόγους μὲ ὲ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκού-
" ετε ὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τῦ πέμψαντός με
" πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, παρ' ὑμῖν
" μένων· ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ
" ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί
" μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπο-
" μνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. Εἰρή-
" νην ἀφίημι ὑμῖν· εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι
" ὑμῖν· ὲ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι
" ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ
" δειλιάτω. Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν·
" Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· εἰ ἠγαπᾶτέ
" με, ἐχάρητε ἄν, ὅτι εἶπον, πορεύομαι πρὸς
" τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μὲ μείζων μου ἐσί.
" Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα, ὅταν
" γένηται, πιστεύσητε. Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω
" μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τῦ κόσμυ τούτου
" ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ ὐκ ἔχει ὐδέν. Ἀλλ' ἵνα
" γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ,
" καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ, ὕτω ποιῶ."

§. 127. *Christus gravissimum illum, quem cum discipulis habere cœperat, sermonem continuat.*

" [n] Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, καὶ ὁ
" πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν

[n] Joh. xv. 1 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

" ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν LOCUS.
" τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα Hierosolyma.
" καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ
" τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μείνατε ἐν
" ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν· καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύ-
" ναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ
" ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ
" μείνητε. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ
" κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗ-
" τος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύ-
" νασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν
" ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη·
" καὶ συνάγουσιν αὐτὰ, καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι,
" καὶ καίεται. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ
" ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτή-
" σεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἐδοξ-
" άσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε,
" καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. Καθὼς ἠγάπησέ
" με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν
" τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τη-
" ρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ
" τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω
" αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα
" ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν
" πληρωθῇ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα
" ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.
" Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

" ψυχὴν αὐτῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτῦ. Ὑμεῖς
" φίλοι μυ ἐστὲ, ἐὰν ϖοιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι
" ὑμῖν. Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δύλυς, ὅτι ὁ δῦλος
" ὐκ οἶδε τί ϖοιεῖ αὐτῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρη-
" κα φίλους, ὅτι ϖάντα ἃ ἤκουσα ϖαρὰ τοῦ
" ϖατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ ὑμεῖς με
" ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ
" ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν
" φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα, ὅ, τι
" ἂν αἰτήσητε τὸν ϖατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου,
" δῷ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγα-
" ϖᾶτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ,
" γινώσκετε ὅτι ἐμὲ ϖρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν.
" Εἰ ἐκ τῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον
" ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τῦ κόσμου ὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ
" ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο
" μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημονεύετε τῦ λόγου
" ὅ ἐγὼ εἶϖον ὑμῖν· Οὐκ ἔστι δῦλος μείζων τοῦ
" κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς
" δ.ώξυσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν
" ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα ϖάντα
" ϖοιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι ὐκ
" οἴδασι τὸν ϖέμψαντά με. Εἰ μὴ ἦλθον καὶ
" ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν ὐκ εἶχον· νῦν δὲ
" ϖρόφατιν ὐκ ἔχουσι ϖερὶ τῆς ἁμαρτίας αὐ-
" τῶν. Ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν ϖατέρα μου μι-
" σεῖ. Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

" οὐδεὶς ἄλλος ποιήκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχον· LOCUS.
" νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ Hierosolyma.
" καὶ τὸν πατέρα μου. Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ
" λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν· Ὅτι
" ἐμίσησάν με δωρεάν. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ πα-
" ράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ
" πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ
" τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει
" περὶ ἐμοῦ. Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ'
" ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

" [a] Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδα-
" λισθῆτε. Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς·
" ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς
" δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦ-
" τα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πα-
" τέρα, οὐδὲ ἐμέ. Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,
" ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν,
" ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς
" οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. Νῦν δὲ ὑπά-
" γω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν
" ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα
" λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν
" τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω
" ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν
" γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται
" πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν

[a] Joh. xvi. 1 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

" πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν
" κόσμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ περὶ δικαιοσύνης,
" καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι ἀ
" πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι
" πρὸς τὸν πατέρα μα ὑπάγω, καὶ ἐκ ἔτι θεω-
" ρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ
" κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω
" λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' ἀ δύνασθε βασάζειν ἄρτι.
" Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀλη-
" θείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθει-
" αν· ἀ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν
" ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ
" ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ
" λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Πάντα ὅσα
" ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον· Ὅτι
" ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
" Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μι-
" κρὸν, καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς
" τὸν πατέρα."

Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλή-
λους· Τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· " Μικρὸν, καὶ
" ἀ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσ-
" θέ με·" καί· " Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν
" πατέρα;" Ἔλεγον οὖν· Τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει,
" τὸ μικρόν;" ἐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. Ἔγνω οὖν
ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς· " Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων,

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

" ὅτι εἶπον· Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ LOCUS.
" πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με ; Ἀμὴν ἀμὴν Hierosoly-
" λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ma.
" ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσ-
" θε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.
" Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ
" ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ
" ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν,
" ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ
" ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψο-
" μαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία,
" καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν.
" Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν.
" Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε
" τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν.
" Ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου·
" αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ
" πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελά-
" ληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν
" παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ
" περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ
" τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ
" οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα
" περὶ ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς,
" ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε
" ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. Ἐξῆλθον
" παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσ-

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

" μον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύο- LOCUS.
" μαι πρὸς τὸν πατέρα." Λέγουσιν αὐτῷ οἱ Hierosoly-
μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε, νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ ma.
παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶ-
δας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ·
ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀ-
πεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· " Ἄρτι πιστεύετε;
" Ἰδοὺ, ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα
" σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μό-
" νον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ
" μετ' ἐμοῦ ἐστι. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα
" ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν
" ἕξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσ-
" μον."

§. 128. *Chriſti oratio.*

P Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε· " Πά-
" τερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱὸν,
" ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε· καθὼς ἔδωκας
" αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέ-
" δωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕ-
" τη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε
" τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας
" Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς
" γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα

P Joh. xvii. 1 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Hierosolyma.

" ωοιήσω. Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ, ωάτερ, ωαρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον ωρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι, ωαρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σε τετηρήκασι. Νῦν ἔγνωσαν ὅτι ωάντα, ὅσα δέδωκάς μοι, ωαρὰ σοῦ εἰσιν. Ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι ωαρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίςευσαν ὅτι σύ με ἀπέςειλας. Ἐγὼ ωερὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ ωερὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ ωερὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι. Καὶ τὰ ἐμὰ ωάντα σά ἐςι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. Καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ ωρός σε ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας· ἵνα ἡ γραφὴ ωληρωθῇ. Νῦν δὲ ωρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν ωεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου,

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem. LOCUS. Hierosolyma.

" καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. Οὐκ ἐρω-
" τῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα
" τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσ-
" μου οὐκ εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.
" Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος
" ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας
" εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν
" κόσμον. Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυ-
" τὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀλη-
" θείᾳ. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ
" καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν
" εἰς ἐμέ· ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ, πάτερ,
" ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν
" ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέ-
" στειλας. Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι,
" δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἕν
" ἐσμεν. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί· ἵνα
" ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ
" κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας
" αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. Πάτερ, οὓς
" δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα, ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖ-
" νοι ὦσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν
" ἐμὴν ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ
" καταβολῆς κόσμου. Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ
" κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗ-
" τοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγνώ-
" ρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα

TEMPUS. " ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀ- LOCUS.
A. D. 33. " γὼ ἐν αὐτοῖς." Hierosoly-
Nox ante ma.
crucifixio-
nem.

§. 129. *Christi Agonia in Gethsemane.*

[q] Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον [r] πέραν τοῦ χει-
μάῤῥου τῶν Κέδρων, [s] εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
[t] Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον
λεγόμενον Γεθσημανῆ· [u] ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν Gethsema-
εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [x] Καὶ ne.
λέγει τοῖς μαθηταῖς· " Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ
" ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ." Καὶ παραλα-
βὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρ-
ξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐ-
τοῖς· " Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου·
" μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ." Καὶ
προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ,
προσευχόμενος, καὶ λέγων· " Πάτερ μου, εἰ
" δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον
" τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ."
[y] Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς
τοὺς μαθητὰς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ
τῆς λύπης. [z] Καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· " Οὕτως
" οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

[q] Matth. xxvi. 30.
[r] Joh. xviii. 1.
[s] Matth. xxvi. 30.
[t] Matth. xxvi. 36.
[u] Joh. xviii. 1.
[x] Matth. xxvi. 36—39.
[y] Luc. xxii. 45.
[z] Matth. xxvi. 40—43.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

" Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλ- LOCUS.
" θητε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυ- Gethsemane.
" μον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής." Πάλιν ἐκ δευτέρου
ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων· " Πάτερ μου, εἰ
" οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ'
" ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά
" σου." Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν κα-
θεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβα-
ρημένοι· [a] καὶ οὐκ ἤδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶ-
σι. [b] Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλιν, προσ-
ηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. [c] Ὤφ-
θη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ, ἐνισχύων αὐ-
τόν. Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσ-
ηύχετο· ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι
αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. [d] Τότε
ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει
αὐτοῖς· " Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύ-
" εσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
" θρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.
" Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ἤγγικεν ὁ παρα-
" διδούς με."

[a] Marc. xiv. 40.
[b] Matth. xxvi. 44.
[c] Luc. xxii. 43, 44
[d] Matth. xxvi. 45, 46.

§. 130. *Chriſtus proditur.*

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Gethſemane.

[e] Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.* [f] Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· "Τίνα ζητεῖτε;" Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἐγώ εἰμι." Εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· "Ὅτι ἐγώ εἰμι·" ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε· "Τίνα ζητεῖτε;" Οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Εἶπον ὑμῖν "ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους "ὑπάγειν." Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν· "Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν "οὐδένα." [g] Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων· "Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν

* Ἤδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Joh. xviii. 2, 3.

[e] Matth. xxvi. 47.

[f] Joh. xviii. 4—9.

[g] Matth. xxvi. 48—50.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

τῷ Ἰησοῦ, εἶπε· Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· "[h] Ἰούδα, "φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;" [i] Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν.

LOCUS. Gethsemane.

[k] Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ παίξομεν ἐν μαχαίρᾳ; [l] Σίμων οὖν Πέτρος, ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ Ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· "Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θή-"κην· [m] πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν "μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται. Ἢ δοκεῖς ὅτι δύνα-"μαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ "παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγ-"γέλων; Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι "οὕτω δεῖ γενέσθαι;" [n] Καὶ ἅψάμενος τοῦ ὠτίου [τοῦ Μάλχου] ἰάσατο αὐτόν.

Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν Ἀρχιερεῖς, καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ Πρεσβυτέρους· "Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθα-"τε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; Καθ' ἡμέραν

[h] Luc. xxii. 48.
[i] Joh. xviii. 12.
[k] Luc. xxii. 49.
[l] Joh. xviii. 10, 11.
[m] Matth. xxvi. 52—54.
[n] Luc. xxii. 51—53.

TEMPUS. A. D. 33. Nox ante crucifixionem.

LOCUS. Gethsemane.

" ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε
" τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ
" ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους." [o] Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες, ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

[p] Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

§. 131. *Christus ante Annam et Caiaphan traducitur. Petrus ter eum abnegat.*

Mane diei crucifixionis.

Summi pontificis prætorium.

[q] Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν Ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. [Καὶ] [r] ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν Ἀρχιερέα. [s] Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής· ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον.

[o] Matth. xxvi. 56.
[p] Marc. xiv. 51, 52.
[q] Joh. xviii. 13, 14.
[r] Joh. xviii. 24.
[s] Joh. xviii. 15, 16.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Summi pontificis prætorium.

[t] Εἰσήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν ποιήσαντες, (ὅτι ψύχος ἦν,) καὶ ἐθερμαίνοντο· [u] καὶ εἰσελθὼν ἔσω [ὁ Πέτρος,] ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.

[x] Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται [y] ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς, [z] καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει· [a] Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; [b] Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων· Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσαμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

Καὶ ἡ παιδίσκη, ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν· Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. [c] Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, [d] πάλιν οἱ παρεστῶτες * ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. [e] Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, [f] ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώ-

* Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ Ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Joh. xviii. 26.

[t] Joh. xviii. 18.
[x] Marc. xiv. 66.
[z] Marc. xiv. 67.
[b] Marc. xiv. 68—70.
[d] Marc. xiv. 70, 71.
[f] Marc. xiv. 72.
[u] Matth. xxvi. 58.
[y] Joh. xviii. 17.
[a] Joh. xviii. 17.
[c] Luc. xxii. 59.
[e] Luc. xxii. 60.

TEMPUS. LOCUS.

νησε. [g] Καὶ ςραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ
A. D. 33. Πέτρῳ· [h] καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Summi
Mane diei ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα pontificis
crucifixionis. "φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς." [i] Καὶ ἐξελ- prætorium.
θὼν ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς.

§. 132. *Chriſtus primum ante Caiaphbam, ac deinde ante univerſum Judæorum concilium traducitur. Profitetur ſe eſſe Chriſtum, et mortis reus declaratur.*

[k] Ὁ οὖν Ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἐγὼ παρ- "ρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδί- "δαξα ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου "πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ "ἐλάλησα οὐδέν. Τί με ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον "τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οἵτοι "οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ." Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰ- πόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ῥά- πισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ Ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Εἰ κα- "κῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ "δὲ καλῶς, τί με δέρεις;"

[l] Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσ-

[g] Luc. xxii. 61.
[h] Marc. xiv. 72.
[i] Matth. xxvi. 75.
[k] Joh. xviii. 19—23.
[l] Luc. xxii. 66.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

Summi pontificis, principum ſacerdotum, ſeniorum et ſcribarum, prætorium.

συτέριον τῷ λαῷ, Ἀρχιερεῖς τε καὶ Γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν. [m] Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ εὕρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν καθ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν καθ' αὐτοῦ, λέγοντες· Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· "Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν "τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν "ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω." Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

Καὶ ἀναστὰς ὁ Ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ Ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ· [n] Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "[o] Ἐγώ εἰμι. Καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-"που καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ "ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ." [p] Εἶπον δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· "Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι

[m] Marc. xiv. 55—61.
[n] Matth. xxvi. 63, 64.
[o] Marc. xiv. 62.
[p] Luc. xxii. 70.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

LOCUS. Summi pontificis, principum sacerdotum, seniorum et scribarum, prætorium.

"ἐγώ εἰμι." [q] Τότε ὁ Ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων· Ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἔνοχος θανάτου ἐστί.

[r] Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. [s] Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ· [t] Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

§. 133. *Christus ad Pilatum deducitur.*

[u] Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δήσαντες αὐτὸν, ἀπήγαγον [x] ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· [y] καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. [z] Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε· Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακο-

Pilati prætorium.

[q] Matth. xxvi. 65, 66.
[r] Luc. xxii. 63.
[s] Marc. xiv. 65.
[t] Matth. xxvi. 68.
[u] Matth. xxvii. 1, 2.
[x] Joh. xviii. 28.
[y] Matth. xxvii. 2.
[z] Joh. xviii. 28—31.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

ποιὸς, ἐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. Εἶπεν ἐν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον ἐν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν ἐκ ἔξεσιν ἀποκτεῖναι ἐδένα.* [a] Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες· Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. † [b] Εἰσῆλθεν ἐν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν· καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον "περὶ ἐμοῦ;" Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ ἐκ ἔστιν ἐκ τοῦ "κόσμου τούτου. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ "βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγω- "νίζοντο ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν "δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ ἐκ ἔστιν ἐντεῦθεν." Εἶπεν

LOCUS. Pilati prætorium.

* Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Joh. xviii. 32.

† Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν Πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα· ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Matth. xxvii. 12—14.

[a] Luc. xxiii. 2.

[b] Joh. xviii. 33—38.

TEMPUS. οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; LOCUS.

A. D. 33. Mane diei crucifixionis. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς Pilati prætorium.
"εἰμι ἐγώ. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς
"τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω
"τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας
"ἀκούει μου τῆς φωνῆς." Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. [c] Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες· Ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.

§. 134. *Pilatus Chriſtum ad Herodem mittit.*

[d] Πιλάτος δὲ, ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρῴδης, Herodis palatium.
ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ

[c] Luc. xxiii. 5. [d] Luc. xxiii. 6—12.

TEMPUS. Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαί- LOCUS.
A. D. 33. Mane diei crucifixionis. ξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέ- Herodis palatium.
πεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. Ἐγένοντο δὲ φίλοι
οἵ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
μεθ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες
πρὸς ἑαυτούς.

§. 135. *Herodes Chriſtum ad Pilatum remittit, qui eum abſolvere fruſtra conatur.*

[e] Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς Ἀρχιε- Pilati prætorium.
ρεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν, εἶπε
πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον
τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ,
ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώ-
πῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ·
ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς
αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγ-
μένον αὐτῷ. Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

[f] Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν
ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. [g] Ἦν δὲ ὁ λε-
γόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδε-
μένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν.
Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι, κα-
θὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη
αὐτοῖς, λέγων· [h] Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν;

[e] Luc. xxiii. 13—16. [f] Matth. xxvii. 15.
[g] Marc. xv. 7—9. [h] Matth. xxvii. 17—22.

TEMPUS. Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; LOCUS.

A. D. 33. Mane diei crucifixionis. Ἤιδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Pilati prætorium. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα· Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; [i] Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. [k] Οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.

§. 136. *Pilatus, Chriſtum dimittere iterum nequicquam aggreſſus, eum verberibus cæſum Judæis tumultuantibus tradit. Tradito illudunt milites, eumque abripiunt, ut crucifigant.*

[l] Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. Καὶ [m] οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος,

[i] Luc. xxiii. 21, 22.
[k] Marc. xv. 14.
[l] Joh. xix. 1.
[m] Matth. xxvii. 27—30.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ. Καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. [n] Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

LOCUS. Pilati prætorium.

Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. Λέγει

[n] Joh. xix. 4—15.

TEMPUS. ἔν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Ἐμοὶ δὲ λαλεῖς; οὐκ οἶδας LOCUS.

A. D. 33. Mane diei crucifixionis. ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σαυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· "Οὐκ εἶχες "ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδο- "μένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοὶ "μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει." Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον, λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Pilati prætorium.

Ὁ οὖν Πιλάτος, ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ· ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη·* καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. Pilati Tribunal, in loco qui dicitur *Lithostrotos*.

[o] Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων· Ἀ-

* ἕκτη. Lectionem Codicibus et Verſionibus omnibus comprobatam, non auſus ſum loco movere. Horam a media nocte *ſextam*, quæ Judæis et Romanis *prima* fuit, hic poſitam ex temporis diſtributione Aſiaticis inſtituta, opinor, TOWNSONUM ſecutus: quem vide.

[o] Matth. xxvii. 24—26.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

θῶός εἰμι ἀπὸ τ῀ αἵματος τοῦ δικαίου τ῀του· ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε· Τὸ αἷμα αὐτ῀ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς [p] τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἠτ῀ντο· τὸν δὲ Ἰησ῀ν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. [q] Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτ῀· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

LOCUS. Pilati Tribunal, in loco qui dicitur *Lithostrotos*.

§. 137. *Judas, pœnitentia ictus, laqueo se suspendit.*

[r] Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς Πρεσβυτέροις, λέγων· Ἥμαρτον, παραδὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει. Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον· Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερε-

Hierosolyma.

[p] Luc. xxiii. 25. [q] Matth. xxvii. 31.
[r] Matth. xxvii. 3—10.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

μίου τῦ Προφήτου, λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος. TEMPUS. A. D. 33. Hierosolyma.

§. 138. *Christus abducitur crucifigendus.*

[s] Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι * Σίμωνός τινος Κυρηναίου τῦ ἐρχομένου ἀπ' ἀγρῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σαυρὸν, φέρειν ὄπισθεν τῦ Ἰησῦ. Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τῦ λαῦ, καὶ γυναικῶν· αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησῦς εἶπε· "Θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε "ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ "τέκνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν "αἷς ἐροῦσι· Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι "αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. "Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· Πέσετε ἐφ' "ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς. "Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ "ξηρῷ τί γένηται;" Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο, κακοῦργοι, σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. [t] Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅς ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος Prætorium inter et montem Calvariæ. Mons Calvariæ.

* Σίμωνα—τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου. Marc. xv. 21.

[s] Luc. xxiii. 26—32. [t] Matth. xxvii. 33, 34.

TEMPUS. μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ LOCUS.
A. D. 33. ἤθελε πιεῖν. Mons Calvariæ.
Mane diei crucifixionis.

§. 139. *Quæ acciderunt ex quo Chriſtus cruci pependit, dum ultimum vitæ ſpiritum emitteret.*

[u] Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν [x] οἱ στρατιῶται, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα· ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. Ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. [y] Ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων· ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστί. Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε· Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὃ γέ-

[u] Matth. xxvii. 35.
[x] Joh. xix. 23, 24.
[y] Joh. xix. 19—22.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei crucifixionis.

γραφα, γέγραφα. [z] Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσαύρωσαν αὐτόν. [a] Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς· ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. [b] Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε· "Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι." Καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. [c] Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες· Ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν Γραμματέων καὶ Πρεσβυτέρων, ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ. Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γάρ· Ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. [d] Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι, καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. [e] Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, λέγων· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς

LOCUS. Mons Calvariæ.

[z] Marc. xv. 25.
[a] Marc. xv. 27, 28.
[b] Luc. xxiii. 34, 35.
[c] Matth. xxvii. 39—43.
[d] Luc. xxiii. 36, 37.
[e] Luc. xxiii. 39—43.

TEMPUS. LOCUS.

A. D. 33. Mane diei crucifixionis. Mons Calvariæ.

δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ· Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' "ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ."

[f] Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· "Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου." Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· "Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου." Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.

A meridie ad tertiam horam pomeridianam, die crucifixionis.

[g] Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· "Ἠλὶ, Ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανί;" τοῦτ' ἔστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον· Ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. [h] Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει· "Διψῶ." Σκεῦος οὖν ἔκειτο

[f] Joh. xix. 25—27.
[g] Matth. xxvii. 45—47.
[h] Joh. xix. 28, 29.

TEMPUS. ὄξος μεσόν· [i] καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, LOCUS.
A. D. 33. καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ πε- Mons Cal-
A meridie ad tertiam horam pomeridianam, die crucifixionis. ριθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν. [k] Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Τετέλεσται. [l] Ὁ δὲ Ἰησοῦς, πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, [m] εἶπε· "Πάτερ, εἰς χεῖράς σου πα- "ραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου." Καὶ ταῦτα εἰ- πὼν, [n] καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

§. 140. *Quæ evenerunt ad Chriſti mortem. Qui præſentes adfuêre, dum ille cruci pendebat; et cætera, quæ eodem die acta ſunt.*

[o] Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμη- μένων ἁγίων ἠγέρθη. Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τη- ροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν, καὶ

[i] Matth. xxvii. 48, 49.
[k] Joh. xix. 30.
[l] Matth. xxvii. 50.
[m] Luc. xxiii. 46.
[n] Joh. xix. 30.
[o] Matth. xxvii. 51—54.

TEMPUS. A. D. 33. Inter tertiam et sextam horam pomeridianam, die crucifixionis.

LOCUS. Mons Calvariæ.

[p] ὅτι οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, [q] ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. [r] Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες ὁρῶσαι ταῦτα· [s] ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου· [t] αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· [u] καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

[x] Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου,) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν

[p] Marc. xv. 39.
[q] Matth. xxvii. 54.
[r] Luc. xxiii. 48, 49.
[s] Matth. xxvii. 56.
[t] Matth. xxvii. 55.
[u] Marc. xv. 41.
[x] Joh. xix. 31—37.

TEMPUS. ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ LOCUS.
A. D. 33. ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν Mons Calvariæ.
ἡ μαρτυρία· κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα
ὑμεῖς πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ
γραφὴ πληρωθῇ· Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.
Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· Ὄψονται εἰς ὃν
ἐξεκέντησαν.

Vespere diei crucifixionis. [y] Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, [z] ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος [a] ὀνόματι Ἰωσὴφ, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων· [b] βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [c] Οὗτος, [d] μαθητὴς [ὢν] τοῦ Ἰησοῦ, (κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,) * [e] τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. [f] Ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον) φέρων μίγ-

* Οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν. Luc. xxiii. 51.

[y] Marc. xv. 42.
[z] Matth. xxvii. 57.
[a] Luc. xxiii. 50, 51.
[b] Luc. xxiii. 50, 51.
[c] Luc. xxiii. 51.
[d] Joh. xix. 38.
[e] Marc. xv. 43—45.
[f] Joh. xix. 38—41.

TEMPUS. μα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. LOCUS.

A. D. 33. Vesperе diei crucifixionis. Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, [g] λελατομημένον ἐν πέτρᾳ, [h] ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.* [i] Κατακολουθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. [k] Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

Mons Calvariæ.

Sepulchrum in horto prope montem Calvariæ.

§ 141. *Quæ acta sunt die illo qui crucis supplicium secutus est.*

Dies post crucifixionem. [l] Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· "Μετὰ

Hierosolyma.

* Καὶ προσεκύλισε [ὁ Ἰωσὴφ] λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Marc. xv. 46.

[g] Marc. xv. 46.
[h] Joh. xix. 41, 42.
[i] Luc. xxiii. 55, 56.
[k] Matth. xxvii. 61.
[l] Matth. xxvii. 62 *ad fin.*

TEMPUS. A. D. 33. Dies post crucifixionem.

" τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι." Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ· Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσαι ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.

LOCUS. Hierosolyma.

Eodem die, post horam sextam vespertinam.

[m] Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου, καὶ Σαλώμη, ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.

[m] Marc. xvi. 1.

FINIS PARTIS SEXTÆ.

PARS VII.

QUÆ ACTA SUNT PER QUADRAGINTA DIES, A DIE RESURRECTIONIS AD ASCENSIONEM.

§. 142. *Mulieres ſepulchrum primum adeunt.*

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem.

LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

[a] ΚΑΙ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων, ἀναλείλαντος τοῦ ἡλίου, ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον. ([b] Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί.)

[c] Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισαι ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν

[a] Marc. xvi. 2. [b] Matth. xxviii. 2—4.
[c] Marc. xvi. 3—7.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem.

τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. [d] Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. [e] Ἔρχεται [Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ] πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

§. 143. *Petrus et Johannes ſepulchrum inviſunt.*

[f] Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. Ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα· καὶ τὸ

[d] Matth. xxviii. 8.
[e] Joh. xx. 2.
[f] Joh. xx. 3—9.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem.

σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίστευσεν. Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

§. 144. *Chriſtus Mariæ Magdalenæ primum apparet.*

ε Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. Ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζη-"τεῖς;" Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτὸν ἔθηκας, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Μαρία." Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ· Ῥαββουνὶ, ὃ λέγεται, διδά-

ε Joh. xx. 10—17.

TEMPUS. σκαλε. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· "Μή μ᾽ ἅπτ᾽· LOCUS.

A. D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem. "ἔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· Hortus prope montem Calvariæ.
"πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ
"αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ
"πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν."

§. 145. *Secunda vice Chriſtus ſe oſtendit.*

[h] Ὡς δὲ ἐπορεύοντο * ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων· "Χαίρετε." Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· "Μὴ
"φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελ-
"φοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
"κἀκεῖ με ὄψονται."

§. 146. *Judæorum primariorum cum Romanis initum conſilium.*

[i] Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, τινὲς τῆς κουστωδίας, ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς Ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν Πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, λέγοντες· Εἴπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Hieroſolyma.

* Nempe Maria Magdalene, Maria mater Jacobi, et Salome.

[h] Matth. xxviii. 9, 10. [i] Matth. xxviii. 11—15.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem.

νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν, ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. Οἱ δὲ, λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

LOCUS. Hieroſolyma.

§. 147. *Aliæ fœminæ ſepulchrum viſunt.*

[k] Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος, ἦλθον * ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· καί τινες σὺν αὐταῖς. Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ· ἰδοὺ, δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη. Μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων

Hortus prope montem Calvariæ.

* Nempe Joanna, ut videtur, cum aliis fœminis tum ex Galilæa, tum Hieroſolymitanis. Has autem veriſimile eſt, ex ſepulchro mox redeuntes, Mariam Magdalenam in via forte obviam factam, comitem ſibi adjunxiſſe. Vid. pag. inſequentem, l. 6.

[k] Luc. xxiv. 1—12.

TEMPUS. A. D. 33. Mane diei dominicæ poſt crucifixionem.

ἁμαρτωλῶν, καὶ ϛαυρωθῆναι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναϛῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. Καὶ ὑποϛρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς.

LOCUS. Hortus prope montem Calvariæ.

Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, καὶ Ἰωάννα, καὶ Μαρία Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἳ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποϛόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίϛουν αὐταῖς. Ὁ δὲ Πέτρος ἀναϛὰς ἔδραμεν * ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

§. 148. *Chriſtus apparet duobus diſcipulis illis qui Emmaum ibant.*

Veſpere dici dominicæ, ſive tertiæ diei poſt crucifixionem.

[1] Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν ϛαδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς. Καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς, καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· "Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀν-

Via inter Hieroſolymam et Emmaum.

* Secunda quidem vice. Vid. Joh. xx. 3.

[1] Luc. xxiv. 13—35.

TEMPUS.

A. D. 33. Vespere diei dominicæ, sive tertiæ diei post crucifixionem.

LOCUS.

Via inter Hierosolymam et Emmaum.

" τιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καί
" ἐστε σκυθρωποί;" Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ
ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος
παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γε-
νόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς· " Ποῖα;" Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Τὰ
περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προ-
φήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ
Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ· ὅπως τε παρέδωκαν
αὐτὸν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς
κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς
δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι
τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις, τρίτην
ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγέ-
νετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστη-
σαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον.
Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, λέγου-
σαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγου-
σιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν
ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτω καθὼς καὶ
αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐ-
τὸς εἶπε πρὸς αὐτούς· " Ὦ ἀνόητοι καὶ βρα-
" δεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλά-
" λησαν οἱ προφῆται. Οὐχὶ ταῦτα ἔδει πα-
" θεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν
" αὐτοῦ;" Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ
ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς

TEMPUS. A. D. 33. Veſpere diei dominicæ, ſive tertiæ diei poſt crucifixionem.

ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, λέγοντας· Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι.* Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

LOCUS. Emmaus.

Hieroſolyma.

§. 149. *Chriſtus, abſente Thoma, diſcipulis apparet.*

[m] Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· "Εἰρήνη ὑμῖν." Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν

* 1 Cor. xv. 5.

[m] Luc. xxiv. 36—43.

TEMPUS. A. D. 33. Vespere diei dominicæ, sive tertiæ diei post crucifixionem.

αὐτοῖς· " Τί τεταραγμένοι ἐστὲ, καὶ διατί διαλο- LOCUS. Hierosolyma.
" γισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ;
" Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τὸς πόδας μου,
" ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ
" ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει,
" καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα." Καὶ τοῦτο εἰ-
πὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὸς πόδας.
Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ
θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· " Ἔχετέ τι βρώ-
" σιμον ἐνθάδε ;" Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος
ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. Καὶ
λαβὼν, ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. [n] Εἶπεν οὖν αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· " Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς
" ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς."
Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς·
" Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον. Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς
" ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρα-
" τῆτε, κεκράτηνται."

§. 150. *Christus, præsente Thoma, discipulis iterum apparet.*

Primam inter et octavam diem post Resurrectionem.

[o] Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ

[n] Joh. xx. 21—23. [o] Joh. xx. 24—29.

TEMPUS. ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, LOCUS.
A. D. 33. καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν Hierosolyma.
ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν
Dies octava post Resurrectionem. αὐτῦ, οὐ μὴ πιςεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ
πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτῦ, καὶ Θωμᾶς
μετ' αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν
κεκλεισμένων, καὶ ἔςη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν·
"Εἰρήνη ὑμῖν." Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· "Φέρε
"τὸν δάκτυλόν σε ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς με·
"καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν
"πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιςος, ἀλλὰ
"πιςός." Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν
αὐτῷ· Ὁ Κύριός με καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι ἑώρακάς με, Θωμᾶ,
"πεπίςευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ
"πιςεύσαντες." [p] Καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιςίαν
αὐτῶν, καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις
αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίςευσαν.

§. 151. *Undecim discipuli in Galilæam abeunt. Christus ibi discipulis suis semel atque iterum se manifestat.*

Octavam inter et quadragesimam diem post Resurrectionem. [q] Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Galilæa.
Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος ὃ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰη-
σοῦς. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ·
οἱ δὲ ἐδίςασαν. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλά-

[p] Marc. xvi. 14. [q] Matth. xxviii. 16—18.

TEMPUS. A. D. 33. Octavam inter et quadrageſimam diem poſt Reſurrectionem.

λησεν αὐτοῖς, λέγων· "Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξου- LOCUS.
"σία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς." Galilæa.

[r] Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω ἁλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχε-
"τε;" Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὔ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· "Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου
"τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε." Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, (ἦν γὰρ γυμνὸς,) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, (οὐ γὰρ ἦσαν Mare Tiberiadis.

[r] Joh. xxi. 1—24.

TEMPUS. μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν δια- LOCUS.
A. D. 33. κοσίων,) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς Mare Tiberiadis.
Octavam inter et quadrageſimam diem poſt Reſurrectionem. ἂν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην, καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν "ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν." Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Δεῦτε, ἀριστήσατε." Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· "Σίμων "Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων;" Λέγει αὐτῷ· Ναὶ, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ· "Βόσκε τὰ ἀρνία μου." Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· "Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς "με;" Λέγει αὐτῷ· Ναὶ, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ· "Ποίμαινε τὰ πρό- "βατά μου." Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· "Σίμων "Ἰωνᾶ, φιλεῖς με;" Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· "Φιλεῖς με;" καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις

TEMPUS. A. D. 33. Octavam inter et quadrageſimam diem poſt Reſurrectionem.

ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Βόσκε τὰ πρόβατά μου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, "ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν, καὶ περιε- "πάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτε- "νεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, "καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις." Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· "Ἀκολούθει μοι." Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ εἶπε· Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν "ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; σὺ ἀκολούθει μοι." Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', "Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός "σε;" Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. LOCUS. Mare Tiberiadis.

§. 152. *Quæ præcepit Chriſtus diſcipulis ſuis de prædicatione Evangelii.*

[s] Εἶπε δὲ αὐτοῖς· "Οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλά-

[s] Luc. xxiv. 44—48.

TEMPUS. A. D. 33. Octavam inter et quadrageſimam diem poſt Reſurrectionem.

LOCUS. Mare Tiberiadis.

" λητα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν· ὅτι δεῖ
" πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ
" νόμῳ Μωσέως, καὶ προφήταις, καὶ ψαλμοῖς
" περὶ ἐμοῦ.' Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν,
τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
" Ὅτι οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν
" τὸν Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ
" ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐ-
" τοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα
" τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Ὑμεῖς
" δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. [t]Πορευθέντες οὖν
" μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες
" αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ
" καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· διδάσκοντες αὐ-
" τοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν.
" [u]Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται·
" ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται. [x]Καὶ ἰδοὺ,
" ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός
" μου ἐφ' ὑμᾶς. [y]Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι
" ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου
" δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι
" καιναῖς· ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν τι πί-
" ωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει· ἐπὶ ἀῤῥώστους
" χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσιν. [z]Ὑμεῖς

[t] Matth. xxviii. 19, 20.
[u] Marc. xvi. 16.
[x] Luc. xxiv. 49.
[y] Marc. xvi. 17, 18.
[z] Luc. xxiv. 49.

TEMPUS. A. D. 33. Octavam inter et quadragesimam diem post Resurrectionem.

LOCUS. Mare Tiberiadis.

" δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερυσαλὴμ, ἕως οὗ
" ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους. [a] Καὶ ἰδοὺ,
" ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως
" τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν."

§. 153. *Christi Ascensio.*

[b] Ὁ μὲν οὖν Κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς,
[c] ἐξήγαγε αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ, Bethania.
ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς.
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτὸς, [d] ἀνε-
λήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ
Θεοῦ.

Dies qui Ascensionem et festum Pentecostes intercedebant.

[e] Καὶ αὐτοὶ, προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέ-
στρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης. Hierosolyma.
Καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ
εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

Post Pentecosten.

[f] Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ,
τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦν-
τος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.

[a] Matth. xxviii. 20.
[b] Marc. xvi. 19.
[c] Luc. xxiv. 50, 51.
[d] Marc. xvi. 19.
[e] Luc. xxiv. 52, 53.
[f] Marc. xvi. 20.

[g] Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, [h] ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. [i] Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. [k] Ἀμήν.

[g] Joh. xx. 30.
[h] Joh. xxi. 25.
[i] Joh. xx. 31.
[k] Joh. xxi. 25.

FINIS PARTIS SEPTIMÆ.

EVANGELIORUM

HARMONIA BREVIS.

EVANGELIORUM

HARMONIA BREVIS.

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		§. 1. Præfatio. i. 1—4.	
			§. 2. ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ Præ-exiſtentia et Deitas. i. 1—18.
		§. 3. Elizabethæ conceptio. i. 5—25.	
		§. 4. Salutatio ad Mariam. i. 26—38.	
		§. 5. Maria inviſit Elizabetham. i. 39—56.	
		§. 6. Naſcitur Johannes Baptiſta. i. 57—79.	
§. 7. Angelus apparet Joſepho. i. 18—25.			
		§. 8. Chriſti nativitas. ii. 1—7.	
§. 9. Chriſti Genealogia. i. 1—17.			
		iii. 23—38.	
		§. 10. Angelus apparet Paſtoribus, qui Chriſtum adeunt. ii. 8—20.	
		§. 11. Chriſti Circumciſio. ii. 21.	
i. 25.			

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		§. 12. Chriſtus in Templo præſentatus. ii. 22—38.	
§. 13. Magi. Chriſti fuga in Ægyptum. Herodis crudelitas. Chriſti reditus. ii. 1—23.		ii. 39. §. 14. Chriſtus it ad Paſchatis feſtum, 12 annos natus. ii. 40—52. §. 15. De Johanne Baptiſta et ejus Miniſterio.	
iii. 1—12.	i. 1—8.	iii. 1—3.	
§. 16. Chriſti Baptiſmus. iii. 13—17.	i. 9—11.	iii. 21—23. §. 17. Tentatio Chriſti. iv. 1—13.	
iv. 1—11.	i. 12, 13.		§. 18. Teſtimonium Johannis Baptiſtæ de Chriſto, et quos illud effectus habuerit. i. 19—52. §. 19. Nuptiæ in Cana. ii. 1—12. §. 20. Chriſtus Hieroſolymam petit tempore Paſchatis, et expellit mercatores e Templo. ii. 13 *ad fin.* §. 21. Chriſti colloquium cum Nicodemo. iii. 1—21. §. 22. Chriſtus commoratur et baptizat in Judæa. Johannes Baptiſta ſuperio-

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
			rem Chriſti dignitatem prædicat. iii. 22 *ad fin.* §. 23. Chriſtus ſecedit in Galilæam, poſt Baptiſtæ incarcerationem. Dum tranſit per Samariam, Diſcipulos colligit. iv. 1—42.
iv. 12. xiv. 3—5.	i. 14. vi. 17—20.	iii. 19, 20. iv. 14.	§. 24. Chriſtus exercet in Galilæa ſuum primum Miniſterium. Sanat in Cana unius e regis Herodis miniſtris filium qui Capernaumi ægrotabat. iv. 43 *ad fin.*
		§. 25. Chriſtus petit Nazareth, ubi vitam ſuam miraculo conſervat; ac deinde Capernaumi commoratur. iv. 15—31.	
iv. 13—16.		§. 26. Simonis et Andreæ, ſimulque Jacobi et Johannis vocatio; nec non Miraculum, quod illam præceſſit. v. 1—11.	
iv. 18—22.	i. 16—20. §. 27. Chriſtus in Synagoga Capernaumi dæmoniacum ſanat. i. 21—28.	iv. 31—37.	
§. 28. Petri ſocrus et alii multi ſanantur. Chriſ-			

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
tus, quem nonnulli e ſuis Diſcipulis comitantur, docet, et edit miracula per Galilæam. viii. 14—17.	i. 29—34.	iv. 38—41.	
	i. 35—39.	iv. 42—44.	
	§. 29. Chriſtus Leproſum ſanat.		
viii. 2—4.	i. 40—45.	v. 12—16.	
		§. 30. Chriſtus Paralyticum ſanat. v. 17—26.	
ix. 2—8.	ii. 1—12.		
	§. 31. Matthæi vocatio. ii. 13, 14.		
ix. 9.		v. 27, 28.	
			§. 32. Ægroti ſanatio ad Betheſdam. v. 1 *ad fin.*
		§. 33. Chriſtus Diſcipulos ſuos excuſat, quod ſpicas die Sabbati vellant. vi. 1—5.	
xii. 1—8.	ii. 23—28.		
§. 34. Chriſtus hominem, cujus erat arida manus, die Sabbati ſanat: Phariſæis ſe ſubducit, et multos ſanat. xii. 9—21.	iii. 1—12.	vi. 6—11.	
		§. 35. Chriſtus ſecedit in montem: vocat ad ſe Diſcipulos ſuos: duodecim eligit: eum ſequitur magna multitudo; multos ſanat.	
x. 2—4.	iii. 13—19.	vi. 12—19.	
§. 36. Chriſti ſermo in Monte.			
v. 1 *ad fin.*		vi. 20-30. 32-36.	
vi. 1 *ad fin.*		vi. 37—42. 31. 44—49.	
vii. 1 *ad fin.*		§. 37. Centuri-	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
viii. 5—13.		onis famulus ſanatur. vii. 1—10. §. 38. Viduæ filius reſuſcitatur in civitate Nain. vii. 11—17. §. 39. Chriſti reſponſum Diſcipulis a Johanne Baptiſta miſſis. vii. 18—35.	
xi. 2—19. §. 40. Chriſti monita ad Judæos, cum eos ad divina ſua opera reſpicere jubet. xi. 20 *ad fin.*		§. 41. Mulieri, quæ peccatrix fuerat, peccata publice remittuntur a Chriſto, qui in convivio ſedebat cum Phariſæo. vii. 36 *ad fin.*	
§. 42. Chriſtus iterum Galilæam circumiens Dæmoniacum ſanat: Scribæ autem et Phariſæi Spiritum Sanctum blaſphemant. ix. 35.	vi. 6.	viii. 1—3.	
xii. 22—37.	iii. 22—30.	xi. 14—23.	
§. 43. Scribæ et Phariſæi ideo objurgantur, quod a Chriſto ſignum peterent. xii. 38—45.		xi. 16. 29—32. 24—26. §. 44. Quinam ſint vere benedicti. xi. 27, 28.	
§. 45. Chriſtus			

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
veros Diſcipulos ſuos tanquam ſecum ſanguine maxime conjunctos habet. xii. 46 *ad fin.*	iii. 31 *ad fin.*	viii. 19—21. §. 46. Chriſtus in convivio cum Phariſæo ſedens, Phariſæorum, ſcribarum, legiſque doctorum hypocriſin notat et verbis graviter caſtigat. xi. 37 *ad fin.* §. 47. Chriſtus Diſcipulos ſuos et plebem docet. xii. 1 *ad fin.* §. 48. Ex quorundam Galilæorum calamitatibus Judæos ſibi exemplum ſumere jubet Chriſtus. xiii. 1—9.	
§. 49. Parabolæ: cur iis uſus ſit Chriſtus: unius ex iis explicationem Diſcipulis ſuis proponit. xiii. 1—53.	iv. 1—34.	viii. 4—18.	
§. 50. Chriſtus Lacum tranſire jubet: quæ inter navigandum evenerunt: tempeſtas ſedata. viii. 18—27.	iv. 35 *ad fin.*	viii. 22—25. ix. 57 *ad fin.*	
viii. 28 *ad fin.*	§. 51. Chriſtus Dæmoniacum Gadarenſem ſanat. v. 1—20. §. 52. Levi convivium. Chriſti	viii. 26—39.	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
	colloquium ibidem habitum cum Discipulis suis. Jairi filia resuscitata. v. 21 *ad fin.*	viii. 40 *ad fin.*	
ix. 1. 10—26.	ii. 15—22.	v. 29 *ad fin.*	
§. 53. Duos cæcos sanat Christus. ix. 27—31.			
§. 54. Christus mutum Spiritum ejicit. Rursus Pharisæi blasphemant. ix. 32—34.			
	§. 55. Christus Nazareth repetens, rursus a suis contemptui habetur. vi. 1—6.		
xiii. 54 *ad fin.*			
§. 56. Quam ob causam mittuntur duodecim Apostoli ad prædicandum Evangelium. ix. 36 *ad fin.*			
§. 57. Præcepta et monita Apostolis data a Christo, ad missionem suam rite exequendam. x. 1.			
x. 5 *ad fin.*	vi. 7—11.	ix. 1—5.	
§. 58. Christus iter suum per Galilæam pergit. xi. 1.			
	§. 59. Pœnitentiam prædicant duodecim Apostoli, et Miracula ubique edunt. vi. 12, 13.	ix. 6.	
§. 60. Mors Johannis Baptistæ. xiv. 6—12.	vi. 21—29.		
		§. 61. De fama	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		Chriſti audit Herodes, et cum videre cupit. ix. 7—9.	
xiv. 1, 2.	vi. 14—16.		
	§. 62. Duodecim Apoſtolorum reditus. vi. 30, 31.	ix. 10.	
			§. 63. Panibus quinque et geminis piſcibus quinque hominum millia ſaturantur.
xiv. 13—21.	vi. 32—44.	ix. 10—17.	vi. 1—14.
§. 64. Supra mare Chriſtus ambulat. xiv. 22 *ad fin.*	vi. 45 *ad fin.*		vi. 15—21.
			§. 65. Sermones a Chriſto habiti cum plebe in oppido Capernaumo, in Synagoga ejuſdem urbis, et cum Diſcipulis ſuis. Petri confeſſio. vi. 22 *ad fin.*
	§. 66. Chriſti ſermo cum Phariſæis et ſcribis, cum plebe, ſuiſque Diſcipulis, de manducando illotis manibus. vii. 1—23.		
xv. 1—20.			
§. 67. Chriſtus ſanat filiam Syrophœniſſæ mulieris. xv. 21—28.	vii. 24—30.		
	§. 68. Chriſtus hominem ſurdum et mutum ſanat. vii. 31 *ad fin.*		
xv. 29—31.			
§. 69. Chriſtus plus quatuor hominum millia cum ſeptem pa-			

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
nibus et paucis piſciculis ſaturat. xv. 32 *ad fin.*	viii. 1—10.		
§. 70. Phariſæi et Sadducæi rurſus ſignum e cœlo petunt. xvi. 1—4.	viii. 11, 12.		
	§. 71. Diſcipuli admonentur ut caveant a fermento Phariſæorum et Sadducæorum. viii. 13-21.		
xvi. 4—12.			
	§. 72. Chriſtus cæcum ſanat prope Bethſaïdam. viii. 22—26.		
§. 73. Petrus iterum confitetur Jeſum eſſe Chriſtum. xvi. 13—20.	viii. 27—30.	ix. 18—21.	
	§. 74. Chriſtus paſſionem et reſurrectionem ſuam clarius prædicit, redarguit Petrum, omneſque hortatur ut ipſi ſe abnegent.		
xvi. 21 *ad fin.*	viii. 31 *ad fin.* ix. 1.	ix. 22—27.	
§. 75. Chriſti transfiguratio. Illius ſermo cum tribus Diſcipulis, cum de monte deſcenderet. xvii. 1—13.	ix. 2—13.	ix. 28—36.	
	§. 76. Chriſtus mutum et ſurdum ſpiritum ejicit. ix. 14—29.	ix. 37—43.	
xvii. 14—21.	§. 77. Chriſtus paſſionem et reſurrectionem ſu-		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
	am rurſus prædicit. ix. 30—32.	ix. 43—45.	
xvii. 22, 23. §. 78. Chriſtus miraculum edit ſolvendi Tributi cauſa. xvii. 24 *ad fin.* §. 79. Diſcipuli contendunt inter ſe, quis major futurus ſit. Chriſti ea de re agendi ratio et ſermo. xviii. 1 *ad fin.*	ix. 33 *ad fin.*	ix. 46—50. §. 80. Septuaginta Diſcipuli, moniti a Chriſto quo pacto ſe gerant, mittuntur. x. 1—16.	§. 81. Chriſtus Hieroſolymam petit ad feſtum Tabernaculorum. Illius agendi ratio et ſermo, dum feſtum celebraretur. vii. 2 *ad fin.* §. 82. Mulier in adulterio deprehenſa coram Chriſto ſiſtitur. viii. 2—11. §. 83. Sermones a Chriſto habiti cum ſcribis et Phariſæis, cum iis qui in illum credebant, cumque Judæis non credentibus. viii. 12 *ad fin.* §. 84. Chriſtus hominem a nativitate cæcum ſa-

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
			nat. Quæ ex hoc miraculo conſecuta ſint. ix. 1 *ad fin.* x. 1—21.
		§. 85. Septuaginta Diſcipulorum reditus. x. 17—24.	
		§. 86. Docetur Legiſperitus quomodo vita æterna comparetur. x. 25—37.	
		§. 87. Diſcipuli rurſus orandi modum docentur. xi. 1—13.	
		§. 88. Chriſtus ſanat mulierem, quæ per annos 18 infirma et inclinata fuerat. xiii. 10—21.	
		§. 89. Chriſtus quæſtioni reſpondet, Utrum pauci ſalvi futuri ſint? xiii. 22 *ad fin.*	
		§. 90. Quæ acta ſunt, cum Chriſtus die Sabbati cum quodam Phariſæorum principe panem manducaret. xiv. 1—24.	
		§. 91. Chriſtus plebem docet, quæ difficultates cum ſuæ religionis profeſſione conjungantur. xiv. 25 *ad fin.*	
		§. 92. Chriſtus adverſus Phariſæos et Scribas excuſat ſeipſum,	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		quod publicanos et peccatores doceat. xv. 1 *ad fin.*	
		§. 93. Chriſtus, adhibita iniqui villici parabola, Diſcipulos ſuos edocet. Phariſæi redarguuntur. xvi. 1 *ad fin.*	
		§. 94. Chriſtus Diſcipulos ſuos rurſus et amplius edocet. xvii. 1—10.	
		§. 95. Samaritani Chriſtum recipere nolunt. Jacobus et Johannes ab eo reprehenduntur, quod acerbius cum illis agi velint. ix. 51. xvii. 11. ix. 52—56.	
		§. 96. Chriſtus decem leproſos mundat. xvii. 12—19.	
		§. 97. Phariſæi Chriſtum interrogant, quandonam venturum ſit Dei regnum. Chriſti reſponſio. xvii. 20 *ad fin.*	
		§. 98. Chriſtus Diſcipulis ſuis parabolam quandam proponit, aliam vero nonnullis qui in ſe confidebant, tanquam juſti. xviii. 1—14.	
		§. 99. Chriſtus in Marthæ domo	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		recipitur. x. 38 *ad fin.*	§. 100. Chriſtus Dedicationis feſtum Hieroſolymis obſervat. x. 22—39.
			§. 101. Chriſtus, poſt Dedicationis feſtum, Bethabaram rurſus petit, ibique commoratur, donec apta ſit occaſio Judæam repetendi. x. 40 *ad fin.*
			§. 102. Chriſtus Lazarum a mortuis exſuſcitat. Quæ miraculum illud conſequantur. xi. 1—54.
§. 103. Chriſtus Judæam ingreditur. Phariſæi multa ab eo circa repudiandam uxorem quærunt. xix. 1—12.	x. 1—12.		
§. 104. Chriſtus puerulis imponit manus, et benedicit eis. xix. 13—15.	x. 13—16.	xviii. 15—17.	
	§. 105. Quid Chriſtus reſponderit diviti cuidam adoleſcenti interroganti, quomodo ipſe ad vitam æternam pervenire poſſet.		
xix. 16 *ad fin.*	x. 17—31.	xviii. 18—30.	
	§. 106. Chriſtus, dum aſcendit Hieroſolymam,		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
	duodecim Discipulis privatim rursus prædicit, quæ esset deinde passurus. x.		
xx. 17—19.	32—34.	xviii. 31—34.	
§. 107. Jacobi Johannisque ambitiosa petitio.			
xx. 20—28.	x. 35—45.		
	§. 108. Christus cæco Bartimæo, prope Hiericho, visum reddit. x. 46 *ad fin.*		
xx. 29 *ad fin.*		xviii. 35 *ad fin.*	
		§. 109. Christus publicanorum principem, nomine Zacchæum, invisit. xix. 2—28.	
			§. 110. Christus, sex diebus ante Pascha, Bethaniam venit. xi. 55 *ad fin.* xii. 1. 9—11.
			§. 111. Christus, medios inter Discipulorum ingentisque hominum multitudinis plausus, Hierosolymam pergit. Quæ ibi acta sint. xii. 12 *ad fin.*
xxi. 1—11.			
14—17.	xi. 1—11.	xix. 29—44.	
	§. 112. Ficus infructuosa.		
xxi. 18, 19. 12, 13.	Templum expurgatum. xi. 12--19.	xix. 45 *ad fin.*	
	§. 113. Discipuli ficum penitus exaruisse observant. xi. 20—26.		
xxi. 20—22.			

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		§. 114. Chriſti ſermo habitus cum ſummis ſacerdotibus, ſcribis, et ſenioribus, in Templo. xx. 1—19.	
xxi. 23 *ad fin.*	xi. 27 *ad fin.* xii. 1—12.		
§. 115. Phariſæi, et Herodiani, Sadducæi ſimul, et quidam e Phariſæis, qui Scriba erat, Chriſtum interrogant. Chriſtus viciſſim interrogat Phariſæos. xxii. 15. *ad fin.*	xii. 13—37.	xx. 20—44.	
§. 116. Chriſtus, Diſcipulis et magna hominum turba audientibus, Scribas et Phariſæos divina quadam eloquentia coram redarguit. xxiii. 1 *ad fin.*	xii. 38—40.	xx. 45 *ad fin.*	
	§. 117. Chriſtus viduæ mulieris munuſculum amplis divitum muneribus anteponit. xii. 41 *ad fin.*	xxi. 1—4.	
	§. 118. Chriſtus, e Templo ultimum egreſſus, ejus everſionem prædicit. Idem, in Oliveti monte ſedens, quatuor e ſuis Diſcipulis edocet, quænam futura eſſent ſigna		

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
	adventus ſui, ad exſcindendos Judæos, et finiendam diſpenſationem Moſaïcam.		
xxiv. 1 *ad fin.* §. 119. Deſcribit Chriſtus, quid extremo die futurum ſit. Quid Chriſtus toto hujus hebdomadis tempore egerit. xxv. 31 *ad fin.*	xiii. 1 *ad fin.*	xxi. 5—36.	
§. 120. Quæ peracta ſunt quarto illius hebdomadis die, quo Chriſtus crucifixus eſt. xxvi. 1—16.	xiv. 1—11.	xxii. 1—6.	xii. 1—8.
	§. 121. Chriſtus ad celebrandum Paſcha ſeſe accingit. xiv.		
xxvi. 17—19.	12—16.	xxii. 7—13.	
			§. 122. Chriſtus cum duodecim Diſcipulis diſcumbit. Exoritur inter duodecim Diſcipulos ambitioſa contentio. xiii. 1—17.
xxvi. 20.	xiv. 17.	xxii. 14—18. 24—30.	
			§. 123. Chriſtus Judæ proditionem prædicit. Diſcipulorum et Judæ agendi ratio. xiii. 18—35.
xxvi. 21—25.	xiv. 18—21.	xxii. 21—23.	
		§. 124. Chriſtus Apoſtolis lapſum Petri et commune reliquorum Apoſto-	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		lorum periculum prædicit. xxii.	
xxvi. 31—35. §. 125. Chriſtus in corporis ſui crucifixi memoriam, Panis comeſtionem et Vini potionem inſtituit. xxvi.	xiv. 27—31.	31—38.	xiii. 36 *ad fin.*
26—29.	xiv. 22—25.	xxii. 19, 20.	§. 126. Chriſtus Diſcipulos ſuos ſolatur. xiv. 1—31. §. 127. Chriſtus graviſſimum illum, quem cum Diſcipulis habere cœperat, ſermonem continuat. xv. 1 *ad fin.* xvi. 1 *ad fin.* §. 128. Chriſti oratio. xvii. 1 *ad fin.*
§. 129. Chriſti Agonia in Gethſemane. xxvi. 30. 36—46.	xiv. 26. 32—42.	xxii. 39—46.	xviii. 1.
§. 130. Chriſtus proditur. xxvi. 47—56.	xiv. 43—52. §. 131. Chriſtus ante Annam et Caiapham traducitur. Petrus ter eum abnegat.	xxii. 47—53.	xviii. 2—12.
xxvi. 57, 58. 69 *ad fin.*	xiv. 53, 54. 66 *ad fin.* §. 132. Chriſtus primum ante Caiapham, ac deinde ante univerſum Judæorum concilium traducitur. Pro-	xxii. 54—62.	xviii. 13, 14. 24. 15-18. 25-27.

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
	fitetur ſe eſſe Chriſtum, et mortis reus declaratur. xiv. 53.		
xxvi. 57. 59-68.	55—65.	xxii. 63 *ad fin.*	xviii. 19—23. §. 133. Chriſtus ad Pilatum deducitur. xviii.
xxvii. 1, 2. 11—14.	xv. 1—5.	xxiii. 1—5. §. 134. Pilatus Chriſtum ad Herodem mittit. xxiii. 6—12.	28—38.
§. 135. Herodes Chriſtum ad Pilatum remittit, qui eum abſolvere fruſtra conatur. xxvii. 15-23.	xv. 6—14.	xxiii. 13—23.	xviii. 39 *ad fin.* §. 136. Pilatus, Chriſtum dimittere iterum nequicquam aggreſſus, eum verberibus cæſum Judæis tumultuantibus tradit. Tradito illudunt milites, eumque abripiunt, ut crucifigant. xix.
xxvii. 24—31. §. 137. Judas, pœnitentia ictus, laqueo ſe ſuſpendit. xxvii. 3—10.	xv. 15—20.	xxiii. 23—25. §. 138. Chriſtus abducitur crucifigendus. xxiii.	1—16.
xxvii. 32—34.	xv. 21—23.	26—32.	xix. 17. §. 139. Quæ acciderunt ex quo Chriſtus cruci pependit, dum ultimum vitæ ſpiritum emitteret. xix. 18—30.
xxvii. 35—50.	xv. 24—37.	xxiii. 33—46.	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
			§. 140. Quæ evenerunt ad Chriſti mortem. Qui præſentes adfuere dum ille cruci pendebat; et cætera, quæ eodem die acta
xxvii. 51—54. 57—61.	xv. 38 *ad fin.*	xxiii. 45. 47 *ad fin.*	ſunt. xix. 31 *ad fin.*
§. 141. Quæ acta ſunt die illo qui crucis ſupplicium ſecutus eſt. xxvii. 62 *ad fin.*			
	§. 142. Mulieres ſepulchrum primum adeunt.		
xxviii. 1—8.	xvi. 1—8.	xxiv. 1—11.	xx. 1, 2.
			§. 143. Petrus et Johannes ſepulchrum inviſunt. xx. 3—10.
		xxiv. 12.	
			§. 144. Chriſtus Mariæ Magdalenæ primum apparet. xx. 11—17.
	xvi. 9.		
§. 145. Secunda vice Chriſtus ſe oſtendit. xxviii. 9, 10.	xvi. 10, 11.		xx. 18.
§. 146. Judæorum primariorum cum Romanis initum conſilium. xxviii. 11—15.			
		§. 147. Aliæ fœminæ ſepulchrum viſunt. xxiv. 1—12.	
		§. 148. Chriſtus apparet duobus Diſcipulis illis qui Emmaum	

MATTH.	MARC.	LUC.	JOHAN.
		ibant. xxiv. 13—35.	
	xvi. 12, 13.	§. 149. Chriſtus, abſente Thoma, Diſcipulis apparet. xxiv.	
	xvi. 14.	36—43.	xx. 19, 20.
			§. 150. Chriſtus, præſente Thoma, Diſcipulis iterum apparet. xx. 24—29.
			§. 151. Undecim Diſcipuli in Galilæam abeunt. Chriſtus ibi Diſcipulis ſuis ſemel atque iterum ſe manifeſtat.
xxviii. 16—18.			xxi. 1—24.
		§. 152. Quæ præcepit Chriſtus Diſcipulis ſuis de prædicatione Evangelii. xxiv.	
xxviii. 19, 20.	xvi. 15—18.	44—49.	xx. 21—23.
		§. 153. Chriſti Aſcenſio. xxiv.	
	xvi. 19, 20.	50—53.	

FINIS.

MVSEVM BRITANNICVM